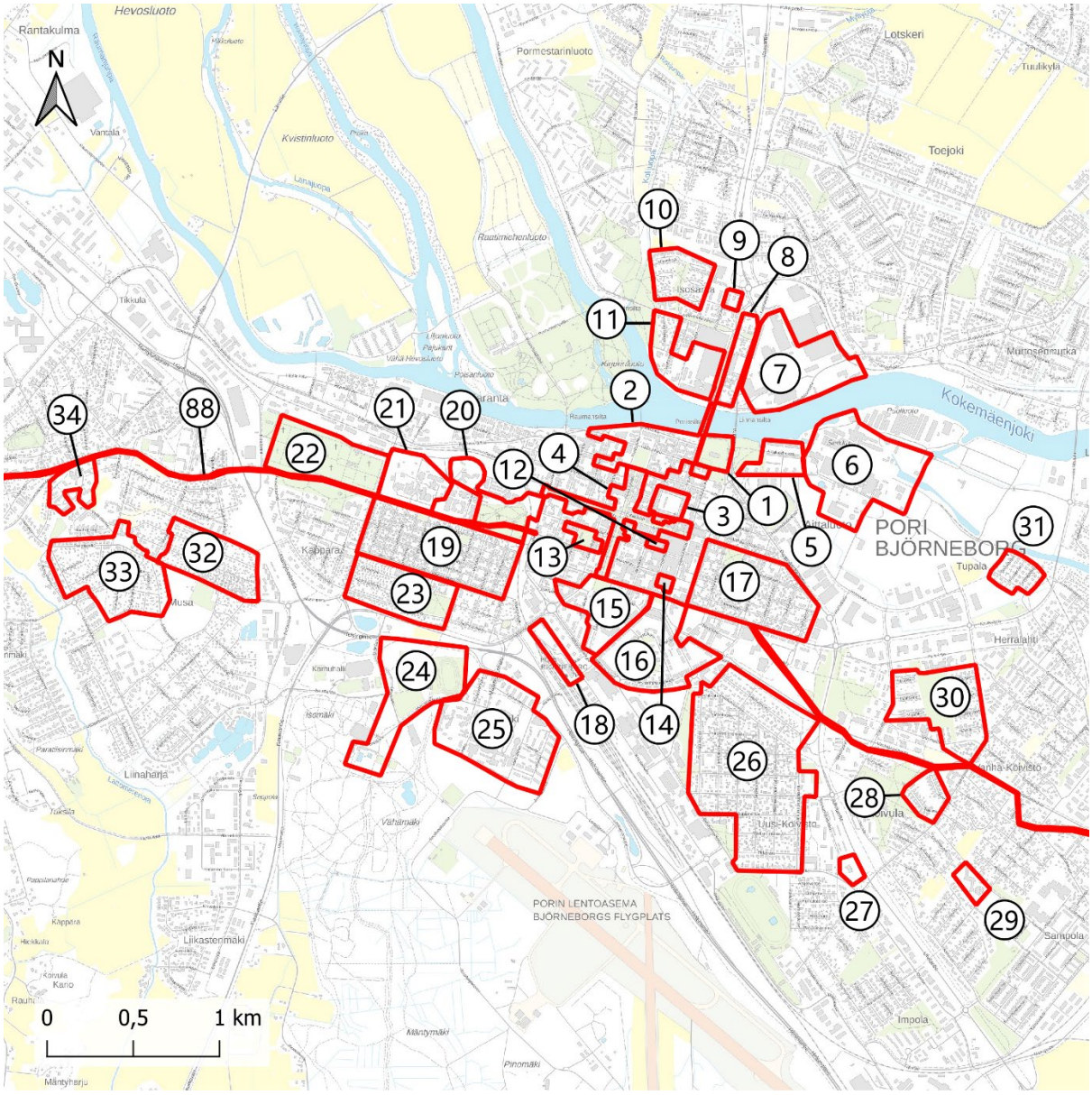
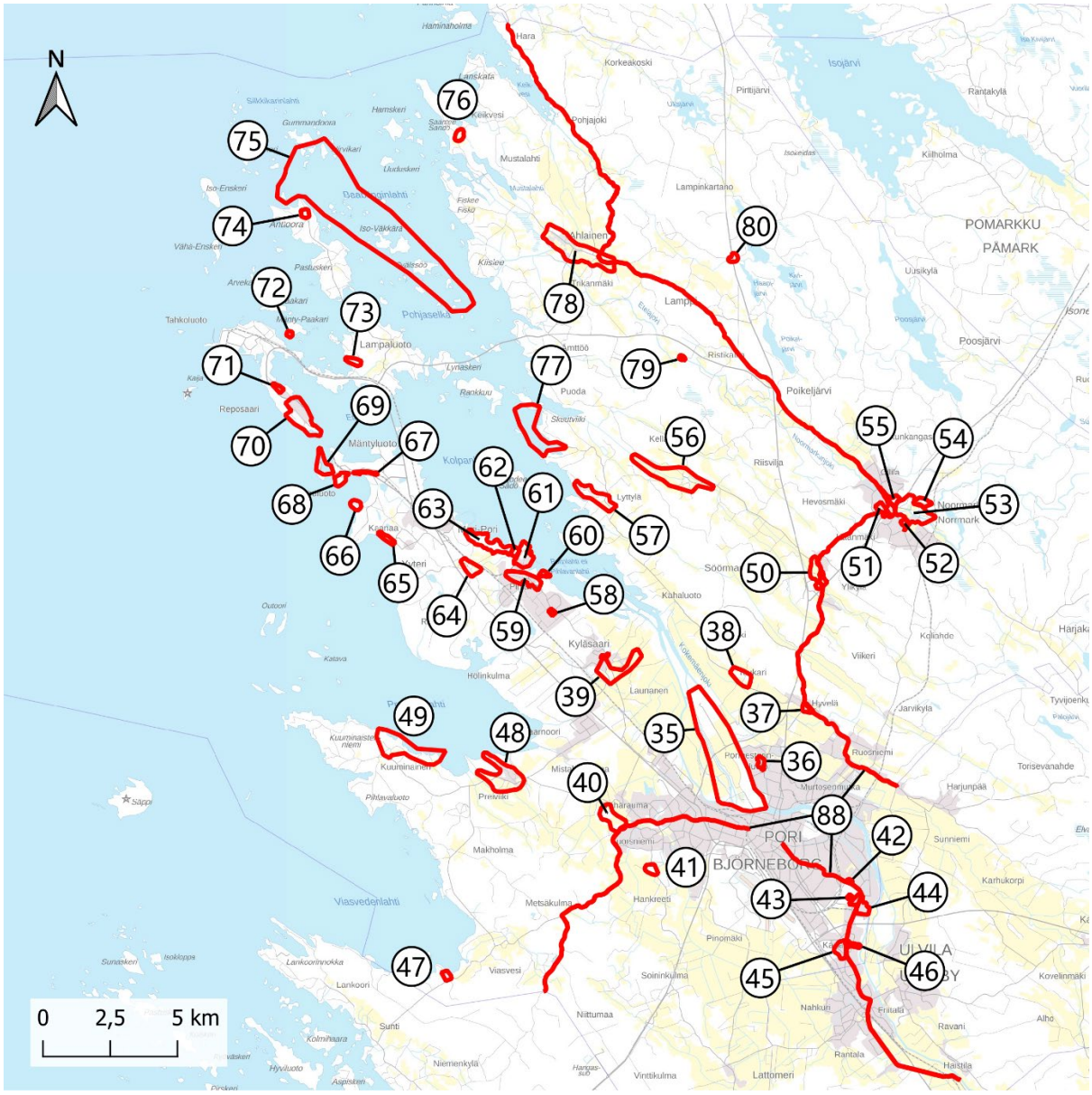
Satakunnan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023

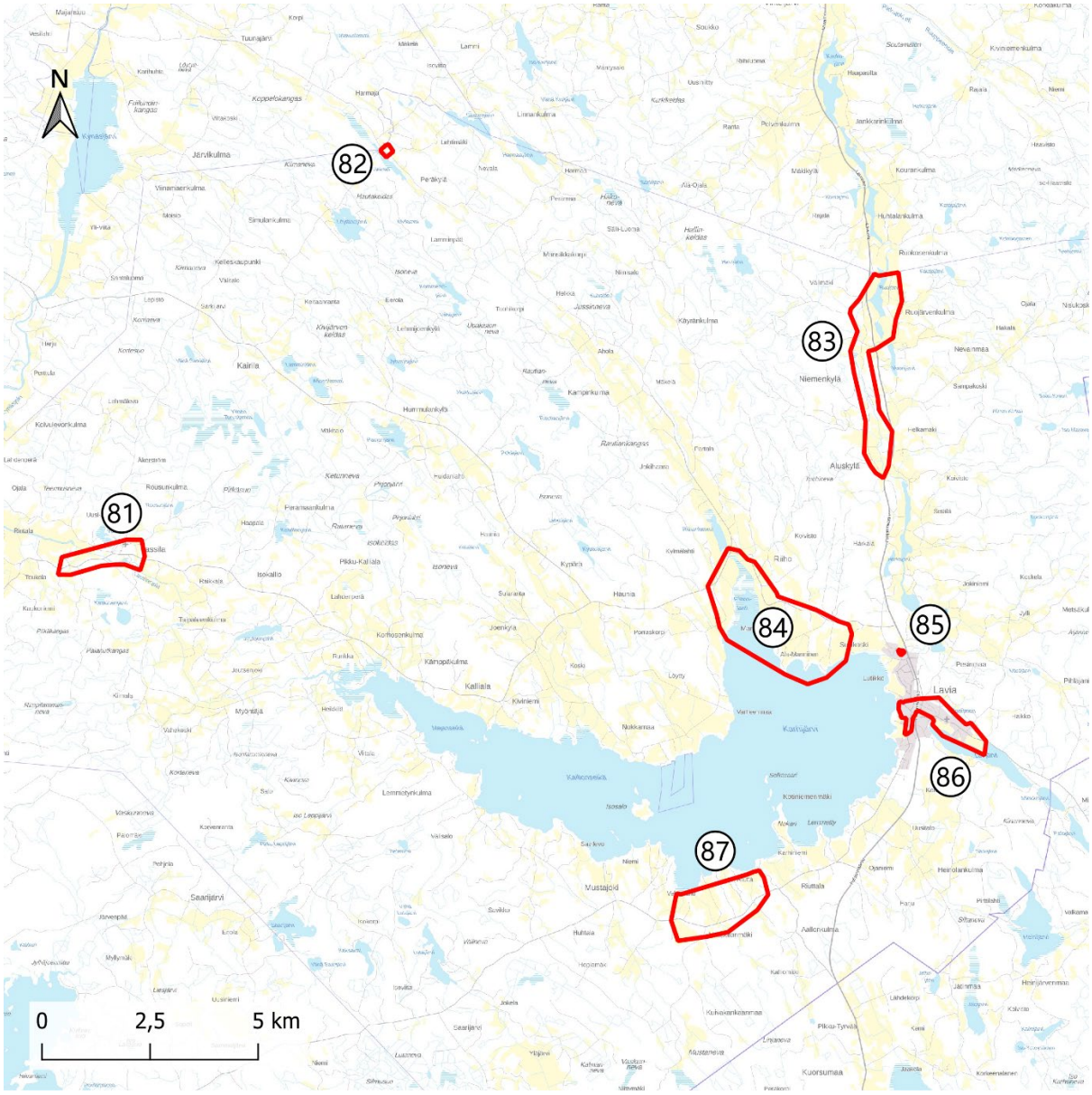

PORI

Porin keskustan arvoalueet

N
0
2,5
5 km
Pori
Björneborg
Ulvila
Reposaari
Lampaluoto
Mäntyluoto
Kylmäpihlaja
Kylmäkari
Kuuminaisten niemi
Kuuminainen
Kallo
Kallo
Kallo

Porin muut arvoalueet (itä, Lavia)

1. Keski-Porin kirkko
2. Kivi-Pori
3. Porin tori
4. Porin ruutuasemakaavan puistoakselit
5. Aittaluodon kerrostaloalue
6. Aittaluodon tehtaat
7. Porin konepaja
8. Siltapuistokadun asuinkorttelit, 8. kaupunginosa
9. Impilinna ja Satulinna

10.Uikunkujan asuinalue
11.Porin Puuvilla
12.Kauppakeskus Teljäntori
13.Porin koulukorttelit, Liisanpuisto
14.Kauppakeskus BePOP
15.Porin koulukorttelit, Riihiketo
16.Riihikedon aravatalot ja linja-autoasema
17.Itätulli, 5. kaupunginosa
18.Porin rautatieasema-alue
19.Päärnäinen, 6. kaupunginosa
20.Vanha hautausmaa ja vesitorni
21.Kaupunginsairaala
22.Juseliuksen mausoleumi ja Käppärän hautausmaa
23.Tiilinummi, 10. kaupunginosa
24.Porin maauimala ja urheilupuisto
25.Tiilimäen sairaala- ja asuntoalueet
26.Uudenkoiviston esikaupunkiasutus
27.Teljän kirkko
28.Koivulan pientaloalue
29.Taikurinhattu ja Himmeli
30.Herralahden pientaloalue
31.Tupalan omakotialue
32.Musan Paviljongin pientaloalue
33.Länsi-Porin kirkko ja jälleenrakennuskauden asuinalue
34.Liinaharja
35.Luotojen alue
36.Messukadun alue
37.Hyvelänmäki
38.Toukarin kylä
39.Kyläsaari
40.Vanhakartano
41.Klasipruukinmäki
42.Väinölän kirkko ympäristöineen
43.Porin lyhytaaltoasema
44.Outokumpu Oy:n teollisuus- ja asuinalue

45.Kartanonmäen omakotialue
46.Koiviston kartano
47.Hakkiluoto
48.Preiviiki
49.Kuuminaisten kulttuurimaisema
50.Söörmarkun kylä
51.Eva Ahlströmin sairaala
52.Noormarkun koulu ja kotiseututalo
53.Noormarkun ruukin ympäristö
54.Olininmäki
55.Noormarkun kirkon seutu
56.Kellahden kulttuurimaisema
57.Lyttylä-Varvinranta
58.Enäjärven koulu
59.Pihlavan kirkon ympäristö
60.Pihlavan Halssi
61.Pihlavan teollisuusalue
62.Pihlavan Kaunismäen virkailijatalot
63.Pihlavan huvila-alue
64.Yyterin kartano ja koulu
65.Yyterin hotelli ja huvilat
66.Karhuluodon huvilat
67.Mäntyluodon asema-alue
68.Uniluoto
69.Kallon majakka ja luotsiasema
70.Reposaari
71.Reposaaren sahan alue
72.Mänty-Paakarin kalastajatilat
73.Brander-Isokari
74.Anttoora
75.Ahlaisten saariston kalastajatilat
76.Sandö (Saantee)
77.Kolpanlahti
78.Ahlaisten kirkonkylä
79.Sahakoski

80. Lampinkosken silta ympäristöineen
81. Lassilan kylä
82. Saunajoen tila
83. Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema
84. Riihonlahden kulttuurimaisema
85. Susikoski
86. Lavian kirkonkylä
87. Haapalanmäki
88. Pohjanlahden rantatie

MUUTOKSET

ALUEET	POISTETTU, SYY	SISÄLTYY ALUEESEEN	UUSI NIMI
Kokemäenjoen kulttuurimaisema	maisema-alue		
Kivi-Pori			
Keski-Porin kirkko			
Porin ruutuasemakaavan puistoakseli			
Riihikedon aravatalot			Riihikedon aravatalot ja linja-autoasema
V kaupunginosa			Itätulli, 5. kaupunginosa
Aittaluodon tehtaat			
Aittaluodon kerrostaloalue			
Porin Puuvillan teollisuusalue			Porin Puuvilla
Impilinna ja Satulinna			
Uikunkujan asuntoalue			
Korttelit Puuvillatehtaan vieressä	sisältyy >	Porin Puuvilla	
Porin Konepaja			
Pohjayhtiön maa, Toejoki	paikallisesti merkittävä		
Kirjurinluoto		Luotojen alue	
Huvilajuopa		Luotojen alue	
Päärnäinen, VI kaupunginosa			Päärnäinen, 6. kaupunginosa
Tiilinummi, 10. kaupunginosa			
Vanha hautausmaa ja vesitorni			
Kaupunginsairaala			

Juselius-mausoleumi ja vanha kappeli, Käppärän hautausmaa			Juseliuksen mausoleumi ja Käppärän hautausmaa
Tiilimäen asuntoalueet ja laitokset			Tiilimäen sairaala- ja asuntoalueet
Uudenkoiviston esikaupunkiasutus			
Tupalan omakotialue			
Porin koulukorttelit, Liisanpuisto			UUSI ALUE
Siltapuistokadun asuinkorttelit, 8. kaupunginosa			
Porin maauimala ja urheilupuisto			UUSI ALUE
Taikurinhattu ja Himmeli			UUSI ALUE
Porin tori			UUSI ALUE
Porin rautatieasema-alue			UUSI ALUE
Porin koulukorttelit, Riihiketo			UUSI ALUE
Väinölän kirkko ympäristöineen			UUSI ALUE
Porin lyhytaaltoasema			UUSI ALUE
Koivulan pientaloalue			
Herralahden pientaloalue			
Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue			Outokumpu Oy:n teollisuus- ja asuntoalue
Kartanonmäen omakotialue			
Ruosniemi	paikallisesti merkittävä		
Hyvelänmäki			
Toukarin viljelymaisema			Toukarin kylä
Kalafornianjuovan huvila-alue		Luotojen alue	
Musan Paviljongin pientaloalue			
Musan alue, Liikastentie-Pohjoisrinne-Siirtolaisentie			Länsi-Porin kirkko ja jälleenrakennuskauden asuinalue
Tuorsniemi	paikallisesti merkittävä		
Klasipruukin historiallinen teollisuusalue, Tuorsniemi			Klasipruukinmäki
Vanhakartano, Pietniemi			Vanhakartano
Koiviston kartano			
Preiviikin kylä			
Kuuminaisten kulttuurimaisema			
Hakkiluoto			

Pihlavan teollisuusalue			
Pihlavan Kaunismäen virkailijatalot			
Pihlavan Halssi			
Pihlavan vanha työväenasuntoalue			Pihlavan kirkon ympäristö
Pihlavan huvila-alue			
Yyterin kartano			
Karhuluodon huvilat			Yyterin kartano ja koulu
Uniluoto			
Mäntyluodon rautatieasema			Mäntyluodon asema-alue
Kallon majakka ja luotsiasema			
Reposaaren sahan alue			
Reposaari			
Ahlaisten saariston kalastajatilat			UUSI ALUE
Mänty-Paakarin kalastajatilat			UUSI ALUE
Yyterin hotelli ja huvilat			UUSI ALUE
Kauppakeskus Teljäntori			UUSI ALUE
Teljän kirkko			UUSI ALUE
Brander-Isokari			UUSI ALUE
Kolpanlahti			UUSI ALUE
Kyläsaari			UUSI ALUE
Enäjärven koulu			
Messukadun alue			
Liinaharja			
Hevosluodon siirtolapuutarha		Luotojen alue	
Kauppakeskus BePOP			UUSI ALUE
Reposaaren eteläranta	sisältyy >	Reposaari	
Anttoora			
Varvinlahti, Lyttylä			Lyttylä-Varvinranta
Kellahden kulttuurimaisema			
Sahakosken kulttuurimaisema			Sahakoski
Lampinkosken kulttuurimaisema			Lampinkosken silta ympäristöineen
Ahlaisten kirkonkylän maisema			Ahlaisten kirkonkylä
Keikvesi	paikallisesti merkittävä		
Sandö (Santee)			
Pirttijärven kulttuurimaisema	paikallisesti merkittävä		
Lavian kirkonkylä			
Susikoski			

Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema			
Riihonlahden kulttuurimaisema			
Haapalanmäki			
Nokkamaan kulttuurimaisema	paikallisesti merkittävä		
Noormarkun koulu ja kotiseututalo			UUSI ALUE
Noormarkun kirkon seutu			UUSI ALUE
Noormarkun vanha ruukinalue		Noormarkun ruukin ympäristö	
Olininmäki			
Eva Ahlströmin sairaala			
Kannukaupunki, Finbyy	paikallisesti merkittävä		
Ratikylä, Noormarkku	sisältyy >	Noormarkun kirkon seutu	
Söörmarkun kylä ja kulttuurimaisema			Söörmarkun kylä
Saunajoen tila			UUSI ALUE
Haapalanmäki			UUSI ALUE
Lassilan kylä			UUSI ALUE
Pohjanlahden rantatie			
Satakunnan rakennusperintö 2005 kohteet	POISTETTU, SYY	SISÄLTYY ALUEESEEN	
Porin raatihuone		Kivi-Pori	
Pakkahuone, Eteläranta		Kivi-Pori	
Rantamakasiini		Kivi-Pori	
Kaupungintalo, Hallituskatu 9 - Raatihuoneenkatu 6		Kivi-Pori	
Heinen kaupunkitalo, Hallituskatu 9 - Teatterikatu 3		Kivi-Pori	
Klubitalo, Eteläranta 10		Kivi-Pori	
Porin Teatteri, Hallituskatu 14 - Teatterikatu 5		Kivi-Pori	
Hotelli Otava, Valtakatu 15		Kivi-Pori	
Vanha sähkölaitos, Hallituskatu 20		Kivi-Pori	
Porin tori		Porin tori	
Pohjoispuisto 6, Gallen-Kallelankatu 10		Porin puistoakseli	
VPK:n talo, Itäpuisto 13 - Pohjoispuisto 8		Porin puistoakseli	
Porin suomalainen tyttökoulu, Annankatu 17		Porin koulukorttelit, Liisanpuisto	
Porin vanha rautatieasema		Porin puistoakseli	

Porin rautatieasema		Porin rautatieasema-alue	
Porin kauppaoppilaitos		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Viisikanta, Luvian puistokatu 3		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Cygnaeuksen koulu		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Karhulinna, Tasavallankatu 2		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Riihikedon koulu, entinen Porin yhteislyseo		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Antinlinna, Antinkatu 26		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Rautatien puistokatu 3		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Teljän ammattikoulu, Rautatien puistokatu 5		Porin koulukorttelit, Riihiketo	
Porin linja-autoasema		Riihikedon aravatalot ja linja-autoasema	
Kruununmakasiini, Aittaluoto		Aittaluodon tehtaat	
Porin silta		Kivi-Pori	
Kaksi Puuvillatehtaan asuintaloa, Luotsinmäenpuistokatu 5		Porin Puuvilla	
Messukadun alue		Messukadun alue	
Porin maauimala		Porin maauimala	
Koivulan pientaloalue		Koivulan pientaloalue	
Taikurinhattu ja Himmeli		Taikurinhattu ja Himmeli	
Porin radioasema		Porin lyhytaaltoasema	
Tupala		Tupalan omakotialue	
Grankulla, Kartano	paikallisesti merkittävä		
Koiviston kartano		Koiviston kartano	
Lanki, Vähärauma		Liinaharja	
Liinaharjan kartano, Vähärauma		Liinaharja	
Vähärauman VPK:n talo	palanut		
Alakartano, Pietniemi		Vanhakartano	
Makholman kalaranta	paikallisesti merkittävä		
Lattomeren rukoushuone	paikallisesti merkittävä		
Kylänsaaren vanha koulu		Kyläsaari	
Enäjärven koulu ja asuintalo		Enäjärven koulu	
Kaunismäen virkailijatalot		Pihlavan Kaunismäen virkailijatalot	

Pihlavan kirkko		Pihlavan kirkon ympäristö	
Pihlavan halssi		Pihlavan Halssi	
Hotelli Yyteri		Yyterin hotelli ja huvilat	
Mäntyluodon hotelli		Mäntyluodon asema-alue	
Mäntyluodon majakka		Kallon majakka ja luotsiasema	
Reposaaren sahan asuntoalue		Reposaaren sahan alue	
Brander, Lampaluoto		Brander-Isokari	
Pastuskeri	paikallisesti merkittävä		
Kokemäenjoen ja Ahlaisten jokisuun kalastustilat, 6 kpl		Ahlaisten saariston kalastajatilat	
Lyttylän rukoushuone		Lyttylä-Varvinranta	
Lyttylän koulu		Lyttylä-Varvinranta	
Hyrskyniemi		Kolpanlahti	
Juhrströmin torppa, Lamppi	paikallisesti merkittävä		
Ahlaisten kirkko ja tapuli		Ahlaisten kirkonkylä	
Pohjajoen kansakoulu	paikallisesti merkittävä		
Pohjajoen rukoushuone	paikallisesti merkittävä		
Lavian kirkko		Lavian kirkonkylä	
Lavian kunnantalo (ent. apteekki)		Lavian kirkonkylä	
Kiviniemi, Kalliala	paikallisesti merkittävä		
Saunajoki, Peräkylä		Saunajoen tila	
Vehkalahti, Riuttala		Haapalanmäki	
Riutta, Riuttala		Haapalanmäki	
Haapaporras, Riuttala		Haapalanmäki	
Noormarkun kirkko ja tapuli		Noormarkun kirkon seutu	
Pappila		Noormarkun kirkon seutu	
Entinen meijeri		Noormarkun kirkon seutu	
Isotalo		Noormarkun ruukin ympäristö	
A. Ahlström Osakeyhtien pääkonttori		Noormarkun ruukin ympäristö	
Havulinna		Noormarkun ruukin ympäristö	
Villa Mairea		Noormarkun ruukin ympäristö	

Ahlströmin koulu		Noormarkun ruukin ympäristö	
Kerhorakennus		Noormarkun ruukin ympäristö	
Vainiola		Noormarkun ruukin ympäristö	
Laviantien virkailija-asunnot		Noormarkun ruukin ympäristö	
Piilitien asuinrakennus		Noormarkun ruukin ympäristö	
Kaharin kotiseututalo, Finpyy		Noormarkun koulu ja kotiseututalo	
Finpyyn kansakoulu	paikallisesti merkittävä		
Kunnalliskoti	paikallisesti merkittävä		
Kuuri, Harjakangas	paikallisesti merkittävä		
Lassilan kirkko		Lassilan kylä	
Koppelomäen koulu, Lassila		Lassilan kylä	
Kynäsniemi, Lassila	paikallisesti merkittävä		

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Keski-Porin kirkko

Kuvateksti: Keski-Porin kirkko
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Keski-Porin kirkko
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Keski-Porin kirkko
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Keski-Porin kirkko
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti:	Keski-Porin kirkko
Kuvalaji:	yksityiskohtakuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri
Kuvausaika:	2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Linna
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hautausmaat · kirkkomaat · kirkkorakennukset ·

Historia

"Telefoonijohto" vedettiin joen yli Porin konepajalle, Vanhalle sahalle ja Seikun sahalle kirkon tornista vuonna 1884.
Tiedon lisännyt Helene Kaarnametsä 2016

Kuvaus

Tiilirakenteinen uusgoottilainen kirkko valmistui Porin palon jälkeen 1863. Kirkkorakennuksen suunnittelivat arkkitehti C.J. von Heideken ja lääninarkkitehti G.Th. Chiewitz jälkimmäisen piirtäessä teknisesti uraauurtavan valurautatornin. Valurautaa on käytetty rakennusmateriaalina myös kirkon suippokaarisissa ikkunanpuitteissa. Mittava

valu-urakka tehtiin Porin Konepajassa. Kirkon kiinteä sisustus on Chiewitzin käsialaa. Vuodelta 1863 oleva alttaritaulu on hovimaalari R.W. Ekmanin ja lasimaalaukset vuodelta 1925 Magnus Enckellin tekemät. Vuonna 1996 toteutetun restauroinnin suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Laiho-Pulkkinen & Raunio.
Kirkko sijaitsee puiston ympäröimänä Kokemäenjoen rannalla. Jaakko Laaksovirran suunnittelemalla sankarihautausmaalla on Aimo Tukiaisen monumentaalinen veistosryhmä vuodelta 1952. Hautausmaan reunalla on klassistinen Kirkkotupa 1920-luvulta ja Linnansillan tuntumassa funktionalistinen Varvin muuntoasema, jonka on Porin sähkölaitokselle suunnitellut ilmeisesti Rosenlewin rakennusosaston päällikkö, arkkitehti Torkel Nordman vuonna 1936.

Arviointi

1800-luvun keskivaiheen kirkkoarkkitehtuurin tärkeimpiin lukeutuva monumentti, jolla on keskeinen asema Porin kaupunkikuvassa ja Kokemäenjoen kulttuurimaisemassa. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä ja kansallista kaupunkipuistoa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä,
sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajalla

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kivi-Pori

Kuvateksti: Hallituskatua
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Hallituskatua
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Hallituskatua
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Suomen pankki
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Suomen pankki
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Suomen pankki
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Hallituskatu 2
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Etelärantaa
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Rosenlewin pääkonttorin laajennus, Antinkatu 2. Suunnitellut Olaf Küttner, 1960.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

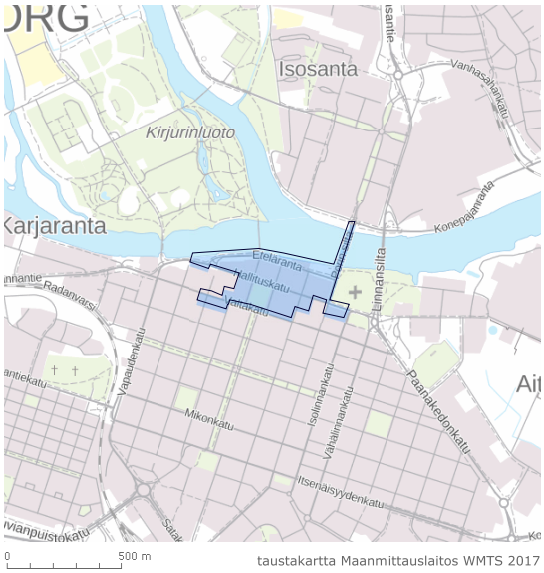
Kuvateksti: Antinkatu 2
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Antinkatu 2, Rosenlewin pääkonttorin laajennus, Olaf Küttner 1960.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Junneliuksen palatsi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 22.8.2006

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Linna
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinrakennukset · kansalliset
kaupunkipuistot · kaupungintalot · kaupunkimaisema · kaupunkipuistot · kivirakennukset · museorakennukset · raatihuoneet · teatterirakennukset · tullimakasiinit ·

Kuvaus

Vuoden 1852 palon jälkeen jälleenrakennetut Porin rantakorttelit muodostavat yhden edustavimmista vanhoista kivikaupunginosista maassamme. Kaupungin porvaristo rakennutti entistä ehomman alueen hämmästyttävän lyhyessä ajassa. Alueen arkkitehtuuria leimaa voittopuolisesti uusrenessanssin muotokieli, myöhemmin on joitakin rakennuksia uusittu jugendin henkeen mm. arkkitehti August Krookin ja porilaisen Arkkitehtuuritoimisto Fagerholm & Nordmanin suunnitelmien mukaan. Yhtenäisten katunäkymien lisäksi useimmat pihat ovat säilyttäneet perinteisen asunsa portteineen ja makasiineineen. Kivi-Porissa on yksityisiä asuinrakennuksia, liikerakennuksia, toimistorakennuksia ja julkisia rakennuksia.
Raatihuoneenpuisto on perustettu Porin palon jälkeen aiemmin paikalla sijainneen suurtorin paikalle. Englantilaistyylinen puisto uudistettiin 1912, jolloin toteutettiin raatihuoneen edustalla oleva kivikaide. Emil Cedercreutzin karhuveistos asetettiin paikalleen vuonna 1938. Raatihuoneenpuiston ympärillä sijaitsevat Raatihuone, Porin kaupungintalo ja Porin teatteri.

Alueeseen sisältyy myös Kokemäenjoen ylittävä Porinsilta. Vuonna 1926 valmistunut rautasilta korvasi vanhan ponttoonisilta Charlotan. Uuden sillan suunnitteli professori Jalmari Castrén ja sen urakoi Oy Constructor Ab. Rakenteeltaan kaunis silta on harvinainen riippupaarteinen kaideansassilta.

Kuvaus

Yksittäisistä rakennuksista voidaan mainita mm.
- Eteläranta 2, kaksikerroksinen uusrenessanssirakennus vuodelta 1837, korjattu palon jälkeen 1853. Tämän jatkeena oleva kolmikerroksinen kivirakennus on rakennettu vuosina 1927-28 alun perin autokorjaamohalliksi, johon liittyi tiettävästi Suomen ensimmäinen autohissi. Tyyliltään 1920-luvun klassismia edustava rakennus muutettiin asuinkäyttöön vuonna 1937 arkkitehtuuritoimisto Ole Gripenbergin suunnitelmien mukaan.
- Yrjönkatu 1, itäinen siipirakennus, uusrenessanssitalo,1855; pohjoinen siipirakennus, liittyy oleellisesti katumiljööseen.
- Etelärantakatu 4 - Antinkatu 2, Kauppias W. Rosenlewin rakennuttama, von Heidekenin suunnittelema kaksikerroksinen uusrenessanssirakennus 1854-55, yhdistetty itäpuolella olevaan makasiiniin 1914 (Fagerholm & Nordman). Laajennus Antinkadun varteen 1960, arkkit. Olaf Küttner.
- Eteläranta 6 - Antinkatu 1, rapattu kolmikerroksinen uusrenessanssirakennus 1851-53; 3-kerroksinen, tiilipintainen uusrenessanssirakennus 1883, J.B. Blomqvist; kaksikerroksinen varastorakennus tontin pohjoissivulla, 1885, F.J. Lindström, itäinen siipirakennus rapattu, yksikerroksinen asuinrakennus.
- Eteläranta 8 - Raatihuoneenkatu 2, kaksikerroksinen uusrenessanssirakennus 1854; läntinen siipirakennus, alunperin makasiini 1856; läntinen siipi ed. jatkeena rapattu yksikerroksinen asuinrakennus.
- Pakkahuone (Eteläranta) Arkkitehti C.J.von Heidekenin suunnittelema kivinen pakkahuone valmistui vuonna 1858. Rakennusta korotettiin päädyistä ja laajennettiin vuonna 1896 arkkitehti Gustaf Nyströmin piirustusten mukaan. Rakennus liittyy olennaisesti raatihuoneen ja jokirannan maisemaan. Vanha pakkahuone muutettiin 1977-81 Porin Taidemuseoksi arkkitehti Kristian Gullichsenin (Arkkitehdit Ky) laatiman suunnitelman mukaan. Rakennusta laajennettiin maanalaisella siivellä 1990-luvun lopulla Kristian Gullichsenin suunnitelmien mukaan.
-Rantamakasiini (Eteläranta) Kokemäenjoen rannassa sijaitseva puinen rantamakasiini on vuodelta 1896. Uusrenessanssityylisen rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Gustaf Nyström.
- Etelärantakatu 10, Klubirakennus, Kauppias August Björkmanin vuonna 1854 rakennuttaman klassistisen kivirakennuksen suunnitteli A. Wahlberg. Rakennuksen pohjana on ollut ilmeisesti vuonna 1822 rakennettu kaupparakennus, joka tuhoutui vuoden 1852 tulipalossa. Rakennuksessa on myöhemmin toiminut sekä Suomalainen Klubi että Svenska

Klubben. Piharakennus on vuodelta 1928, asuinosa vuodelta 1859.
- Hallituskatu 1 - Yrjönkatu 3, kulmarakennus, uusrenessanssitalo 1857; itäinen siipirakennus, kaksikerroksinen uusrenessanssitalo 1857; eteläinen siipirakennus, kaksikerroksinen jugendtyylinen kivirakennus, rakennettu osittain 1858, nykyasu 1904, A. Krook. Talon pihamiljööseen August Krook suunnitteli vuonna 1898 rakennetun, mutta sisustamatta jätetyn kylpylän.
- Hallituskatu 3 - Antinkatu 4, kulmarakennus, kaksikerroksinen jugend-asuinen kivirakennus, 1856-57, nykyasu 1907 Fagerholm-Nordman; eteläinen siipirakennus, uusrenessanssirakennus 1854-55; läntinen siipirakennus, yksikerroksinen kivinen asuinrakennus.
- Hallituskatu 5 - Antinkatu 3, kaksikerroksinen uusrenessanssirakennus, 1855, korjattu 1880-luvulla; eteläinen siipirakennus: uusrenessanssirakennus, korjattu 1880-luvulla; itäinen siipirakennus, yksikerroksinen, rapattu asuinrakennus.
- Hallituskatu 7 - Raatihuoneenkatu 4, kaksikerroksinen uusrenessanssirakennus; kulmarakennus 1860, jatkettu 1890.
- Raatihuone, maan komeimpiin lukeutuva, arkkitehti Carl Ludvig Engelin suunnittelema empiretyylinen raatihuone rakennettiin vuosina 1839-41. Porin palossa tuhoutunut puinen torni korvattiin nykyisellä, J.E. Stenbergin suunnittelemalla kivisellä palotornilla vuonna 1891. Stenbergin suunnitelman mukaan rakennuksen päätykolmio varustettiin samassa yhteydessä kolmella sinkkipatsaalla.
-Heinen kaupunkitalo, Hallituskatu 9 - Teatterikatu 3, merikapteeni Oscar Heinen rakennuttama kivinen kaupunkitalo on vuodelta 1892. Uusrenessanssityylinen rakennus suunniteltiin arkkitehti Ricardo Björnbergin toimistossa. Rakennuksen kulmassa kohoaa pyöreä tornirakennelma. Myöhemmin rakennus on toiminut Porin seurakuntien virastotalona.
- Hallituskatu 2, kaksikerroksinen uusrenessanssirakennus, 1892, Signe Hornborg.
- Hallituskatu 4, kaksikerroksinen uusrenessanssirakennus 1854-1855.
- Hallituskatu 8 - Antinkatu 6, yksikerroksinen uusrenessanssikivirakennus 1854-1855, nykyasu J. Nordstrand 1898; läntinen siipirakennus, kolmikerroksinen, rapattu, jugend-tyylinen Lipsasen talo vuodelta 1908. Suunnitelmat arkkitehti Onni von Zansen 1902.
- Hallituskatu 10, kulmarakennus, kaksikerroksinen uusrenessanssitalo 1855-1856; pohjoinen siipirakennus, yksikerroksinen uusrenessanssitalo 1850-luvun loppupuolelta.
- Hallituskatu 11, vanhalla kirkonpaikalla sijaitseva Satakunnan Museon rakennus 1973, Olaf Küttner.

Kuvaus

- Hallituskatu 12, Porin nykyinen kaupungintalo valmistui vuonna 1895 apteekkari Robert Junneliuksen ja johtaja Hugo Rosenlewin, maamme oloissa poikkeuksellisen edustavaksi yksityispalatsiksi. Kolmikerroksisen kivitalon suunnitteli arkkitehti August Krook firenzeläisen renessanssipalatsin muotoon. Myös piharakennus on 1890-luvulta.
- Hallituskatu 14, Porin teatteri, maamme merkittävimpiin lukeutuva, arkkitehti J.E. Stenbergin suunnittelema uusrenessanssityylinen teatterirakennus rakennettiin vuosina 1883-84. Sisustustyöt ovat taiteilija C. Grabowin käsialaa; hän oli ruotsalainen samoin kuin Stenberg. Muutama vuosi myöhemmin rakennusta jatkettiin Stenbergin suunnittelemalla galleriaosalla. Arkkitehti Kurt Simbergin suunnittelema laajennus on vuodelta 1974.
- Hallituskatu 20, Porin kaupungin ensimmäisen sähkölaitoksen tiilisen tuotantorakennuksen on suunnitellut arkkitehti Eskil Hindersson ja se valmistui vuonna 1898. Rakennusta laajennettiin vuosina 1909 ja 1914.
- Valtakatu 20, yksikerroksinen puinen uusrenessanssipiirteinen rakennus.
- Valtakatu 22, kaksikerroksinen klassistinen kivirakennus 1851-1852, korjattu palon jälkeen 1855 ja tällöin korotettu kerroksella. Laajennettu vuonna 1919.
- Valtakatu 24, Porin lyseo, klassistinen kaksikerroksinen kivirakennus. Rakennettu asuinrakennukseksi 1857, muutos kouluksi 1873 ja lyseoksi 1879, von Heideken. Korotus kaksikerroksiseksi 1895, arkkitehti Yrjö Sadenius.
- Valtakatu 9 - Antinkatu 7, kulmatalo, yksikerroksinen klassistinen tiilirevetoitu hirsirakennus, eteläinen siipirakennus, yksikerroksinen klassistinen tiilirevetoitu hirsirakennus, molemmat alun perin 1850-luvulta.
- Valtakatu 11, Suomen pankki, kaksikerroksinen rapattu kivitalo vuodelta 1913, Gustaf Nyström.
- Valtakatu 11 - Raatihuoneenkatu 8, vanha postirakennus vuodelta 1853, kivirakennus noudattaa empiren muotokieltä.
- Valtakatu 15, Hotelli Otavan päärakennus rakennettiin vuonna 1857 kaksikerroksiseksi. Suunnittelijana oli kaupunginarkkitehti C. J. von Heideken. Rakennusta korotettiin 1891 kerroksella arkkitehti J.E. Stenbergin suunnitelmien mukaan. Samalla se sai nykyisen uusrenessanssiasunsa. Paitsi arkkitehtonisesti, rakennus on arvokas nimenomaan kulttuurihistoriallisesti. Kaarlo Bergbomin perustama Suomalainen Teatteri esiintyi ensimmäisen kerran juuri Otavan yläsalissa vuonna 1872. Otava oli Suomen vanhin yhtäjaksoisesti samoissa tiloissa toiminut hotelliravintola, kun se vuonna 1985 lopetti toimintansa.
- Kivi-Porin laitamilla sijaitsee Sataleivän funktionalistinen tuotantorakennus 1930-luvulta. Valde Aulangon suunnittelemaa rakennusta on korotettu ja laajennettu siilo-osalla 1950-luvulla.

Arviointi

Aikakautensa huomattavin yhtenäinen kivikaupunkikokonaisuus, jossa lukuisia yksittäisiä arkkitehtonisesti arvokkaita rakennuksia. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja osa kansallista kaupunkipuistoa.

Arvot:
historiallinen: teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia, kaavahistoria, hallintohistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä, valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajalla

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin tori

Kuvateksti: Yrjönkatu 10, Entisen Porin Suomalaisen Säästöpankin talo. Suunnitellut arkkitehti Harry Schreck, valmistunut 1954-55. Kuvassa oikealla Airionkulma.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti: Kuvassa vasemmalla entisen Kansallis-Osake-Pankin talo vuodelta 1954. Oikealla As.oy Rojohoppe, joka on valmistunut vuonna 1963.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti: Entisen Kansallis-Osake-Pankin talo, Pohjoiskauppatori 1, on valmistunut vuonna 1954. Suunnitellut arkkitehti Bertel Strömmer.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti: Liikekulman talo, Antinkatu 13. Suunnittelijat arkkit. Keijo Ström & arkkit. Olavi Tuomisto, valmistumisvuosi 1960
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti: Airionkulma, Eteläkauppatori 2. Suunnittelija arkkit. Keijo Valli. Valmistumisvuosi 1961.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

taustakartta Maanmittauslaitos WMTS 2017

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Linna
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · liikerakennukset · torit ·

Kuvaus

Porin tori on saanut muotonsa lääninarkkitehti Chiewitzin 1852 laatimassa asemakaavassa. Toria reunustavien talojen vanhinta kerrostumaa edustaa apteekin talon julkisivu. Apteekkari Junneliuksen 1883 rakennuttama, arkkitehti J.E.Stenbergin suunnittelema rakennus purettiin 1984, mutta julkisivu säilytettiin.

Asunto-osakeyhtiö Pohjoiskauppatori 3 on vuonna 1956 valmistunut asuin- ja liikerakennus. Sen suunnitteli Arkkitehtuuritoimisto Ole & Bertel Gripenberg.

Pohjoiskauppatori 1:ssä sijaitsee entinen Kansallis-Osake-Pankin pankkitalo, joka on vuonna 1954 valmistunut liike- ja asuinkerrostalo. Monumentaalisen pankkirakennuksen suunnitteli Tampereen kaupunginarkkitehti Bertel Strömmer.

Asunto-osakeyhtiö Rojohoppe on vuonna 1963 valmistunut liike- ja asuinkerrostalo Yrjönkadun ja Nortamonkadun kulmatontilla. Sen on suunnitellut helsinkiläinen Arkkitehtitoimisto Heikki Sysimetsä.

Arkkitehti Harry Schreckin suunnittelema Yrjönkatu 10 on rakennettu kahdessa vaiheessa. Syksyllä 1954 valmistuivat Yrjönkadun puoleinen osa sekä sisäpihalle jatkuva pankkisalin siipi, ja vuonna 1955 Nortamonkadun suuntainen osa.

Arkkitehti O.J.A. Viljasen suunnittelema Porin Hallin rakennuskokonaisuus muodostuu Yrjönkadun varteen rajautuvasta "Hellmanin pilvenpiirtäjäksi" kutsutusta 5-kerroksisesta liike- ja asuinkerrostalosta sekä siihen liityvästä, läpi tontin Yrjönkadulta Isolinnankadulle ulottuvasta hallirakennuksesta; Porin kauppahallista, ja Yrjönkatuun sekä Itäpuistoon

rajautuvasta, Holmlundin Halliksi kutsutusta kaksikerroksisesta liike- ja toimistorakennuksesta. Porin Kauppahalli valmistui vuonna 1927 ja "Hellmanin pilvenpiirtäjä" vuonna 1928. Vuonna 1938 valmistui funktionalistinen 2-kerroksinen asuin- ja liikerakennus.

Airionkulman liike- ja asuinkerrostalo valmistui Eteläkauppatorin ja Yrjönkadun kulmaan vuonna 1961. Sen suunnitteli arkkitehti Keijo Valli. Airionkulman rakennuskokonaisuuteen kuuluu Eteläkauppatorin suuntainen seitsenkerroksinen asuin- ja liikerakennus, joka jatkuu kuusikerroksisena Yrjönkadun varrelle.

Torilinnan liike- ja asuinkerrostalo valmistui Eteläkauppatorin ja Antinkadun kulmaan vuonna 1936. Sen suunnitteli arkkitehti Jaakko Tähtinen. Nelikerroksista rakennusta on korotettu kolmella kerroksella vuonna 1987 Arkkitehtitoimisto Reijo Louhimon suunnitelmien mukaan. Torilinna noudattaa korottamisen myötä samalle tontille vuonna 1979 valmistuneen pankkirakennuksen ja Kauppatorin muiden rakennusten mittakaavaa. Torilinna on Kauppatoria rajaavista rakennuksista vanhin.

Kehityksen taloksi kutsuttu liike- ja toimistorakennus valmistui Antinkadun (15a) varrelle vuonna 1940. Sen suunnitteli kaupunginarkkitehti Jaakko Laaksovirta. Kiinteistö muodostuu Antinkatuun rajautuvasta viisikerroksisesta asuin-, liike- ja toimistorakennuksesta (Kehityksen talo) sekä yksikerroksisista kirjapainosta (1915), konesalista (1939) ja autotallista (1951).

Liikekulman liike- ja asuinrakennukset valmistuivat vuonna 1960 Antinkadun ja Gallen-Kallelankadun kulmaan. Suunnittelijoina toimivat arkkitehdit Keijo Ström ja Olavi Tuomisto.

Gallen-Kallelankatu 5:n pankki- ja asuinrakennus valmistui Gallen-Kallelankadun ja Antinkadun kulmaan, Kauppatorin varrelle vuonna 1956. Sen suunnitteli arkkitehti Veikko Malmio.

Arviointi

Vahvan identiteettiarvon omaava historiallinen tori, jonka ympärillä modernia rakennuskantaa.

Arvot:
historiallinen: kaupankäynnin historia, kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin ruutuasemakaavan puistoakseli

Kuvateksti: Pohjoispuisto
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

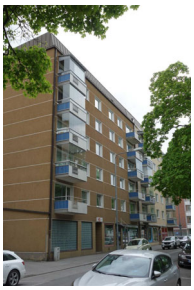
Kuvateksti: Puistoakselien keskikohta Itäpuiston suuntaan. Vuonna 1894 valmistunut VPK:n puinen uusrenessanssirakennus kuvassa vasemmalla.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Eteläpuisto. As. Oy Puistotorni, Eteläpuisto 19. Suunnitellut Arkkitehtitoimisto Olaf Küttner & Pekka Ojonen, 1963. Kuva Itsenäisyydenkadun suunnasta.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Eteläpuisto. As. Oy Puistotorni (1963), keskellä Vainion talo (1938) (Eteläpuisto 19) ja As. Oy Porin Eteläpuisto 17 (1968).
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Eteläpuisto. As. Oy Puistopilari, Eteläpuisto 12. Keijo Valli 1971.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Eteläpuisto. As. Oy Puistopilari (1971) ja As.oy Porin Eteläkulma, (1958). Molemmat suunnitellut Keijo Valli.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Eteläpuisto. As. Oy Porin Eteläkulma.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Eteläpuisto. As. Oy Puistopilari ja Porin Eteläkulma.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Eteläpuiston ja Länsipuiston kulma. As. Oy Puistokulma, Arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä ja Martas, 1939.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Itäpuiston ja Antinkadun kulma. Entinen Porin säästöpankin pääkonttori
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Itäpuisto / Antinkatu 15 b. Entisen Porin Säästöpankin talo. Suunnittelija arkkit. Bertel Strömmer 1935/53
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Antinkatu 15 b / Itäpuisto. Entisen Porin Säästöpankin talo
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

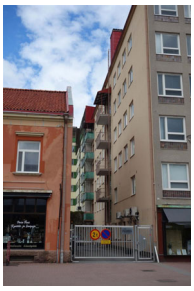
Kuvateksti: Itäpuiston lääkärikeskus. Itäpuisto 11. Arkkitehtitoimisto Olaf Küttner 1970.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Kansankulma, Antinkatu 14. Arkkitehti Mauri Karhulahti, Kulutusosuuskuntien keskusliitto, 1954.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Itäpuisto 11 (Itäpuiston lääkärikeskus) ja Antinkatu 15b (entinen Porin Sääsöpankin pääkonttori).
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Itäpuisto 5
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Itäpuisto 5, Keijo Valli 1955.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Itäpuisto 5 ja Porin halli Yrjönkadun kulmassa.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Ratsulan kulma. Taustalla Kansankulma.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Itäpuisto. Ratsulan tavaratalo, arkkitehti Olli Steen 1971
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Itäpuisto. Entinen elokuvateatteri Kino. Jaakko Tähtinen 1936.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Lippapuisto puistoakselien keskellä Itäpuiston puolella.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Länsipuisto. As. Oy Puistokulma
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Länsipuisto
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Länsipuisto. As. Oy Puistokulma ja Länsipuisto 18
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Porin Länsipuisto 26. Jaakko Tähtinen, 1949-51.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Porin Länsipuisto 26
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Porin Länsipuisto 26
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Porin Länsipuisto 26
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Porin Länsipuisto 26, sisäänkäynti
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulma. Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto. Olli Steen, Porin kaupungin rakennusviraston suunnitteluosasto (1976).
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulma. Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto. Olli Steen, Porin kaupungin rakennusviraston suunnitteluosasto (1976).
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulma. Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto. Olli Steen, Porin kaupungin rakennusviraston suunnitteluosasto (1976).
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulma. Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto. Olli Steen, Porin kaupungin rakennusviraston suunnitteluosasto (1976).
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulma. Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto. Olli Steen, Porin kaupungin rakennusviraston suunnitteluosasto (1976).
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulma. Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto. Olli Steen, Porin kaupungin rakennusviraston suunnitteluosasto (1976).
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulma. Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto. Olli Steen, Porin kaupungin rakennusviraston suunnitteluosasto (1976).
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuisto. Entisen Porin Seudun Osuuskassan talo, Akseli Gallén-Kallelan katu 9. Arkkitehdit Kai Blomstedt & Birger Stenbäck, 1952.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: Pohjoispuisto. As. Oy Porin Pohjoispuisto 4. Arkkitehtitoimisto Pekka Pitkänen. 1962
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

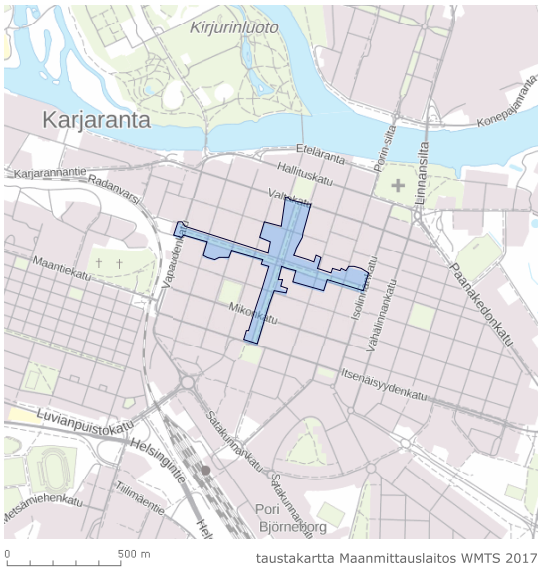
Kuvateksti: Pohjoispuisto. As. Oy Päärnäinen. Arkkit. Pekka Pitkänen. 1963.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Päärnäinen.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: As. Oy Pohjoispuisto 4 ja Hotelli Vaakunan (Gallén-Kallelankatu 7) sisäpiha. Hotelli Vaakunan on suunnitellut arkkit. Kai Blomstedt, SOK:n rakennusosasto. Valmistumisvuosi 1939.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Linna
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kansalliset
kaupunkipuistot · kaupunkikeskustat · kaupunkipuistot · kirjastorakennukset · liikerakennukset · museorakennukset · rautatieasemat · ruutukaavat · vapaapalokunnat

Kuvaus

Vuoden 1852 palon jälkeen lääninarkkitehti G.Th. Chiewitz laati Porin keskustaan uuden asemakaavan, joka vahvistettiin 17.11.1852. Leveät puistokadut jakoivat kaava-alueen neljään kaupunginosaan. Tähän ratkaisuun vaikuttivat sekä paloturvallisuus että ajan esteettiset näkemykset. Nykyinen Raatihuoneenpuisto oli torina. Tämän lisäksi nykyisen asemansa saivat Uusi tori (nyk. Kauppatori) sekä Elisabethin tori (nyk. Liisantori). Puistot on nimetty ilmansuuntien mukaan Pohjois-, Etelä-, Itä- ja Länsipuistoksi. Puistoihin on sijoitettu julkisia taideteoksia ja niiden varrella on runsaasti kulttuurihistoriallisesti ja arkkitehtonisesti arvokasta rakennuskantaa.

Pohjoispuisto

Pohjois- ja Itäpuiston risteyksessä on vuonna 1894 valmistunut VPK:n puinen uusrenessanssirakennus. Rakennushanketta suunniteltaessa järjestettiin kilpailu, jossa parhaana palkittiin arkkitehti H.R. Helinin luonnos ja toiseksi parhaana arkkitehti K. Wasastjernan luonnos. Näiden suunnitelmien pohjalta yhteensovituksen teki rak.mest. F.K. Eriksson. VPK:n paloaseman viereen, vanhan kalustovajan paikalle valmistui vuonna 1937 kaupungin paloasema, jonka suunnittelijana toimi arkkitehti Hellevuori Helsingistä.

Pohjoispuiston ja Länsipuiston kulmassa Porin entisen puhelinlaitoksen tontilla on vuonna 1854 valmistunut hirsirakenteinen entinen asuinrakennus ja vuonna 1928 Porin kaupungin puhelinlaitokselle valmistunut, arkkitehti Karl Lindahlin suunnittelema kivirakennus. Rakennuksessa toimii Satakunnan museon Luontotalo Arkki.

Paloaseman vieressä Pohjoispuistossa on vuonna 1892 perustetun Porin ruotsalaisen yhteiskoulun entiset rakennukset. Tontilla olleet kaksi asuinrakennusta muutettiin ja laajennettiin koulua varten 1894 arkkitehti August Krookin suunnitelmien mukaan kansallisromanttiseen tyyliin, runsain puuleikkauksin koristeltuina. Rakennukset ovat myöhemmin toimineet taidekouluna.

Porin kaupunginkirjasto ja työväenopisto valmistui vuonna 1976 Gallen-Kallelankadun ja Otavankadun kulmaan. Sen suunnitteli Porin rakennusviraston talonsuunnitteluosaston arkkitehti Olli Steen. Kirjaston tilat Pohjoispuiston ja Gallen-Kallelankadun varrella ovat kaksikerroksiset, työväenopiston osuus Otavankadun varrella on kolmikerroksinen. Sisätilojen olennaisia elementtejä ovat mm. kattoikkunat, betonin käyttö ja voimakkaat värit.

Asunto-osakeyhtiö Porin Pohjoispuisto 4 on vuonna 1962 Pohjoispuiston ja Gallen-Kallelankadun kulmaan valmistunut liike- ja asuinkerrostalo. Sen suunnitteli Arkkitehtitoimisto Pekka Pitkänen.

Pohjoispuisto päättyy Raatihuoneenpuistoon, joka sisältyy valtakunnallisesti merkittävään Kivi-Porin alueeseen.

Itäpuisto

Itäpuisto 11:n liike- ja toimitilarakennus (lääkärikeskus) valmistui vuonna 1970. Suunnittelijana toimi kaupunginarkkitehti Olaf Küttnerin arkkitehtitoimisto.

Antinkatu 15b:n pankki- ja asuinrakennus valmistui Porin Säästöpankille Itäpuiston ja Antinkadun kulmaan vuonna 1935. Sen suunnitteli Tampereen kaupunginarkkitehti Bertel Strömmer. Arkkitehtuuriltaan funktionalistista rakennusta korotettiin nelikerroksisesta kuusikerroksiseksi vuonna 1953. Myös korotus ja siihen liittyvät muutokset ovat Bertel Strömmerin suunnittelemia.

Elokuvateatteri Kino valmistui Itäpuiston varrelle vuonna 1936. Sen suunnitteli arkkitehti Jaakko Tähtinen. Entinen elokuvateatteri on mittakaavaltaan melko pieni, kaksikerroksinen, funktionalistisia piirteitä omaava rakennus.

Ratsulan tavaratalo valmistui Antinkadun ja Itäpuiston kulmaan vuonna 1971. Sen suunnitteli arkkitehti Olli Steen. Ratsulan tummanpunainen, pelkistetty hahmo hallitsee katujen kulmaa.

Kansankulma on Itäpuiston ja Antinkadun kulmaan vuonna 1954 valmistunut kuusikerroksinen asuin- ja liikerakennus, johon liittyy pihan puolella 2-kerroksen ja kellarin siipi. Sen on suunnitellut Kulutusosuuskuntien Keskusliiton arkkitehti Mauri Karhulahti.

Itäpuisto 5:ssä sijaitseva, arkkitehti Keijo Vallin suunnittelema 6-kerroksinen ja yksiportainen asuin- ja liikerakennus valmistui vuonna 1955. Itäpuisto 5 kokonaisuuteen kuuluu lisäksi arkk. ja RI Veikko Kallion suunnittelema, vuonna 1928 Itäpuiston varteen asuinrakennukseksi valmistunut 2-kerroksinen myymälärakennus, sekä rkm K. A. Myntin suunnittelema tiilinen vinkkelimallinen ulkorakennus. Tontin sisään sijoittuvan, asuin- ja ulkorakennukseksi valmistuneen rakennuksen alkuperäiset piirustukset ovat vuodelta 1899.

Kuvaus

Eteläpuisto

Asunto-osakeyhtiö Puistokulma on vuonna 1939 valmistunut liike- ja asuinkerrostalokiinteistö, jonka on suunnitellut helsinkiläiset arkkitehdit Jussi Lappi-Seppälä ja Ilkka Martas. Puistokulma muodostuu kahdesta kuusikerroksisesta ja kaksiportaisesta asuin- ja liikerakennuksesta, joista toinen, Eteläpuisto 9, sijoittuu Eteläpuiston ja Länsipuiston kulmaan, ja toinen, Länsipuisto 16, Länsipuiston varteen.

Porin kaupunginarkkitehti Olaf Küttner ja helsinkiläinen Pekka Ojonen suunnittelivat asunto-osakeyhtiö Porin Puistotornin liike- ja asuinkerrostalon Porin Säästö-Rakentajat Oy:lle vuonna 1962. Rakennus sijaitsee osoitteessa Eteläpuisto 19.

Eteläpuisto 12 A:ssa sijaitsevan As. Oy Puistopilarin asuin- ja liikerakennuksen on suunnitellut porilainen arkkitehti Keijo Valli vuonna 1966, ja rakennus valmistui vuonna 1971. Rakennus muistuttaa arkkitehtuuriltaan viereisen tontin vuonna 1958 valmistunutta Eteläpuisto 12 B:n asuin- ja liikerakennusta, joka myös on Keijo Vallin suunnittelema.

Eteläpuisto päättyy Cygnaeuksen koulun puistoon, joka sisältyy valtakunnallisesti merkittävään Riihikedon koulukortteleiden alueeseen.

Länsipuisto

Asunto-osakeyhtiö Porin Länsipuisto 26 on pääosin 1940- ja 50-lukujen vaihteessa rakennettu liike- ja asuinkerrostalokokonaisuus Länsipuiston ja Katariinankadun kulmassa. Sen suunnitteli arkkitehti Jaakko Tähtinen. Kokonaisuuteen kuuluu myös vuonna 1893 rakennettu ja 1930-luvulla laajennettu, osittain kaksikerroksinen piharakennus tontin eteläreunalla.

Länsipuiston päässä on Porin entinen rautatieasema, joka valmistui aiemmin palaneen tilalle vuonna 1919. Thure Hellströmin suunnittelema, jugendia ja uusklassismia edustava rakennus on säilyttänyt hyvin alkuperäiset piirteensä, vaikka sen käyttötarkoitus on muuttunut. Uusi asema rakennettiin toiseen paikkaan vuonna 1937.

Arviointi

1800-luvun paloturvallisuutta korostavien kaupunkisuunnitteluperiaatteiden tuloksena syntyneet puistoakselit, joiden varrella runsaasti edustavaa, historiallisesti merkittävää rakennuskantaa 1800-luvun lopulta 1970-luvulle. Puistoakselit ovat osa Porin kansallista kaupunkipuistoa.

Arvot:
historiallinen: kaupankäynnin ja liikenteen historia, sivistyshistoria, aatehistoria, kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Aittaluodon kerrostaloalue

Kuvateksti: Aittaluodon kerrostaloalue
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Aittaluodon kerrostaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Aittaluoto
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinkerrostalot ·

Kuvaus

Kokemäenjoen rannassa sijaitseva yhtenäinen punatiilinen kerrostaloalue on rakennettu 1960-ja 70-luvun vaihteessa. Julkisivuiltaan punatiiliset lamelli- ja tornitalot liittyvät saumattomasti ympäristön teolliseen, niin ikään punatiilen hallitsemaan maisemaan.

Arviointi

Yhtenäinen moderni asuinalue historiallisen kaupunkiympäristön tuntumassa.

Arvot:
historiallinen: kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus,
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Aittaluodon tehtaat

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 12.2.2008

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 12.2.2008

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 12.2.2008

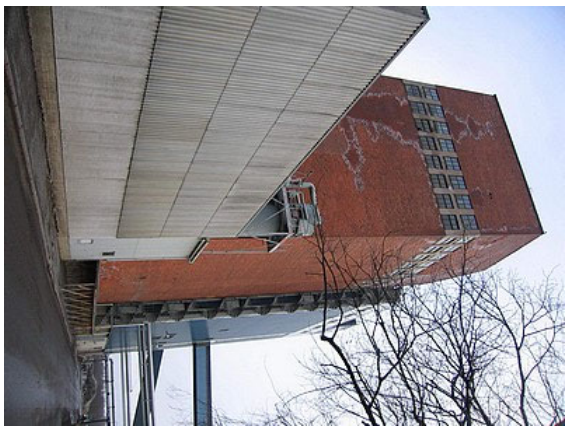
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 12.2.2008

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 12.2.2008

Kuvateksti: 1950-luvulla rakennettu soodakattilahuone, joka purettiin vuonna 2013.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 12.2.2008

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 12.2.2008

Kuvateksti: KVH-moottorikalustohalli, joka on tarkoitus purkaa keväällä 2015. Hallin korkeampi osa puretaan myöhemmin.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 9.3.2015

Kuvateksti: Vuonna 1949 rakennettu puutavarakatos, jonka purkaminen oli jo aloitettu 9.3.2015. Rakennus puretaan rakennettavan uuden tukkien lajittelulaitteiston tieltä.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 9.3.2015

Kuvateksti: Aittaluodon entinen, 1950-luvulla rakennettu veturitalli. Rakennus on jäänyt pois käytöstä. Katto vuotaa ja pohjoisseinä on huonossa kunnossa. Tullaan purkamaan.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 9.3.2015

Kuvateksti: Veturitalli vuonna 1985.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 1985

Kuvateksti: Aittaluodon tehdasalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 9.3.2015

Kuvateksti: Aittaluodon teollisuusalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Havusalo Viljo
Kuvausaika: 1950–1955
Viitteet: Satakunnan Museon kokoelmat, arkistonumero SMK208235:24.

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Aittaluoto
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kruununmakasiinit · museorakennukset · paperiteollisuus · sahalaitokset ·

Kuvaus

Wilhelm Rosenlew perusti 1872 Aittaluotoon Seikun höyrysahan. 1910-luvulla tuotantoa päätettiin laajentaa rakentamalla alueelle sulfaatti- ja paperitehdas. Tehdasrakennukset rakennettiin arkkitehti Valter Thomén laatiman suunnitelman mukaan. Tehdasta ja sen eri osastoja laajennettiin vuosina 1929-1937. Laajennusten julkisivut suunniteltiin Rosenlewin rakennuskonttorissa ja ne noudattavat alkuperäistä jäsentelyä ja materiaaleja. Betoniklassimista siirryttiin punatiilifunktionalismiin jo 1937, kun vanha tärpättitehdas uudistettiin paperitehtaan konttoriksi ja säkkitehtaaksi. Tehtaan vanhimpia rakennuksia on nykyiseen konttorirakennukseen sisältyvä osa, joka rakennettiin 1897 tärpättitehtaaksi.

Tehdasalueen portin tuntumassa on 1860-luvulla rakennettu tiilinen kruununmakasiini.

Aittaluoto oli kruununmaata aina vuoteen 1892 saakka. Paikalla oli kruunun viljamakasiineja jo 1800-luvun alusta. Makasiini on toiminut vuosikymmeniä konepajamuseona. Rakennus siirtyi vuonna 2003 kokoelmineen Porin kaupungin omistukseen, minkä jälkeen siinä on toiminut Satakunnan Museoon kuuluva Rosenlew Museo.

Arviointi

Monipuolisen teollisuushistorian omaava toimiva tehdasalue ja Rosenlewin historiasta kertova museorakennus.

Arvot:
historiallinen: teollisuuden historia, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Paperitehdas ja sulfaattiselluloosatehdas
Voimalaitos

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin konepaja

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin konepaja
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Isosanta
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

konepajat · sahat (teollisuusrakennukset) · teollisuusalueet · teollisuusrakennukset ·

Kuvaus

Vuonna 1858 perustettu Porin Konepaja on kaupungin varhaisimpia teollisuuslaitoksia. Sen tuotantoon kuuluivat mm. maatalouden työkalut, höyrykoneet, laivat, puimakoneet ja rautatievaunut.

Eräs näkyvimmistä konepajan tuotteista on Porin kirkon valurautainen torni, joka valettiin 1860-63. Nykyiseen konepaja-alueeseen liittyy myös toinen huomattava porilainen teollisuuslaitos, Isonsannan saha. Molemmat yritykset päätyivät 1870-luvulla Rosenlew-yhtiölle.
Vanhan konepajan koristeellinen, punatiilinen valimorakennus on vuodelta 1903. Porilaisen Johan Nordstrandin suunnittelema rakennus on lajinsa edustavimpia. Sitä on laajennettu 1910-luvulla kahdella vierekkäisellä hallilla, joiden päädyt noudattavat alkuperäistä arkkitehtuuria. Vuonna 1918 valmistui Torkel Nordmanin suunnittelema monumentaalinen koneistushalli, jonka kattoa kannattavat kaarevat betoniruoteet. Myös konttorirakennus vuodelta 1916 on Torkel Nordmanin piirtämä. Koneistusosasto ja puimakonetehdas rakennettiin 1930-luvulla Jarl Eklundin ja tiilinen uusi valimo 1948 Jaakko Tähtisen suunnitelman mukaan.
Isonsannan saha, joka myöhemmin muutettiin puutalotehtaaksi, on vuodelta 1922. Rankorakenteiseen sahaan liittyy tiilinen höyrykattilahuone ja hieman varhaisempi muuntamo. Vuonna 1862 perustettu saha oli Porin ensimmäinen höyrysaha.

Arviointi

Rakennuskannaltaan monipuolinen, valtakunnallisesti merkittävä teollisuusympäristö kaupunkikuvallisesti merkittävällä paikalla.

Arvot:
historiallinen: teollisuuden historia
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä
valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajalla

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Siltapuistokadun asuinkorttelit, 8. kaupunginosa

Kuvateksti: Korttelit Puuvillatehtaan vieressä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Isosanta
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinrakennukset ·

Kuvaus

Puuvillatehtaan ja Konepajan väliset puutalokorttelit on rakennettu 1900-luvun alussa kaupungininsinööri F.J. Lindströmin 1893 laatiman asemakaavan mukaan. Yhtenäinen alue muodostaa merkittävän kokonaisuuden Kokemäenjoen pohjoisrannan teollisessa kaupunkikuvassa.

Arviointi

Teollisuuden synnyttämää puutaloasutusta 1900-luvun alusta. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Impilinna ja Satulinna

Kuvateksti: Impilinna ja Satulinna
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Impilinna ja Satulinna
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Isosanta
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinkerrostalot · työväen asuinrakennukset ·

Kuvaus

Arkkitehti Erik Bryggman suunnitteli sotien jälkeen Finlaysonille työsuhdeasuntoja mm. Tampereelle. Suunnitelmat Harjunpäänkadun lamellitaloihin valmistuivat jo 1941. Taloja asuvien naistyöntekijöiden mukaan nimensä saaneet Impilinna ja Satulinna valmistuivat vuosina 1945 ja 1946. Rakennusten kokonaishahmo on tallella, mutta yksityiskohdat ovat kärsineet myöhemmissä saneerauksissa.

Arviointi

Jälleenrakennuskauden korkealuokkaista työsuhdeasuntojen arkkitehtuuria.

Arvot:
historiallinen: teollisuuden historia, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Arviointi

Puuvillatehtaan pohjoispuolelle rakennetut kolmikerroksiset asuinkerrostalot edustavat tyyliltään funktionalismia. Arkkitehti Erik Bryggmanin vuonna 1941 suunnittelemat rakennukset valmistuivat sodan jälkeen.

Julkisivut ovat rapatut. Asuntojen parvekkeet avautuvat länteen.

Talot on saneerattu 1980- ja 90-lukujen vaihteessa. Rakennusten kokonaishahmo on tallella, mutta yksityiskohdat ovat kärsineet.

Lähteet

- Satakunnan arkkitehtuurikartasto.
http://arkkitehtuurikartasto.blogspot.com/2010/08/teollisuuden-tuottamaa-arkkitehtuuria.html

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Uikunkujan asuntoalue

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Uikunkujan asuntoalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Isosanta
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinrakentaminen · omakotitalot ·

Kuvaus

Arkkitehti Olavi Laisaari laati Uikunkujan alueen asemakaavan vuonna 1955. Pienet omakotitalot sijaitsevat rauhallisten “lenkkikujien” varrella. Osa rakennuksista on puuverhoiltuja, osa roiskerapattuja. Alueen pohjoispäätä on täydennysrakennettu matalin asuinrakennuksin 1970-luvulla.

Arviointi

Asemakaavaltaan kiintoisa, Porille tunnusomainen tiivis omakotialue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria,
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin Puuvilla

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2009

Kuvateksti: Porin Puuvillan rautarakenteita
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin Puuvillan rautarakenteita
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin Puuvillan sisätilaa
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin Puuvilla
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Korttelit Puuvillatehtaan vieressä.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Porin Puuvilla
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Isosanta
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · teollisuusrakennukset · teollisuusyhdyskunnat ·

Kuvaus

Porin Puuvillan tiilinen tuotantorakennus sijaitsee näyttävästi Kokemäenjoen rannalla. Arkkitehti August Krookin yhdessä insinööri Sundellin kanssa suunnittelemat kehräämö ja kutomo valmistuivat vuonna 1900. Muutama vuosi myöhemmin valmistui arkkitehti Onni von Zansenin suunnittelema värjäämö. Myöhemmin tehdasta on vielä laajennettu Krookin alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Arkkitehti Runar Finnilän piirtämä tiilinen konttorirakennus valmistui 1935. Yhdessä tiilisen voimalarakennuksen kanssa se liittyy puuvillatehtaan kokonaisuuteen.
Puuvillatehtaan suuri, sahakattoinen kutomo tuhoutui tulipalossa 1980-luvun alussa, minkä jälkeen tehtaan tekstiilituotanto supistui ja toiminta loppui. Vanhat tehdasrakennukset ovat nykyään monipuolisessa käytössä. Vanhaa tehdaskiinteistöä on laajennettu rakentamalla sen yhteyteen kauppakeskus 2000-luvulla.

Luotsinmäenpuistokadun varrella sijaitsevat kaksi suurta jugendtyylistä asuintaloa rakennettiin alunperin 1908 Siltapuistokadulle, mistä ne 1930-luvulla siirrettiin nykyiselle paikalleen. Rakennukset on suunnitellut arkkitehtuuritoimisto Fagerholm & Nordman. Muuten alue edustaa melko yhtenäisen asun säilyttänyttä jälleenrakennuskauden asuinaluetta.

Porin Puuvilla on maisemallisesti ja arkkitehtuuriltaan yksi huomattavimpia teollisuuslaitoksia maassamme. Sillä on keskeinen asema osana Porin kansallista kaupunkipuistoa.

Arviointi

Kokemäenjoen kulttuurimaisemaa kehystävä suuri tiilinen tehdaskokonaisuus, joka on otettu uuteen käyttöön. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä ja kansallista kaupunkipuistoa. Tehdasrakennuksia ympäröi asuinalue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä,
valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajalla

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kauppakeskus Teljäntori

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 2018

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 2018

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Karhunpää
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kauppakeskukset ·

Kuvaus

Antinkadun, Liisankadun ja Yrjönkadun rajaamille tonteille vuonna 1972 valmistunut 7-kerroksinen liike- ja toimistorakennus Teljäntori on Porin ensimmäinen ja yksi Suomen vanhimmista kauppakeskuksista. Teljäntorin suunnitteli Arkkitehtuuritoimisto Heikki Castrén & Co. Rakennuspiirustukset ovat signeeranneet arkkitehti Juhani Jauhiainen ja arkkitehti Kimmo Söderholm. Teljäntori on oman aikansa arkkitehtuurin laadukas ja tunnistettava edustaja, jonka ominaispiirteet ovat säilyneet hyvin.

Arviointi

Vuonna 1972 valmistunut, Porin ensimmäinen ja yksi Suomen vanhimmista kauppakeskuksista.

Arvot:
historiallinen: kaupankäynnin historia, kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin koulukorttelit, Liisanpuisto

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Malminpää
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset ·

Kuvaus

Porin suomalainen tyttökoulu on perustettu vuonna 1880. Liisantorin varteen se siirtyi vuonna 1902, kun arkkitehti Yrjö Sadeniuksen (Sadeniemi) suunnittelema, aikalaisten mukaan wieniläistyylinen koulurakennus valmistui. Vuonna 1990 entinen tyttölyseo saneerattiin ja laajennettiin hotelli- ja ravintolakoulun tiloiksi. Uudistuksen suunnittelusta vastasi Porin kaupungin talonsuunnitteluosaston arkkitehti Olli Steen. Ravintolakoulun toiminta on siirretty vuonna 2018 ammattikoulutusyhtymä Winnovan yhteiskampukselle.

Liisantorin toisella puolella toimii Björneborgs svenska samskola, jonka kolmikerroksinen koulurakennus valmistui Mikonkadun ja Otavankadun kulmaan vuonna 1963 arkkitehti Ragnar Nybergin suunnittelemana. Rakennus on aikansa tyypillinen koulurakennus. Sille ominaisia piirteitä ovat länsijulkisivun nauhaikkunat ja puhtaaksi muutatut tiilijulkisivut. Vuonna 2003 toteutetun peruskorjauksen yhteydessä viereinen, vuonna 1930 valmistunut asuinrakennus liitettiin osaksi koulurakennusta.

Arviointi

Historiallisesti monikerroksista, korkeatasoista kouluarkkitehtuuria.

Arvot:
sivistyshistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

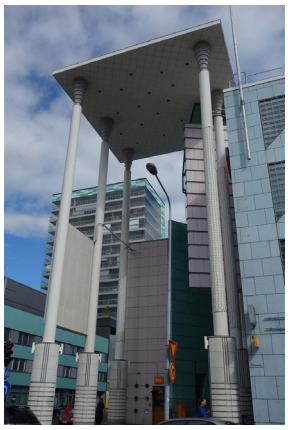
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

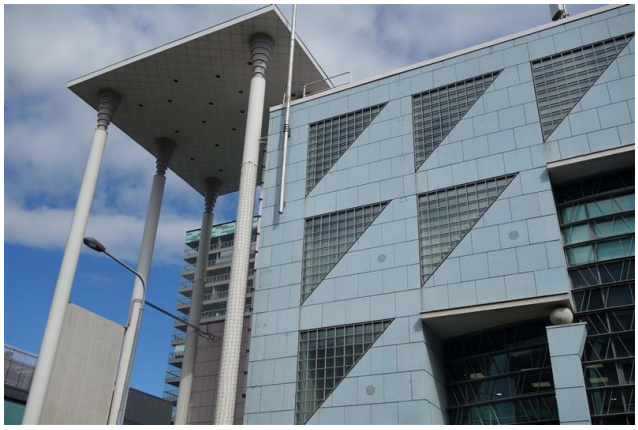
Kauppakeskus BePOP

Kuvateksti: Kauppakeskus BePOP
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: BePOPin pääsisäänkäynti
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: BePOPin Yrjönkadun puoleista julkisivua.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: BePOPin pääsisäänkäynti
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: BePOPin Yrjönkadun puoleista julkisivua.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: BePOP
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: BePOPin julkisivua Isolinnankadun puolella
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kuvateksti: BePOP Isolinnankadun puolelta kuvattuna.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 31.5.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Karhunpää
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikerakennukset ·

Kuvaus

Porin Seudun Osuuspankin vuonna 1984 järjestämän suunnittelukilpailun pääkonttori- ja kauppakeskusrakennuksesta voitti Arkkitehtitoimisto Nurmela-Raimoranta-Tasa Oy.
BePOPin rakennustyöt aloitettiin 1986, ja se valmistui vuonna 1989.
Rakennus ilmentää 1980-luvun vahvaa taloudellista kasvua ja kiihtyvän kulutuksen aikakautta, joka näkyi myös rakentamisessa. Tuolloin kaupunkeihin nousi uusia kauppakeskuksia ja yritysten viimeisteltyjä pääkonttoreita.

BePOP sijaitsee Porin keskustan ruutukaava-alueella luontevasti muiden 1900-luvun rakennusten joukossa.
Korkean rakennuksen julkisivut on verhoiltu sinisävyisillä mosaiikkibetonielementeillä. Postmodernismille tyypillisesti julkisivuissa on runsaasti detaljeja ja eri muotoisia aukotuksia, jotka on rytmitelty vaihtelevasti. Puolikkaan korttelin laajuisen rakennuksen pohjoisnurkassa kohoaa monumentaalinen katos, jonka alta on sisäänkäynti rakennuksen sisällä olevaan, kaarevan muotoiseen galleriatilaan. Gallerian keskeltä kohoaa torni, jonka ympärille pankin pääkonttorin tilat sijoittuvat viuhkamaisesti, jolloin ne erottuvat muista kauppakeskuksen tiloista selkeäksi omaksi kokonaisuudekseen. Sisätilojen arkkitehtuurissa on niin ikään paljon detaljeja, värikylläisyyttä ja arvokkaita materiaaleja.

Arviointi

1980-luvun nousukautta ilmentävä kokonaistaideteos on yksi aikakautensa merkittävimmistä kaupallisen arkkitehtuurin edustajista Suomessa. Modernin arkkitehtuurin merkkiteos.

Arvot:
historiallinen: kaupankäynnin historia, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin koulukorttelit, Riihiketo

Kuvateksti: Cygnaeuksen kansakoulu
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvateksti: Cygnaeuksen kansakoulu
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvateksti: Karhulinna
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 8.6.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Riihiketo
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinkerrostalot · koulurakennukset · liikerakennukset · suojeluskuntatalot ·

Kuvaus

Porin Riihikedossa on poikkeuksellisen laaja ja monipuolinen koulualue. Arkkitehti Harald Andersin laati kaupungin kasvuun varautuvan Porin yleisasemakaavan 1923. Kaavasta toteutui Porin IX kaupunginosa, jonne rakennettiin Andersinin kaavan mukaan mm. monia julkisia rakennuksia, ennen kaikkea suuri joukko kouluja.

Alueen vanhin koulu on 1912 valmistunut monumentaalinen Cygnaeuksen kansakoulu. Koulu valmistui Porin silloisen kaava-alueen ulkopuolelle 1912. Arkkitehti Usko Nyströmin suunnitteleman monumentaalisen rakennuksen arkkitehtuuri kuvastaa ajan jugendvaikutteista klassismia. Cygnaeuksenpuiston puolelle aukeavaa katujulkisivua hallitsevat keskelle julkisivua sijoitettu, katettu pääsisäänkäynti sekä sen yläpuolelle sijoitetut kaari-ikkunat. Koulun edustan Cygnaeuksen puisto on Puistokadun puistoakselin eteläinen pääteaukio, toisena päätteenä on Raatihuone ja Raatihuoneenpuisto. Cygnaeuksen puistossa on kuvanveistäjä Emil Cedercreutzin Äestäjä–veistos, joka paljastettiin 1920. Myös koulun sisätiloissa on Cedercreutzin reliefejä.

Kaupunginarkkitehti Olaf Küttnerin suunnittelema, vuonna 1957 valmistunut ruokalarakennus purettiin vuonna 2008. Sen tilalle Tasavallankadun varrelle valmistui uusi ruokala vuonna 2010 Porin kaupunginarkkitehti Pentti Klemetin suunnitelmien mukaan.

Cygnaeuksen puistoaukion laidalla oleva Karhulinna on alun perin rakennettu suojeluskuntataloksi vuonna 1928. Rakennuksen piirsivät arkkitehti Gunnar Wahlroos ja rakennusmestari Hjalmar Siren. Sisätilat ovat muuttuneet vaihtuvien käyttötarkoitusten myötä, mutta suojeluskuntataloille ominainen klassistinen ulkoarkkitehtuuri on säilynyt. Vuodesta 1999 alkaen rakennuksessa on toiminut Steinerkoulu.

1930-luvun kouluja Cygnaeuksen kansakoulun vieressä ovat Porin suomalainen yhteislyseo laajennuksineen sekä sen vieressä Teljän ammattikoulu (ent. tyttöjen ammattikoulu). Funktionalismia edustavan yhteislyseon rakennuksen tunnuspiirre on pyöristetty ulkokulma, johon sijoittuu koulun pääporras. Koulu valmistui vuonna 1934 arkkitehti Elsa Arokallion suunnittelemana. Rakennusta on myöhemmin laajennettu Arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä & Martaksen suunnitelmien mukaan.

Alun perin vain tytöille tarkoitettu Teljän ammattikoulu rakennettiin 1936-1938 arkkitehti Oiva Viljasen suunnitelmien mukaan. Funktionalistisen rakennuksen katujulkisivua hallitsevat kolme näyttävää sisäänkäyntiä. Sisäänkäynneistä kahden yllä on pylvään kannattelema voimakkaasti profiloitu katos, joissa on nähtävissä myös klassismin piirteitä. Pihajulkisivulla keskeisessä asemassa on keskelle rakennusta sijoittuva koulun tunnuksella varustettu juhlasalisiipi. Myös pihajulkisivulla on katoksella varustettuja sisäänkäyntejä.

Tyttöjen ammattikoulun viereen valmistui vuonna 1952-53 laaja Poikien ammattikoulu, joka koostuu nelikerroksisesta keskiosasta, kaksikerroksisista itä- ja länsisiivistä, ja niitä reunustavista yksikerroksisista osista. Lisäksi sisäpihalla, Porilaistenkadun varrella sijaitsee entinen valimo ja autonkorjaajalinjan rakennus. Rakennusten suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Lappi-Seppälä & Martas. Rakennuksen tyypillistä 1950-luvun kouluarkkitehtuuria kuvastavat ominaispiirteet ovat pääosin säilyneet, vaikka rakennuksessa on toteutettu jonkin verran muutostöitä myös julkisivuihin.

Jälleenrakennuskauden kouluarkkitehtuuria edustaa myös Luvianpuistokadun ja Äestäjänkadun risteyksessä oleva, Arkkitehtitoimisto Hytönen & Luukkosen suunnittelema ja vuonna 1959 valmistunut Porin kauppaoppilaitos. Rakennus muodostuu nelikerroksisesta luokkaosasta ja matalammasta, viuhkanmuotoisesta juhlasaliosasta, jotka yksikerroksinen väliosa aulatiloineen ja ruokasaleineen yhdistää. Luokkasiipeen liittyy pieni nelikerroksinen asuinsiipi rakennuksen länsipäädyssä. Vuonna 1991 toteutettu laajennusosa sulkee alkuperäisen koulun länsipuolella kulkeneen Annankadun. Hyvin säilyneen, alkuperäisen osan leimallisia piirteitä ovat keltaisesta tiilestä muuratut julkisivut kuparilevyllä toteutettuine yksityiskohtineen, luokkasiiven sisäänvedetty, pilarien kannattelema pääty sekä siihen liittyvä pehmeälinjainen pääsisäänkäynti tammiovineen ja -ikkunoineen.

Muita mainittavia rakennuksia alueella ovat Luvianpuistokadun varrella sijaitseva, arkkitehti Matti Björklundin suunnittelema Asunto-osakeyhtiö Viisikanta, jonka klassistinen kivirakennus valmistui vuonna 1927, Antinkadun varrella sijaitseva, arkkitehti A.E. Eräsen suunnittelema klassistinen liike- ja asuinrakennus Antinlinna, joka on valmistunut vuonna

1929, sekä Lauri Linnainmaan suunnittelema, klassistisia tyylipiirteitä omaava kivinen asuinkerrostalo vuodelta 1926 Rautatienpuistokadulla.

Tasavallankatu 5:ssä sijaitsee kaupunkikuvallisesti merkittävä, 1960-luvulla rakennettu asuin- ja liikerakennus, jonka taustalla kohoavat arkkitehti Viljo Rewellin 1959 suunnittelemat kaksoistornit.

Arviointi

Poikkeuksellisen laaja ja arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen koulualue. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:
historiallinen: sivistyshistoria, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

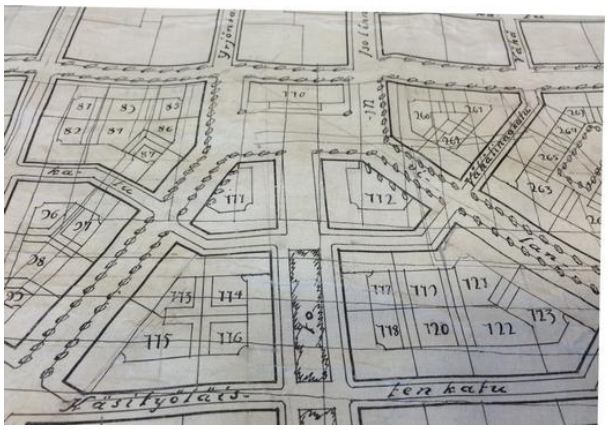
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Riihikedon aravatalot ja linja-autoasema

Kuvateksti: Kiertokadun tornitaloja muuttuvassa kaupungissa.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Sven Raita
Kuvausaika: 1950-luku
Viitteet: Satakunnan Museon kokoelmat, arkistonumero 119897

Kuvateksti: Vuoden 1924 asemakaavassa Keskuspuisto-niminen bulevardi johti Keskusaukiolta (110) etelään Satakunnankadulle saakka. Bulevardi ei toteutunut.
Kuvalaji: asemapiirros
Viitteet: Harald Andersinin laatima asemakaava vuodelta 1924. Kaupunkisuunnittelun arkisto.

Kuvateksti: Riihiketo. Pellon takana vasemmalla rautatieasema, oikealla tyttöjen ammattikoulu.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvausaika: 1939
Viitteet: Jukka Joutsin verkkosivusto

Kuvateksti: Kiertokadun tornitaloja
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: M. Helminen
Kuvausaika: 1951
Viitteet: Kuva lainattu Sirpa Waegeleinilta Kiertokatu 12:sta.

Kuvateksti: Talot luistelukentän ympärillä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Henrik Seppänen
Kuvausaika: 1950-luku
Viitteet: Satakunnan Museon kokoelmat, arkistonumero 051250

Kuvateksti: Riihikedon aravataloja
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Henrik Seppänen
Kuvausaika: 1950-luku
Viitteet: Satakunnan Museon kokoelmat, arkistonumero 051249

Kuvateksti: Näkymä Porin Yleisen sairaalan katolta
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Kuvaamo Raita
Kuvausaika: 1954
Viitteet: Satakunnan Museon kokoelmat, arkistonumero 005464

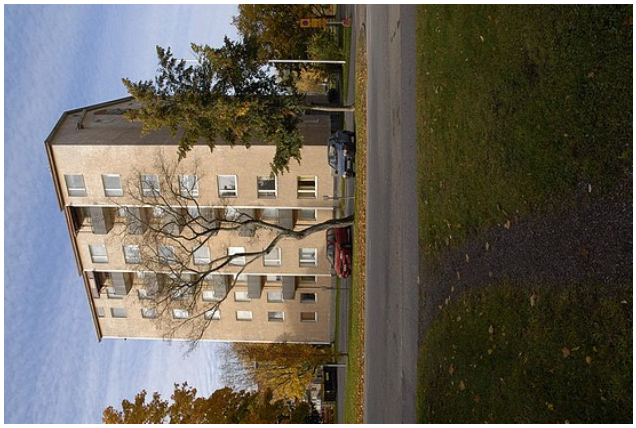
Kuvateksti: Arava-aluetta etelästä.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Raita Sven
Kuvausaika: noin 1956
Viitteet: Sven Raidan valokuvaamosta ostettu dia. Mary Eriksson lahjoitti museon kokoelmiin 28.6.2016.

Kuvateksti: Arava-alue talvella 1958
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Ilmavoimat
Kuvausaika: 1958
Viitteet: Satakunnan Museo kokoelmat, arkistonumero 198481, Ilmavoimien neg. V/5802/H

Kuvateksti: Kiertokadun pohjoiskaarelta luoteeseen.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

Kuvateksti: Kiertokatu 19:n edustalla.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

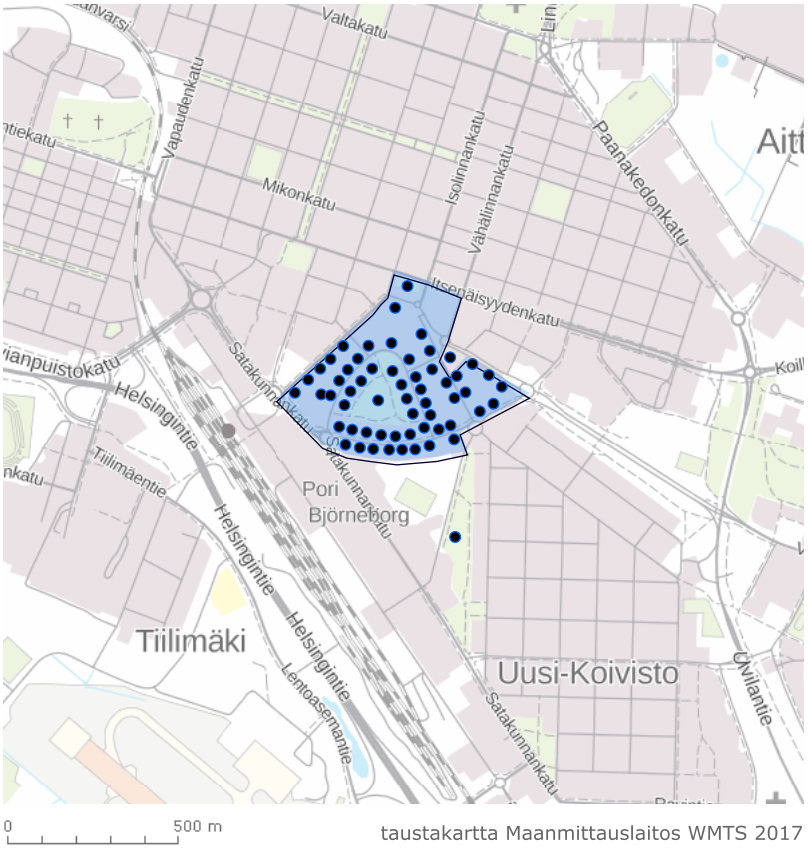
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pere Pentti
Kuvausaika: 8.10.2008

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Riihiketo
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asema-aukiot · asuinrakentaminen · kerrostalot · lamellitalot · linja-autoasemat · pistetalot ·

Historia

Vuoden 1926 ja 1941 asemakaavoissa bulevardimainen Keskuspuisto johtaa Keskusaukiolta etelään Satakunnankadulle saakka (ks. kuvat). Vuoden 1941 kaavassa nykyisten Keskusaukion ja Käsityöläistenkadun väliin suunniteltiin itä-länsisuuntaista Cygnaeuksenkatua/Vähälinnankatua. Käsityöläistenkadun ja Presidentinpuistokadun väliin kaavailtiin niinikään itä-länsisuuntaista Juhana Herttuan katua.

Riihikedon aravatalot rakennettiin vuosien xx välillä kaupungin "riihikedolle". IX kaupunginosan asemakaava sai muotonsa vuonna 1945. Alueen asemakaava vahvistettiin 22.1.1946.

Vuonna 1946 tehtiin tonttijakoehdotukset mm. kortteleille 11, 28, 29 ja 30.

Vuonna 1948 leikattiin katuja maastoon mm. Kiertokadulla, Käsityöläistenkadulla, Presidentinpuistokadulla ja Tavaratiellä. Sorapäällysteisten katujen leikkaaminen ja rakentaminen jatkui mm. Kiertokadulla seuraavana vuonna. Katuja ja tontteja paalutettiin työttömyystöillä "odotettavissa olevaa rakennustoimintaa silmällä pitäen". Vuonna 1950 valmistui 350 metriä Kiertokatua ja Presidentinpistokatua 480 metriä.

Alueen puistoista Keskuspuisto, Presidentinpuisto ja Keskusaukio esitetään vuonna 1946 vahvistetussa asemakaavassa. Toivepuiston alueelle on esitetty vielä tässä kaavassa rakentamista ympäristönsä tapaan. Vuonna 1954 vahvistetussa asemakaavamuutoksessa Toivepuisto on merkitty kaavaan puistoalueena.

Aravatalojen alueen kävelykadut (Kiertokatu, Presidentinpuistokatu, Uusikoivistontie, Kuninkaantie, Oikokatu, Rautatienpuistokatu, Satatkunnankatu, Käsityöläistenkatu) päällystettiin alun perin neliskanttisilla vaaleilla betonilaatoilla. 2000-luvun ensimmäiselle vuosikymmenelle tultaessa laatat korvattiin asfaltilla, joka muutti alueen ilmettä merkittävästi. Alkuperäisiä betonilaattoja on yhä paikallaan useilla tonteilla, esim. Kiertokatu 2:n edustalla ja pihamaalla sekä Kiertokatu 5, 7, ja 9 pääovien edustalla.

Puistotoimen vuosikertomuksen mukaan alueen katupuistot tehtiin istutuksineen valmiiksi vuonna 1961. Samassa yhteydessä mainittiin myös Tampereentien liikenneympyrän nurmikoinnin ja istutusten suorittaminen.

Kuvaus

Porin yhdeksännen kaupunginosan, Riihikedon aravatalot rakennettiin sotien jälkeen 1950-luvulla arkkitehti Jaakko Laaksovirran laatiman asemakaavan mukaan. Rakennussuunnittelusta vastasivat pääasiassa arkkitehdit Jussi Lappi-Seppälä ja Iikka Martas. Kolmikerroksiset lamellitalot ja seitsenkerroksiset pistetalot sijaitsevat viuhkamaisesti Keskuspuiston ympärillä.

Alueen pohjoisreunalla sijaitsee 1960-luvun alussa hotelli- ja liiketiloiksi rakennettu Keskuskartano, jonka on suunnitellut arkkitehti Charles Hagan. Keskuskartanon pohjoispuolella on Keskusaukio ja sen laidalla vuonna 1955 valmistunut, arkkitehti Teuvo Peltolan suunnittelema linja-autoasema.

Arviointi

Jälleenrakennuskauden eheä kerrostaloalue ja linja-autoasema, joilla on huomattava kaupunkitaiteellinen merkitys. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Arvot:
historiallinen: kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Arviointi

Tonttien piha-alueet ja kasvillisuus:
Rakennusaikaan muodikkaat, ja ennen kaikkea nopeakasvuiset poppelit on lähes kokonaan poistettu alueelta. Suuri osa erilaisista pensaista ja pensaslajeista on myös poistettu pääasiassa autopaikkojen tieltä.

Alueen viheralueille erityisen tyypillisiä ja hyvin säilyneitä ovat kiiltotuhkapensasaidat. Myös monet alkuperäisistä, nyt jo kookkaista puista on säilytetty. Alueelle tyypillisiä lajeja ovat mm. metsävaahterat ja erilaiset lehmukset. Jalojen lehtipuiden lisäksi pihoilta tapaa monesti sembroja. Yleisiä pensaslajeja ovat kiiltotuhkapensaiden lisäksi mm. pihasyreenit. Myös orapihlaja-aita on alueella tavallinen näky, kuten monella muullakin tämän ajan asuinalueella. Joillakin pihoilla pensaat, kuten norjanangervot tai tuhkapensaat on leikattu perinteisesti pallomaisiksi. Monilla seinustoilla kiipeää edelleen villiviini. Useilla pihoilla on

säilynyt monilajisia perennaistutuksia.

Avoin kulku naapuritonteille on säilynyt monella pihalla, mutta joillakin pihoilla pääsy on jostakin syystä estetty. Pyörätelineille on alueella paljon käyttöä, ne on sijoitettu yleensä vapaasti kulkuväylien reunoille. Useimmissa pihoissa alkuperäiset, rautaputkesta valmistetut mattotelineet ja kuivaustelineet on säilytetty. Joiltakin tonteilta löytyy myös samasta materiaalista valmistettuja keinuja ja käyntiportteja. Monella pihalla on alkuperäisiä penkkejä, betonilaattakäytäviä ja nupukivireunuksia. Useimmilla tonteilla on edelleen lipputanko.

Säilymisedellytykset

Alue rajautuu luoteisreunallaan Porin kansalliseen kaupunkipuistoon. Kaavallisia uhkia ei ole, vaan ne liittyvät lähinnä taloyhtiökohtaisiin korjauksiin ja uudistuksiin.

Lähteet

Porin kaupungin rakennus- ja kiinteistölautakunnan toimintakertomus 1945, 1946, 1947, 1948, 1954 ja 1961

tiivistelmä

Porin yhdeksännen kaupunginosan, Riihikedon aravatalot rakennettiin sotien jälkeen 1950-luvulla arkkitehti Jaakko Laaksovirran laatiman asemakaavan mukaan. Rakennussuunnittelusta vastasivat pääasiassa arkkitehdit Jussi Lappi-Seppälä ja Iikka Martas. Kolmikerroksiset lamellitalot ja seitsenkerroksiset pistetalot sijaitsevat viuhkamaisesti Keskuspuiston ympärillä.

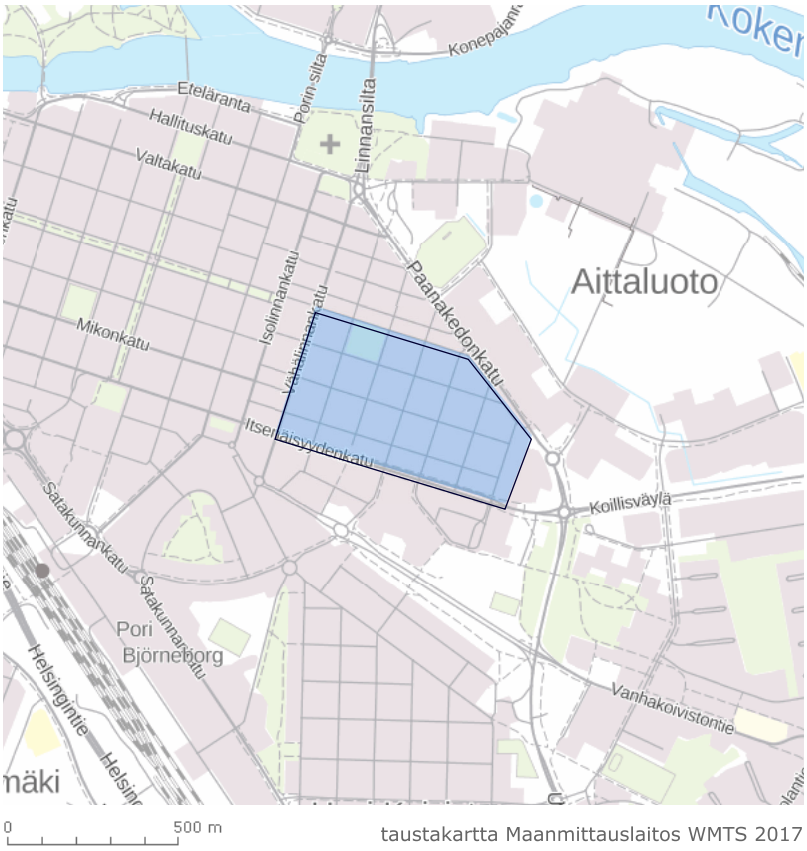
Kohteet

Keskusaukio
Keskuspuisto
Kiertokatu 10
Kiertokatu 11
Kiertokatu 12
Kiertokatu 13-15
Kiertokatu 14
Kiertokatu 16
Kiertokatu 17
Kiertokatu 18
Kiertokatu 19
Kiertokatu 2 / Presidentinpuistokatu 21
Kiertokatu 20 / Presidentinpuistokatu 33
Kiertokatu 21
Kiertokatu 23
Kiertokatu 25
Kiertokatu 3
Kiertokatu 4
Kiertokatu 5
Kiertokatu 6
Kiertokatu 7
Kiertokatu 8
Kiertokatu 9
Kuninkaantie 2
Kuninkaantie 4
Kuninkaantie 6
Presidentinpuisto
Presidentinpuistokatu 11
Presidentinpuistokatu 15-17, As. Oy Koivistonkulma
Presidentinpuistokatu 18 / Tavaratie 1
Presidentinpuistokatu 19, As. Oy Koivistonkulma
Presidentinpuistokatu 20

Presidentinpuistokatu 22
Presidentinpuistokatu 23
Presidentinpuistokatu 24
Presidentinpuistokatu 25
Presidentinpuistokatu 26
Presidentinpuistokatu 27
Presidentinpuistokatu 28
Presidentinpuistokatu 29
Presidentinpuistokatu 30
Presidentinpuistokatu 31, Luistinlinna
Presidentinpuistokatu 32
Rautatienpuistokatu 10
Rautatienpuistokatu 12
Rautatienpuistokatu 2a, Keskuskartano
Rautatienpuistokatu 6
Rautatienpuistokatu 8
Satakunnankatu 18, 20, 22, Kiinanmuuri
Toivepuisto
Uusikoivistontie 34
Uusikoivistontie 36
Uusikoivistontie 38 /Porin Validia-talo
Uusikoivistontie 40
Uusikoivistontie 42
Uusikoivistontie 77 / Presidentinpuistokatu 13
Uusikoivistontie 79
Uusikoivistontie 81
Uusikoivistontie 83, Koivistonportti, Tähtisilmä

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Itätulli, 5. kaupunginosa

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Itätulli
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat
(kaavat) · asuinrakentaminen · kaupunkipuistot · kioskit · museorakennukset ·

Historia

Purkamisen ja uudisrakentamisen myötä alueen kaupunkikuva on muuttunut melkoisesti. 1960-luvulta 1970-luvun lopulle jatkuneen epätietoisuuden jälkeen pyrittiin vuoden 1980 asemakaavassa vanhan rakennuskannan säilyttämiseen Säveltäjänkadun eteläpuolella ja Vähälinnankadun itäpuolella. Korttelit näiden katujen länsi- ja pohjoispuolella osoitettiin uudisrakentamiseen. Vuoden 2005 asemakaavauudistuksen tavoitteena on suojella alueellisesti arvokkaat rakennukset ja säilyttää puutalokaupunginosan ominaispiirteet.

Kuvaus

Porin viides kaupunginosa syntyi vuonna 1811, kun kaupunkia laajennettiin itään. Vuoden 1852 palon jälkeen kaavaa tarkistettiin arkkitehti G.Th. Chiewitzin toimesta. Alueen puinen rakennuskanta on pääosin 1800-luvun jälkipuolelta ja 1900-luvun alusta. Alueen keskellä oli tori, joka tunnettiin viimeksi Hevostorin nimellä. Myöhemmin alue muutettiin puistoksi, joka nimettiin Sibeliuspuistoksi vuonna 1955. Puiston luoteiskulmassa on 1930-luvulla rakennettu funktionalistinen lippakioski.

Varvinkadun ja Juhana Herttuankadun kulmassa sijaitsee Satakunnan Museon

Rakennuskulttuuritalo Toivo. 1800-luvun aidossa puutalomiljöössä on opastettu rakennusperinnön hoitoon vuodesta 1995.

Tähtikadun ja Maanmittarinkadun välisessä korttelissa on 1990-luvun täydennysrakentamista edustava yhtenäinen kokonaisuus, jossa uudet vanhustentalot on toteutettu noudattaen perinteistä ruurukaavakorttelin rakentamistapaa. Kokonaisuuden on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Küttner.

Arviointi

Laaja, suunnitellusti 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa rakennettu esikaupunkialue, jossa osittaisesta uusiutumisesta huolimatta paljon vanhaa rakennuskantaa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin rautatieasema-alue

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Riihiketo
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asemarakennukset · rautatieasema-alueet · rautatiet ·

Kuvaus

Haapamäen radan valmistuttua Porin rautatieasema siirrettiin uuteen paikkaan. Uusi funktionalismia edustava asemarakennus valmistui vuonna 1937, suunnittelijanaan rautatiehallituksen arkkitehti Thure Hellström. Asemarakennuksen vieressä on niin ikään Hellströmin suunnittelema pikatavaramakasiini vuodelta 1938.
Asema-alueen pohjoispuolelle valmistui Ratalinnan nelikerroksinen asuinkerrostalo vuonna 1946 vastaamaan sotien jälkeen vallinneeseen suureen asuntopulaan. Nimenomaan rautatieläisten asunnoiksi tarkoitetun rakennuksen piirustukset toteutti Valtionrautateiden tyyppipiirustusten mukaan rautatiehallituksen arkkitehti Jarl Ungern.

Arviointi

Funktionalistisen kauden asemarakennus ja rautatieläisille rakennettu jälleenrakennuskauden asuinkerrostalo.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus,
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Päärnäinen, 6. kaupunginosa

Kuvateksti: Päärnäinen
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Päärnäinen
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Päärnäinen
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

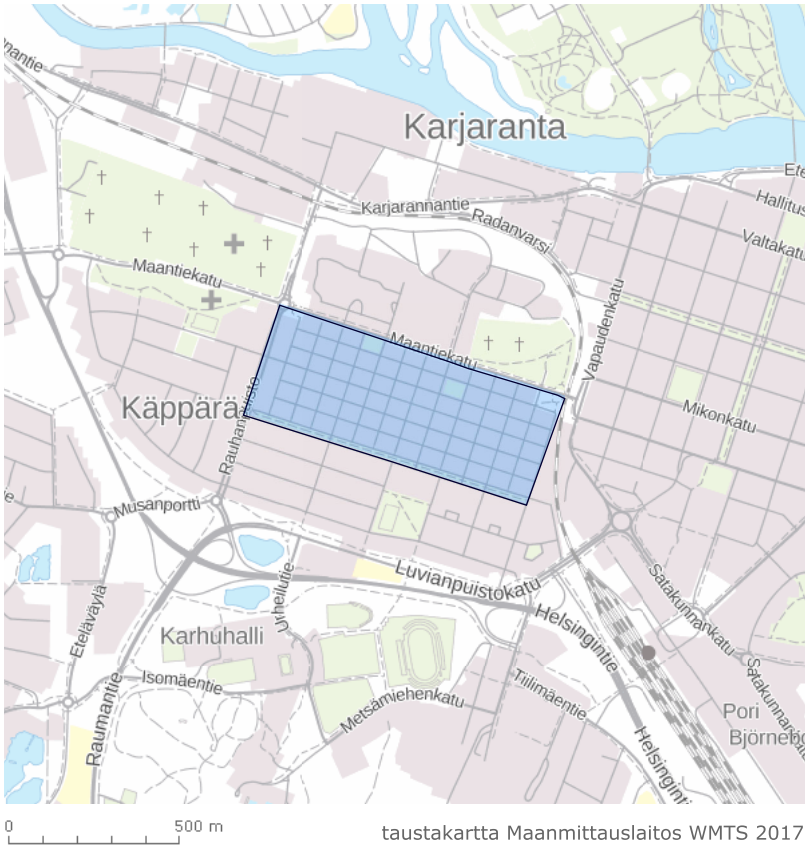
Kuvateksti: Päärnäinen
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti:	Päärnäinen
Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri
Kuvausaika:	2004

Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika:	2010

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Päärnäinen
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinrakentaminen · puukaupungit (alueet) ·

Kuvaus

Päärnäisten kaupunginosa kaavoitettiin vuonna 1864 työläisten ja vähävaraisten tarpeisiin. Asemakaavan laati maanmittari J.H. Wahlroos. Alueen sijoituksesta pyydettiin lausunto lääninarkkitehti G.Th. Chiewitziltä. Vuonna 1891 asemakaavaa laajennettiin itään päin. Säännöllisen ruutukaavan sisällä on kaksi puistokorttelia ja yksi poikittainen puistokatu. Tontit ovat erittäin pieniä.
Päärnäisten puinen rakennuskanta on pääasiassa 1800-1900-lukujen vaihteesta. Myös uudisrakentamista on tapahtunut.

Yksittäisistä kohteista voidaan mainita Nummi-yhtiö, Riihikatu 10-12, jonka kaksi puista asuinrakennusta täyttävät yhden korttelin muodostaen sisäänsä suojatun pihan. Rakennukset suunnitteli arkkitehti Onni von Zansen.
Svensbergin ukkokoti, Kalevanpuisto 13, on rakennettu kauppias Svensbergin myöntämillä testamenttivaroilla, jotka hän lahjoitti iäkkäiden työmiesten kodin rakentamiseksi. Arkkitehti August Krookin suunnittelemat puiset asuintalot valmistuivat vuonna 1900. Pihalla on tiilinen saunarakennus.

Arviointi

1800-luvulla syntynyt ruutuasemakaavan mukaan rakennettu esikaupunkialue, jossa vanhimmat rakennukset 1800-luvulta ja suurin osa 1900-luvun alkupuolelta. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

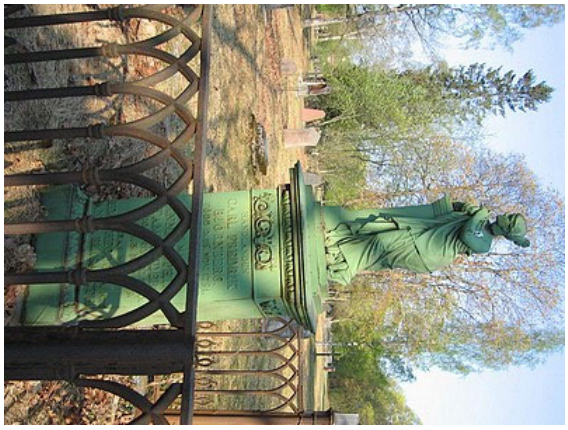
Vanha hautausmaa ja vesitorni

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 10.5.2006

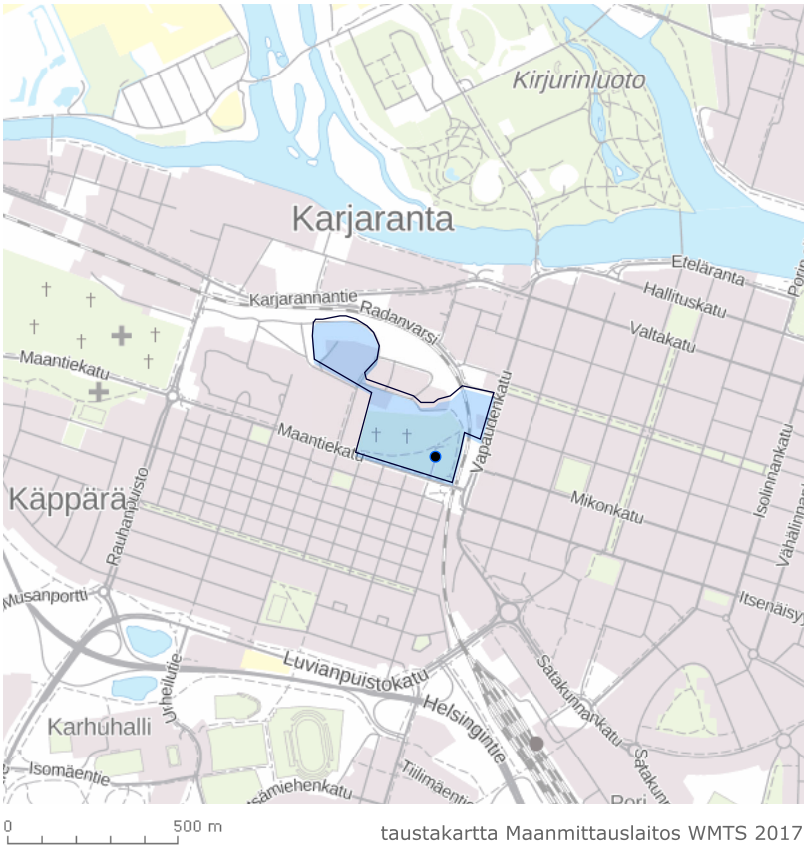
Kuvateksti: Uuranhautausmaan rakennustyön yhteydessä löytynyt hauta-alueen perustus.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 14.8.2008

Kuvateksti: Uurnahautausmaan rakennustyön yhteydessä löytynyt hauta-alueen perustus.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 14.8.2008

Kuvateksti: Uurnahautausmaan rakennustyön yhteydessä löytynyt hauta-alueen perustus.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Nummelin Liisa
Kuvausaika: 14.8.2008

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Päärnäinen
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hautausmaat · rautatieasema-alueet · vesitornit · veturihallit ·

Kuvaus

Vanha hautausmaa perustettiin vuonna 1809 kaupungin ulkopuolelle ja se oli käytössä 1880-luvulle asti, jolloin perustettiin Käppärän hautausmaa. 1800-luvun lopulla vanhaa hautausmaata ryhdyttiin hoitamaan puistona ja ilmeisesti jo tuolloin puutarhuri Fr. Söderberg laati aluetta varten suunnilleen nykytilannetta vastaavan puistosuunnitelman. Hautausmaa kuvastaa muutoksia paitsi hautaustavoissa myös puutarhataiteen ja hautamuistomerkkien kauneusihanteissa.

Hautausmaan vieressä kohoaa arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema tiilinen vesitorni, joka valmistui vuonna 1935. Korkea torni kuuluu kiinteästi Porin kaupunkikuvaan.

Alueella on myös Porin radan historiaan ja vanhaan asema-alueeseen liittyviä rautatieläisten asuinrakennuksia ja vanha tiilinen veturitalli, joka on radan rakentamisen ajoilta 1890-luvulta.

Arviointi

Yhdyskuntatekniikan ja rautatien historiaa vanhan hautausmaan ympärillä. Valtakunnallisesti merkittävä.

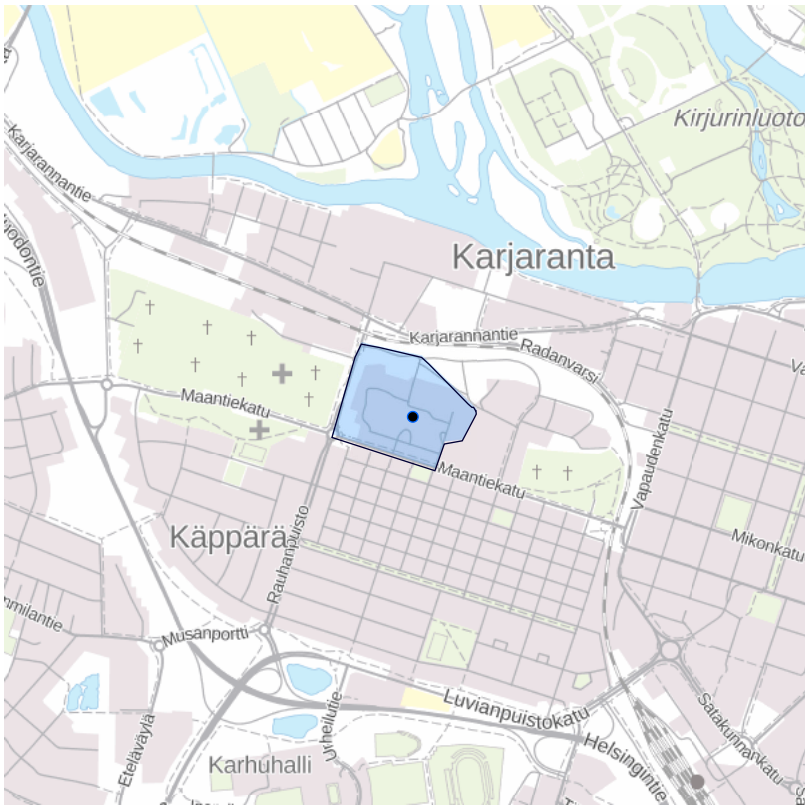
Arvot:
historiallinen: yhdyskuntatekniikan ja liikenteen historia, kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä, osa kansallista kaupunkipuistoa

Kohteet

Porin vesitorni

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kaupunginsairaala

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Päärnäinen
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

sairaala-alueet · sairaalarakennukset ·

Kuvaus

Porin kaupunginsairaalan vanha osa valmistui 1895. Paviljonkijärjestelmään perustuvan rakennuksen suunnitteli arkkitehti J.E. Stenberg. Tiilirakenteisten potilassiipien päissä on puiset kaksikerroksiset verannat.
Sairaala-alueella on lisäksi entinen kunnalliskodin mielisairasosasto ns. "Kivirivi", joka on rakennettu jo vuonna 1893. Senkin on suunnitellut J.E. Stenberg. Myöhempiä laajennuksia ovat suunnitelleet Onni von Zansen (1901), Jaakko Laaksovirta (1950) ja Kimmo Levanto (1970-80).
Alueella on useita arkkitehti Olaf Küttnerin 1950-luvulla suunnittelemia rakennuksia (entinen talouskeskus, kotihoitokeskus, kappeli ja ruumishuone) sekä arkkitehti Kimmo Levannon 1970-luvulla suunnittelemia rakennuksia (pääterveysasema, talouskeskus). Yhdessä rakennukset muodostavat historiallisesti kerroksellisen, edustavan kokonaisuuden.

Arviointi

Historiallisesti kerroksellinen sairaalakokonaisuus arvokkaassa ympäristössä.

Arvot:
historiallinen: sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

tiivistelmä

Nykyinen Porin terveydenhuollon pääterveysaseman alue Päärnäisten kaupunginosassa Maantiekadun pohjoispuolella muodostui 1890-luvulta 1960-luvun lopulle asti Porin kaupunkikylään kuuluneista erillisistä kaupunginsairaalan ja kunnalliskodin alueista.

Kaupunginsairaalan alue oli vehreää ja puistomaista jo ennen sotia. Alueen selkein kokonaisuus on 1950-luvulla rakennettu miljöö, joka on säilynyt lähes alkuperäisessä asussa. 70-luvun rakentaminen ei häiritse tätä kokonaisuutta. Alueen vehreys pehmentää vanhojen ja uudempien rakennusten välistä kontrastia.

Porin kaupunginsairaalan vanha osa valmistui 1895. Paviljonkijärjestelmään perustuvan rakennuksen suunnitteli arkkitehti J.E. Stenberg. Tiilirakenteisten potilassiipien päissä on puiset kaksikerroksiset verannat. Sairaalan uudemmat osat ovat vuosilta 1956 ja 1982.

Kaupunginsairaalan kokonaisuuteen liittyy sen koillispuolella Porin vanha tiilinen veturitalli, joka on radan rakentamisen ajoilta 1890-luvulta.

Kohteet

Porin Kaupunginsairaala

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Juseliuksen mausoleumi ja Käppärän hautausmaa

Kuvateksti: Juselius-mausoleumi
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Juselius-mausoleumi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Käppärän hautausmaa
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Käppärän hautausmaa
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

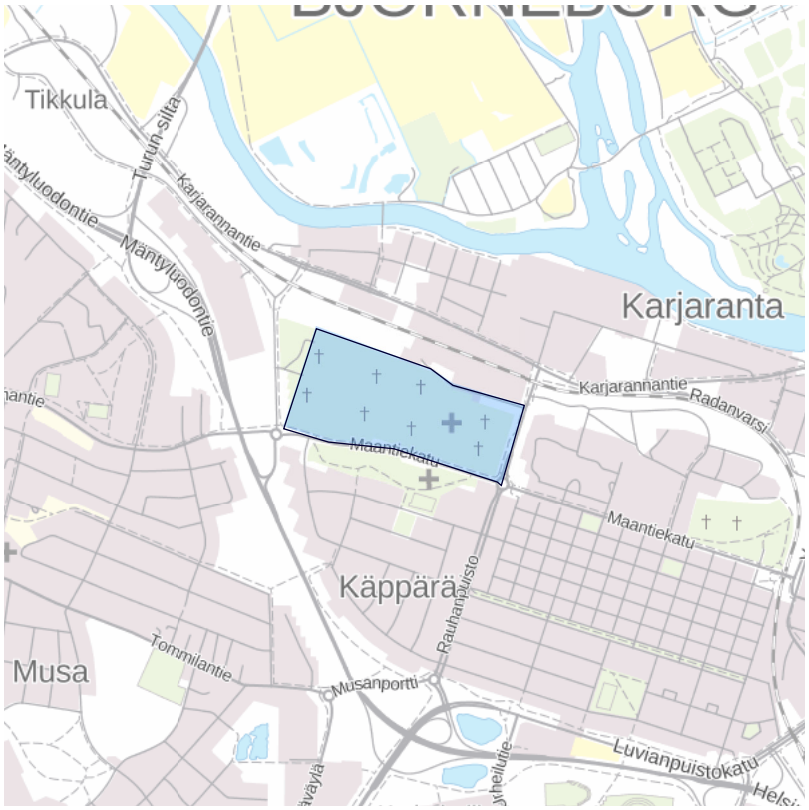
Kuvateksti: Mausoleumi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Kaarnametsä Helene
Kuvausaika: 30.10.2015

Kuvateksti: Siunauskappelin pääsisäänkäynti
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Kaarnametsä Helene
Kuvausaika: 30.10.2015

Kuvateksti: Pääjulkisivun reliefi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Kaarnametsä Helene
Kuvausaika: 23.12.2015

taustakartta Maanmittauslaitos WMTS 2017

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Käppärä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hautakappelit · hautausmaarakennukset · hautausmaat · siunauskappelit ·

Kuvaus

Suomessa harvinaislaatuinen hautamausoleumi rakennettiin vuosina 1899-1902 vuorineuvos F.A. Juseliuksen nuorena kuolleen Sigrid-tyttären muistoksi. Hiekkakivipintaisen, uusgoottilaisen rakennuksen suunnitteli arkkitehti Josef Stenbäck. Sisätilojen maalauskoristelu on Akseli Gallen-Kallelan ja Pekka Halosen käsialaa. Freskot tuhoutuivat kuitenkin pian valmistumisensa jälkeen ja Jorma Gallen-Kallela maalasi ne uudelleen vuosina 1933-1939. Myös lukuisat muut taiteilijat ovat osallistuneet mausoleumin koristelutöihin.
Mausoleumin vieressä on arkkitehti J.B. Blomqvistin suunnittelema uusgoottilainen siunauskappeli vuodelta 1891. Uudempi siunauskappeli vuodelta 1960 on arkkitehti Keijo Vallin suunnittelema. Käppärän hautausmaa on perustettu kaupunkialueen ulkopuolelle vuonna 1881 ja Blomqvistin suunnittelema siunauskappeli on yksi Suomen ensimmäisiä.

Arviointi

Taidehistoriallisesti arvokas hautamuistomerkki ja kaksi siunauskappelia historiallisella hautausmaalla. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Arvot:
historiallinen: henkilöhistoria, kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Tiilinummi, 10. kaupunginosa

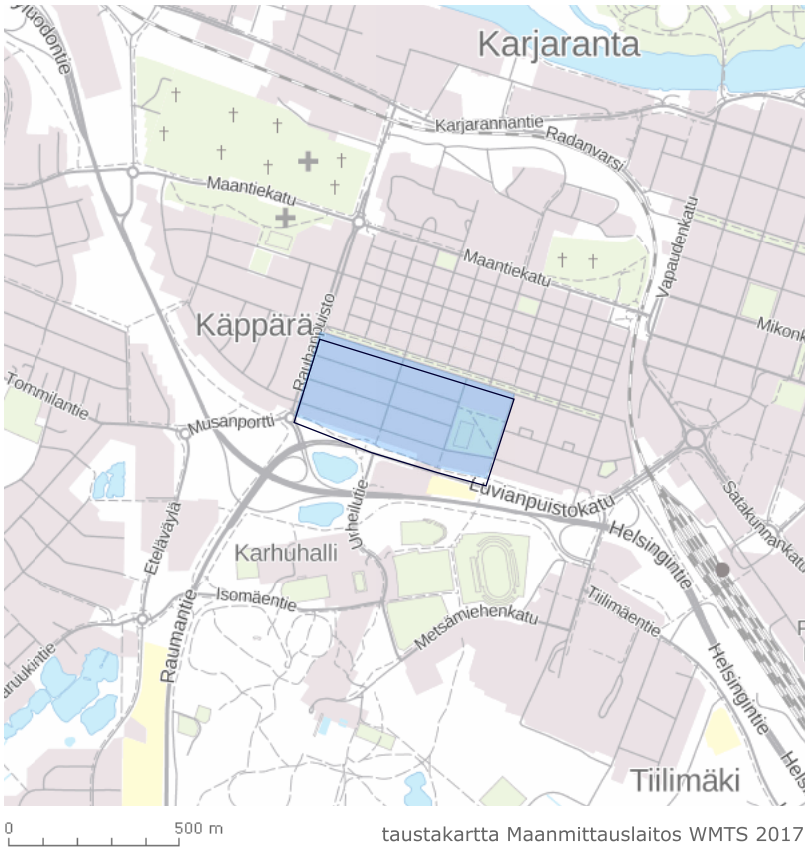
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Tiilinummi, Rauhanpuiston ja Kanervankadun risteys
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 12.8.2022

Kuvateksti: Tiilinummi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 12.8.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Tiilinummi
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinrakentaminen · lastenkodit ·

Kuvaus

Tiilinummen alue on saanut nimensä alueella aiemmin toimineelta tiilitehtaalta. Suurin osa alueen rakennuskannasta muodostuu tyyppitaloista. Mukana on myös Ruotsilta lahjoituksena saatuja, yksikerroksisia ns. ruotsalaistaloja. Alue on rakentunut pääosin 1940-luvun aikana. Rakennuksissa on tapahtunut muutoksia, mutta alue on säilyttänyt pääpiirteissään yhtenäisen ilmeensä ja mittakaavansa. Asuinrakennukset on asemoitu lähelle katulinjaa, jolloin pihat jäävät talojen taakse suojaan. Tonttien reunoja kiertävät pääsääntöisesti matalat pensasaidat. Suuria puita on vähän. Suurin osa ulkorakennuksista on rakennettu jälkikäteen autotalleiksi tai varastoiksi.

Asuinalueen itäpuolella sijaitsee Päärnäistenpuisto, ja sen pohjoispuolella entinen Tiilinummen lastenkoti, jonka rakennukset on 2000-luvulla muutettu asunnoiksi. Lastenkoti perustettiin vuonna 1955. Vuonna 1996 Tiilinummen lastenkodin nimi vaihtui Nummen perhekeskukseksi.

Arviointi

Jälleenrakennuskauden yhtenäinen asuinalue, entinen lastenkoti ja puistoalue.

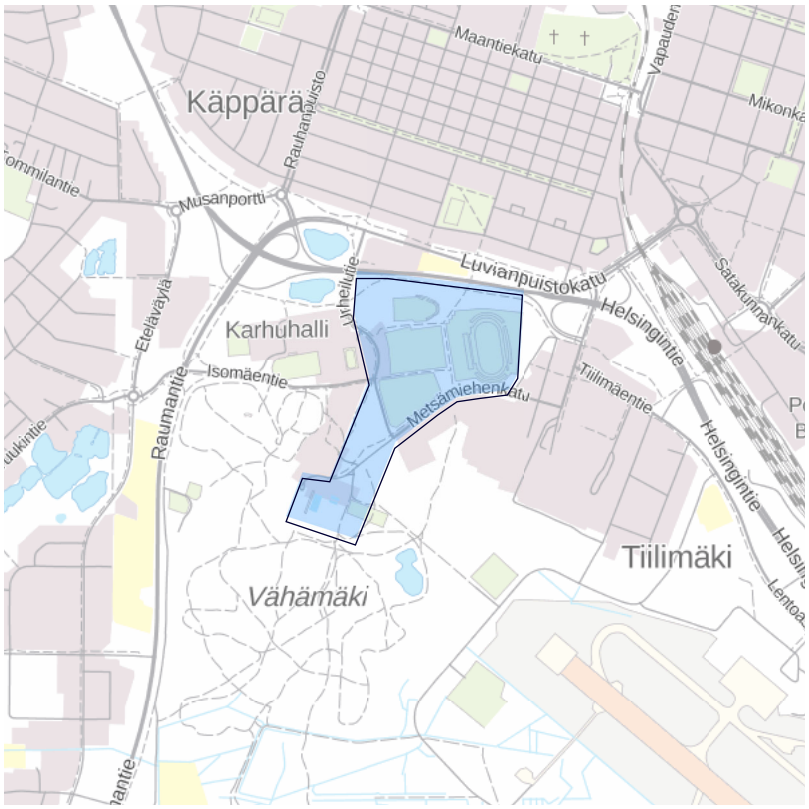
Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin maauimala ja urheilupuisto

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Porin kaupunki
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maauimalat · urheilukeskukset · urheilupuistot · urheilurakentaminen ·

Kuvaus

Porin metsää ja Isomäen aluetta alettiin suunnitella urheilukeskukseksi sekä kansanpuistoksi 1940-luvulla. Ensimmäinen urheilukenttä alueelle oli rakennettu jo vuonna 1909.

Urheilukeskuksen yleissuunnitelman laati 1950-luvun alussa arkkitehti Yrjö Lindegren. Lindegrenin suunnitelma sisälsi mm. kansanpuiston, retkeilymajan, ”kilpolan” (stadionin), urheilutalon uimalaitoksineen, verkkopallokentän, nurmikentän, pesäpallo-, käsipallo- ja jalkapallokentät sekä leiriytymisalueen. Alueen ytimessä sijaitseva maauimala 50 metrin ratoineen ja 10 metrin hyppytorneineen on valmistunut Lindegrenin suunnitelmien pohjalta 1957. Tämä Helsingin Stadionin suunnittelijan postuumi työ on Riihimäen ja Varkauden suunnitelmien ohella merkittävimpiä lajissaan.

Porin urheilukeskus on vihitty vuonna 1966. Urheilukeskuksen rakentaminen noudatteli pääosin Lindegrenin yleissuunnitelmaa 1980-luvun alkuun asti. jolloin suunnitelmaa tarkistettiin. Myöhemmin alueelle on rakennettu mm. jäähalli. Alue on osa Porin kansallista kaupunkipuistoa.

Arviointi

Arkkitehti professori Yrjö Lindegrenin suunnittelema jälleenrakennuskauden edustava urheilukeskus maauimaloineen.

Arvot:
historiallinen: kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä, osa kansallista kaupunkipuistoa

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Tiilimäen sairaala- ja asuntoalueet

Kuvateksti: Tiilimäen rivitaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen rivitaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen rivitaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen rivitaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen rivitaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen rivitaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen rivitaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen asuntoalueet ja laitokset
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

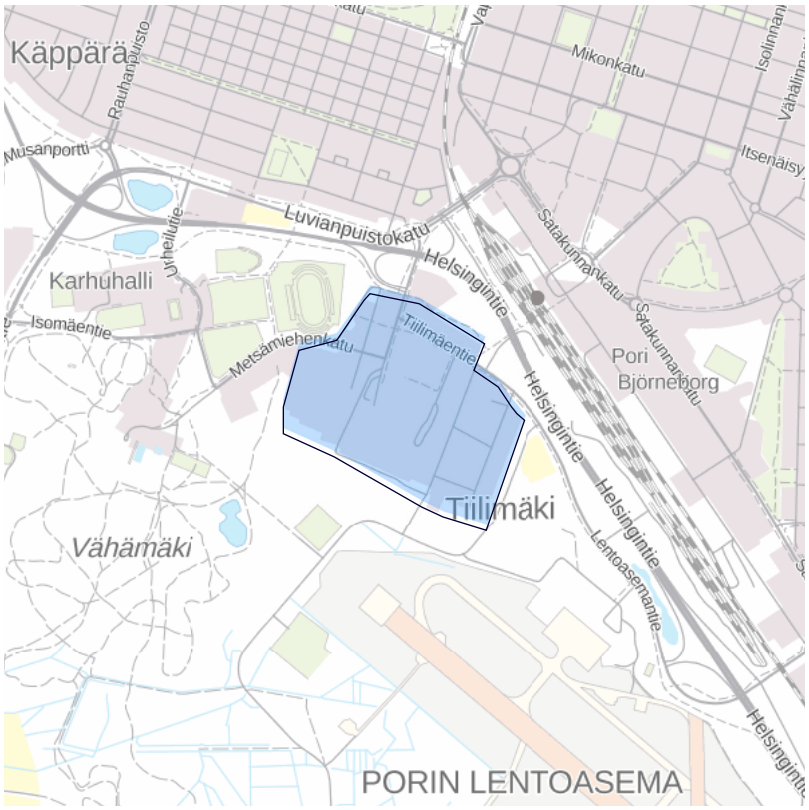
Kuvateksti: Tiilimäen asuntoalueet ja laitokset
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Tiilimäen asuntoalueet ja laitokset
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Tiilimäen asuntoalueet ja laitokset
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Tiilimäki
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinkerrostalot · asuinrakennukset · keskussairaalat · rivitalot · sairaala-alueet ·

Kuvaus

Tiilimäelle on keskittynyt monipuolinen laitosrakennusten ja asuntoalueiden yhdistelmä.

Porin yleinen sairaala vuodelta 1938 muutettiin keskussairaalaksi lakimuutoksella vuonna 1965.
Satakunnan keskussairaalan vanha osa on rakennettu lääkintöhallituksen arkkitehti Jussi Paatelan suunnitelman mukaan. Alkuperäinen funktionalistinen arkkitehtuuri on paljolti kätkeytynyt myöhempien muutosten ja laajennusten alle.

Sairaalaa täydennettiin Olaf Küttnerin suunnittelemalla synnytysosastolla 1970. Vuonna 1973 järjestettiin arkkitehtikilpailu, jonka voitti Veijo Martikainen. Martikaisen suunnitelmien mukaan sairaalaan rakennettiin mm. ensiapu-, toimenpide- ja lastenosastot 1970- luvun lopulla ja 1980-luvun alussa.

Aluetta aiemmin leimannut mäntymetsä on saanut väistyä uudisrakentamisen tieltä. Sairaalan sisä- ja välipihojen puutarhasuunnitelmat on tehnyt Maj-Lis Rosenbröijer 1993-94.

Sairaanhoitajaopiston vuonna 1962 valmistunut korkea asuinkerrostalo on Arkkitehtitoimisto Olaf Küttner suunnittelema.

Porin diakonissalaitos rakennettiin 1950-luvulla arkkitehti Keijo Vallin suunnitelman mukaan. Myös sitä on myöhemmin laajennettu. Diakonissalaitoksen pohjoispuolella on vuonna 1946 rakennettu jälleenrakennuskauden puisten pienkerrostalojen ryhmä.

Sairaalantien itäpuolella on ajallisesti yhtenäinen rivitaloalue 1950-luvulta. Rakennusten suunnittelijoina olivat arkkitehdit Aulis Blomstedt ja Paul Bernoulli-Vesterä.

Arviointi

Monipuolinen ja -kerroksinen sairaala-alue sekä hyvin ominaispiirteensä säilyttäneitä kerros- ja rivitaloalueita jälleenrakennuskaudelta.

Arvot:
historiallinen: kaavahistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Uudenkoiviston esikaupunkiasutus

Kuvateksti: Uudenkoiviston esikaupunkiasutus
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Uudenkoiviston esikaupunkiasutus
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Uudenkoiviston esikaupunkiasutus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Uusikoivisto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

esikaupungit (alueet) · jälleenrakennusalueet · kaupunkipientalot ·

Kuvaus

Vuonna 1941 Poriin liitetty Uudenkoiviston esikaupunkiasutus syntyi pääosin 1900-1939 välisenä aikana alkuaan Ulvilan kunnan puolelle. Vuonna 1900 laadittuun palstoitussuunnitelmaan perustuva asemakaava on kaupunkimainen ruutukaava. Alue on laajentunut ja täydentynyt 1940-luvulla jälleenrakennuskauden rakennuksilla. Uudenkoiviston kansakoulu ja opettajan asuinrakennus rakennettiin 1922-23 arkkitehti Toivo Salervon suunnitelmien pohjalta. Vuonna 1939 rakennettiin samalle tontille kivikoulu.

Arviointi

Laaja palstoitetulle alueelle syntynyt esikaupunki 1900-luvun alkupuolelta ja jälleenrakennuskaudelta sekä edustavaa kouluarkkitehtuuria 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria, sivistyshistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvan kannalta merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Teljän kirkko

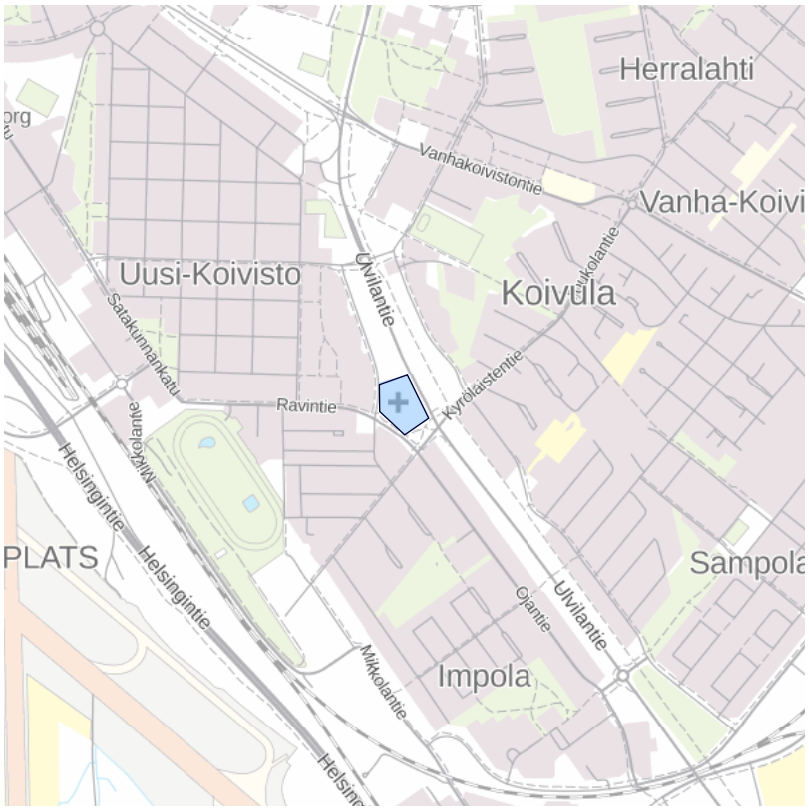
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Uusikoivisto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kirkkorakennukset ·

Kuvaus

Ulvilantien varrelle vuonna 1973 valmistunut, punatiilinen Teljän kirkko edustaa Porin kirkkojen moderneinta kerrostumaa. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehtitoimisto Olaf Küttner Ky.

Arviointi

Modernia arkkitehtuuria edustava 1970-luvun kirkkorakennus.

Arvot:
historiallinen: kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

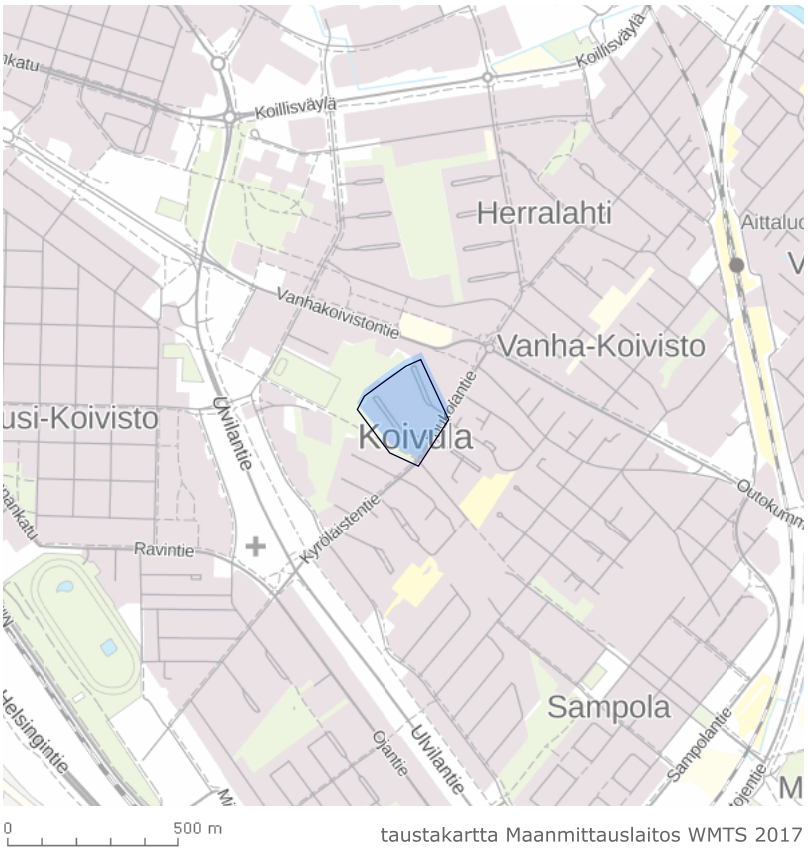
Koivulan pientaloalue

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 9.8.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 9.8.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Koivula
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asemakaavoitus (toiminta) · omakotitalot · pientalot ·

Kuvaus

Porille tyypillinen 1960-luvun pientaloalue, jossa pihakadut ovat puistomaisia “lenkkikatuja”.

Arviointi

Porille tyypillinen, yhtenäinen 1960-luvun asuntoalue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

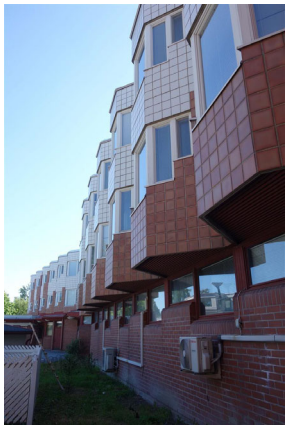
Taikurinhattu ja Himmeli

Kuvateksti: Entinen vanhainkoti Himmeli
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti: Taikurinhattu ja Himmeli
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti: Himmeli
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti: Päiväkoti Taikurinhattu
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kuvateksti:	Taikurinhattu
Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Liina Luoma
Kuvausaika:	15.6.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Vanhakoivisto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

päiväkodit · vanhainkodit ·

Kuvaus

Arkkitehtipari Reima ja Raili Pietilä suunnittelivat 1980-luvulla nämä kaksi laitosrakennusta samaan kortteliin. Vuonna 1984 valmistunut Taikurinhatun päiväkoti on matala, keskushallin ympärille ryhmittynyt kokonaisuus leikkipuistoineen. Rakennuksen julkisivuissa on käytetty valkoiseksi maalattua puuta ja punatiiltä. Sen takana kohoaa vanhainkoti Himmelin polveileva rakennusrunko. Vuonna 1989 valmistuneen Himmelin julkisivuissa on käytetty punatiiltä, tiililaattoja ja valkoiseksi maalattua puuta. Julkisivuja rytmittävät asuinhuoneiden erkkerit. Rakennus on pääosin kolmikerroksinen, mutta sen keskiosassa on korkeudeltaan nelikerroksinen osa, jossa on viherhuone. Himmeli ja Taikurinhattu ovat kokonaistaideteoksia, jonne arkkitehdit suunnittelivat myös sisustuksen.

Puistosuunnitelman laati maisema-arkkitehti Maj-Lis Rosenbröjer.
Yhdessä rakennukset muodostavat arkkitehtonisesti merkittävän kokonaisuuden.

Arviointi

Modernin arkkitehtuurin merkittävä kokonaisuus.

Arvot:
historiallinen: sivistyshistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

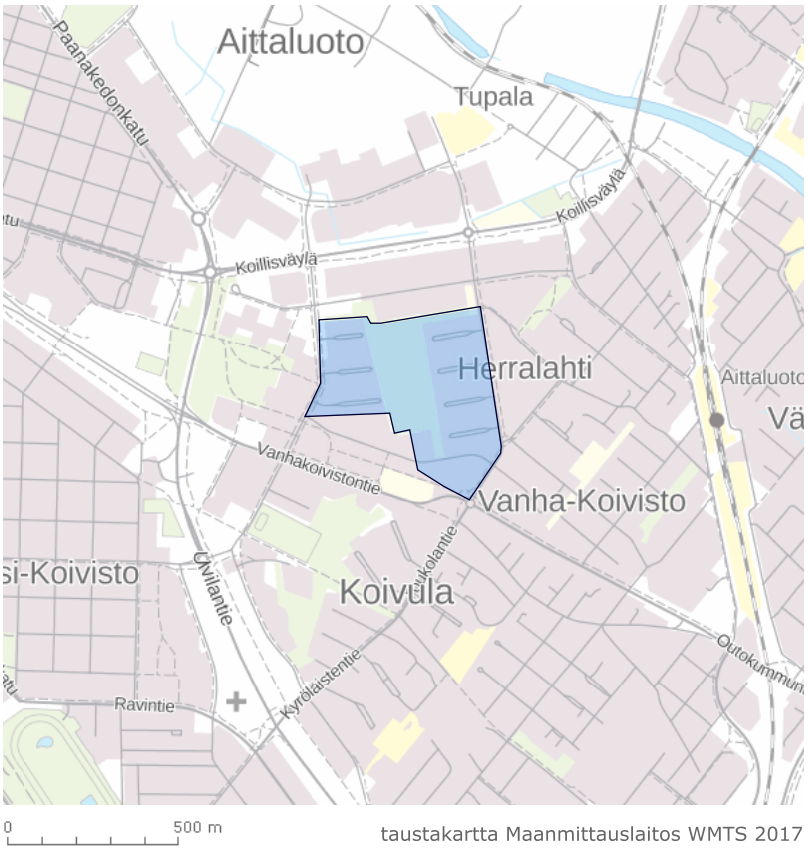
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Herralahden pientaloalue

Kuvateksti: Herralahden pientaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Herralahti
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinrakennukset · omakotitalot · rivitalot ·

Kuvaus

1960-luvulla Koivulantien ja Korjuuntien varsille kaavoitettu pientaloalue, joka on rakentunut matalilla harjakattoisilla, enimmäkseen roiskerapatuilla omakotitaloilla. Porilaiseen tapaan pihakadut ovat puistomaisia “lenkkikatuja”. Alueen kaakkoispäässä on yhtenäinen hieman myöhäisempi alue, jonka rakennuksissa on korkeat harjakatot.

Arviointi

Yhtenäinen 1960-luvun asuntoalue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Tupalan omakotialue

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 9.8.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 9.8.2022

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 9.8.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Tupala
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · omakotitalot · työväen asuinrakennukset ·

Historia

Aittaluodon tehtaan läheltä valittiin 1940-luvun asuntopulan aikaan alue W. Rosenlew & Co:n työläisten omakotitaloille. Tupalan rakennustyöt aloitettiin marraskuussa 1944. Sinne nousi nopeasti 30 pientä omakotitaloa, jotka olivat Rosenlewin puutalotehtaan Metsäkoto-valmistaloja. Talot käsittivät kaksi huonetta ja keittiön.

Myöhemmin aluetta laajennettiin. Tupala oli osoitus Rosenlew-yhtiön halusta tarjota työtekijöilleen edullisia asuntoja viihtyisässä, työyhteisöä tukevassa ympäristössä.

Kuvaus

Aittaluodon tehtaan läheltä valittiin 1940-luvun asuntopulan aikaan alue W. Rosenlew & Co:n työläisten omakotitaloille. Tupalan rakennustyöt aloitettiin marraskuussa 1944. Sinne nousi nopeasti 30 pientä omakotitaloa, jotka olivat Rosenlewin puutalotehtaan Metsäkoto-valmistaloja. Rakennuksissa on tapahtunut muutoksia, mutta alue on pääpiirteissään säilynyt melko yhtenäisenä.

Arviointi

Rosenlew-yhtiön työntekijöille rakennettu, yhtenäinen, jälleenrakennuskauden omakotialue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kaavahistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus,
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Lähteet

- Koivuniemi Jussi 2017: Voimamies Sven-Erik Rosenlew 1902-1963.
- Työ ja toimi (1945). Rosenlewin henkilöstölehti.

Kohteet

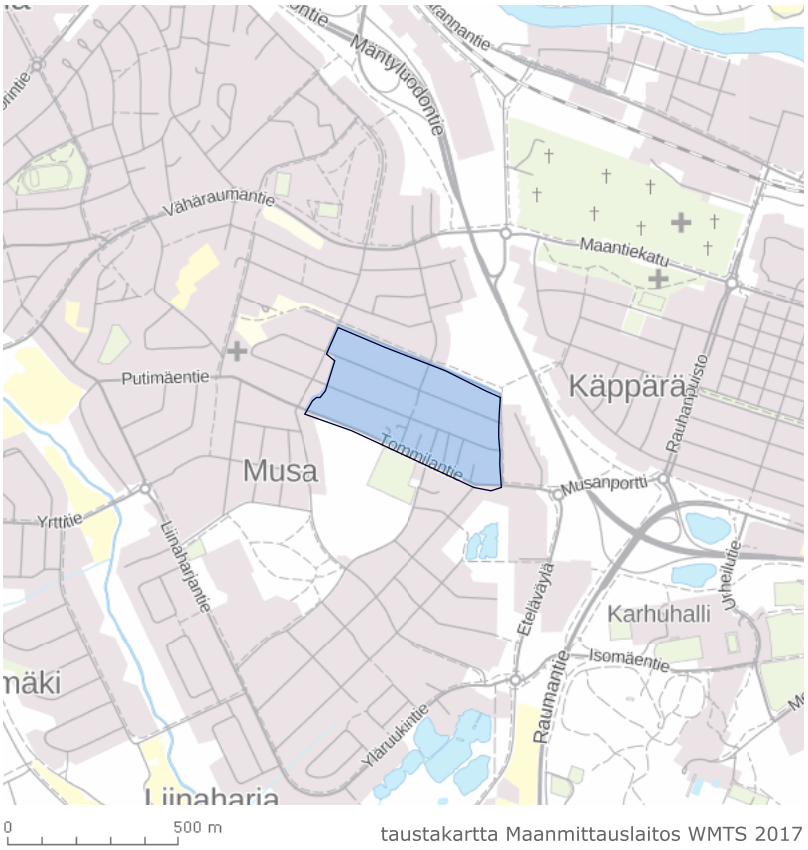
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Musan Paviljongin pientaloalue

Kuvateksti: Musan Paviljongin pientaloalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Musa
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakentaminen · pientalot ·

Kuvaus

Musan Paviljongin tiivis pientaloalue on syntynyt entisen ampumapaviljongin ympäristöön 1900-luvun alkupuolella. Porin kaupunkiin alue liitettiin 1941. Liitoksen jälkeen alueelle rakennettiin rintamamiestaloja. Jonkin verran uusiutuneenakin Musan Paviljongin alue muodostaa rakennuskannaltaan omaleimaisen kokonaisuuden.

Arviointi

1900-luvun alun esikaupunkiasutusta ja jälleenrakennuskauden asuinalue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti arvokas kokonaisuus

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Länsi-Porin kirkko ja jälleenrakennuskauden asuinalue

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 30.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 30.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 30.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 30.6.2022

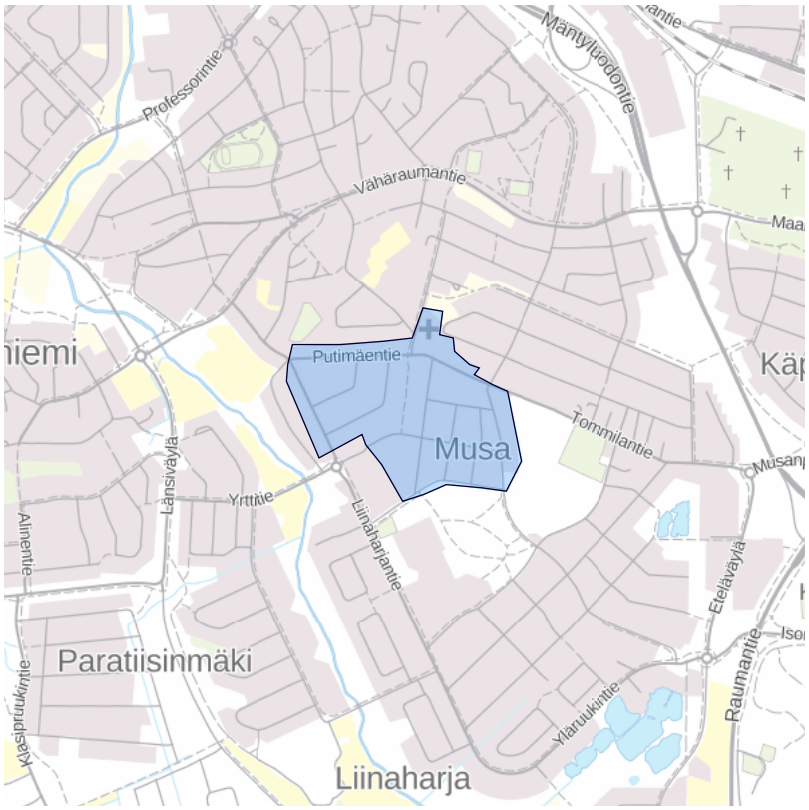
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 30.6.2022

Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 30.6.2022

Kuvateksti: Musan asuinalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 30.6.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Musa
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakentaminen · kirkkorakennukset ·

Kuvaus

Länsi-Porin moderni kirkkorakennus on valmistunut vuonna 1960 arkkitehti Mikael Nordenswanin suunnitelmien mukaan. Rakennuksessa on kirkkosalin lisäksi, seurakuntakeskuksen tilat ja toimistotiloja. Alun perin rakennuksessa oli myös papin ja suntion asunnot, jotka on myöhemmin muutettu toimistoiksi.

Kirkon eteläpuolella sijaitseva Musan omakotialue on rakennettu säännöllisen asemakaavan mukaan 1940-1960-luvuilla. Hoidetut pihat ja puutarhat antavat alueelle viihtyisän leiman.

Arviointi

Hyvin ominaispiirteensä säilyttänyt 1960-luvun moderni kirkkorakennus ja jälleenrakennuskauden yhtenäinen omakotialue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: Taajamakuvallisesti arvokas kokonaisuus. Kirkko muodostaa alueella hyvin näkyvän maamerkin.

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Liinaharja

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Vähärauma
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanoiden päärakennukset · kivinavetat · maatalousrakennukset ·

Kuvaus

Liinaharjan mäellä on tietävästi ollut talonpoikaistila ainakin jo 1500-luvun alussa. Liinaharjan kartano on toiminut historiansa aikana talonpoikaistilana, säätyläisten herraskartanona, ratsutilana, karjalaisen siirtoväen asuntona ja lopulta lasten päiväkotina. 1800-luvun puolivälissä rakennettu päärakennus ja tärkeimmät talousrakennukset ovat saaneet siirtyä uusiin ajan vaatimuksia paremmin vastaaviin tehtäviin, mutta ne ovat ulkonaisesti säilyttäneet alkuperäisen leimansa.
Päärakennuksen viereen on rakennettu 1970-luvulla Liinaharjan vanhainkoti.

Langin tilan pohjakaavaltaan keskeissalityyppinen talonpoikaistilan päärakennus on valmistunut ennen 1800-luvun puoliväliä. Vuonna 1876 siikaislaiset puusepät rakensivat koristeellisen kuistin. Pihapiiriin kuuluu lisäksi sauna/asuinrakennus ja navetta.

Vanhaa rakennuskantaa on myös viereisiää Kylä-Tulosen ja Friisin pihapiireissä.

Arviointi

Pitkän historian omaavan vanhan ratsutilan pihapiiri ja rikasmuotoista talonpoikaisarkkitehtuuria tiiviin asutuksen keskellä.

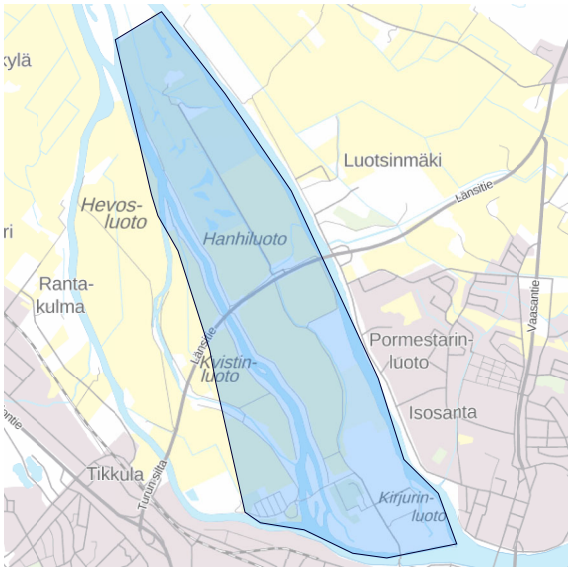
Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Luotojen alue

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Porin kaupunki
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

golfkentät · historialliset puistot · kansalliset kaupunkipuistot · kaupunkipuistot · kaupunkipuutarhat · kesähuvilat · kesämökit · leikkipuistot · ravintolat · siirtolapuutarhat · urheilurakentaminen · vapaa-ajan asuinrakennukset ·

Kuvaus

Kirjurinluoto oli 1800-luvun lopulla Porista laivattavan puutavaran varastoalue. Ensimmäisen puistosuunnitelman alueelle laati forssalainen puutarhuri A. F. Rydberg vuonna 1891 ja rakentamistyöt saatiin päätökseen 1897. Vuonna 1910 Porin Anniskeluyhtiö rakennutti saarelle kesäravintolan. Jugendtyylisen paviljongin on suunnitellut rakennusmestari Arthur Fagerholm.

Alueeseen liittyy viereinen Hanhiluoto, jossa on kaupunginpuutarhan toimipiste. Vuonna 1988 sinne perustettiin puu-, pensas- ja kukkakasveja esittelevä Hanhipuisto. Alueella on myös vuonna 1993 perustettu, noin kolmen hehtaarin laajuinen Pelle Hermannin leikkipuisto. Kirjurinluoto on kaupunkilaisille tärkeä virkistysalue. Alueella on järjestetty Pori Jazz Festivaalit vuodesta 1966.

Hevosluodon siirtolapuutarha perustettiin vuonna 1946. Tiheästi palstoitetulla yhtenäisellä alueella on lähes 100 puutarhapalstaa rakennuksineen. Alueesta on puolen vuosisadan kuluessa kehittynyt vehmas kesäyhdyskunta Kokemäenjoen luotojen alueelle.

Kvistiluodon ja Hanhiluodon rantamille on muodostunut ainutlaatuinen huvilayhdyskunta Huvilajuopa. Kaupunki vuokrasi 1900-luvun alussa vanhoilta niittypalstoilta maa-aloja ”suviasunnon” rakentamista varten. Vuokraajien enemmistä lukeutui teollisuustyöväestöön. Nauhamaisesti jokivartta seuraileva rakennuskanta on vanhimmilta osiltaan 1900-luvun alkupuolelta, mutta rakennuskanta on 2000-luvulla uusiutunut melko paljon.

Kalafornianjuovan vanhimmat huvilat on rakennettu 1880-luvulla. Huvila-alueen ympäristössä on vuonna 1939 perustetun Porin golfkerhon golfkenttä. Pori on yksi varhaisimmista golfkaupungeista Suomessa. Alueelle johtaa pitkä puukuja.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä, monipuolista kulttuurihistoriaa omaava kaupunkipuisto, siirtolapuutarha ja Porille leimallista, eri aikakausien huvila-asutusta Kokemäenjoen maisemassa. Osa kansallista kaupunkipuistoa.

Arvot:
historiallinen: kaavahistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, tyypillisyys, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Messukadun alue

Kuvateksti:	Messukadun alue
Kuvalaji:	yksityiskohtakuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri
Kuvausaika:	2004

Kuvateksti:	Messukadun alue
Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri
Kuvausaika:	2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Pormestarinluoto
Aluetyyppi:	arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat (kaavat) · asuinrakentaminen ·

Kuvaus

Vuoden 1975 asuntomessut pidettiin Porin lisäksi Hämeenlinnassa, Kokkolassa ja Vaasassa.
Porin matala ja tiivis asuntoalue perustuu liikenteeltä suojattuihin pihakatuihin.

Arviointi

Yhtenäinen 1970-luvun rakentamistapaa edustava asuntomessualue.

Arvot:
historiallinen: kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Hyvelänmäki

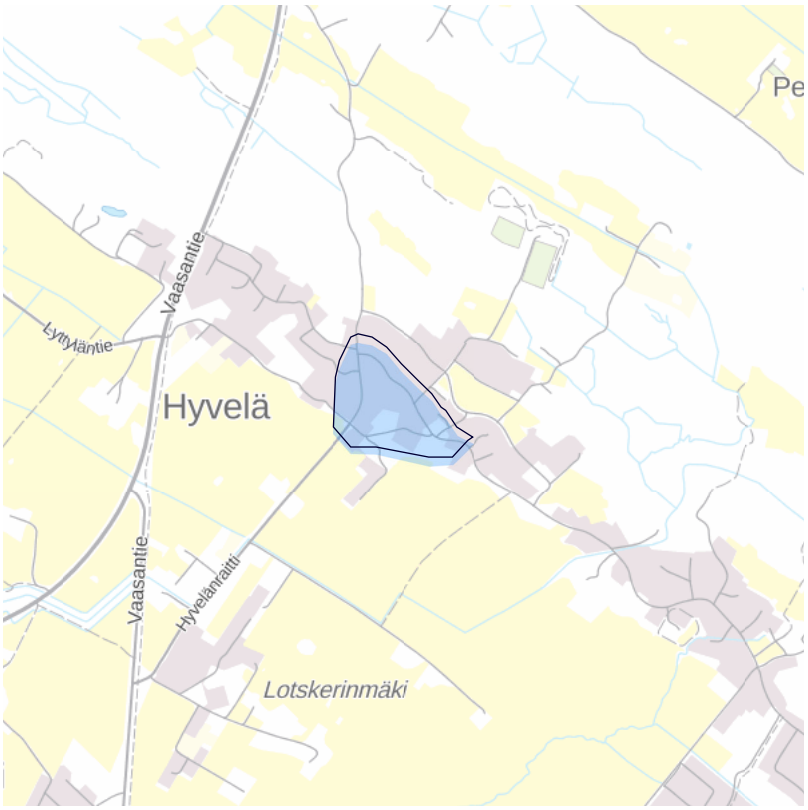
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2011

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2011

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2011

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Hyvelä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kylämaisema · kylätiet · maatilat · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Hyvelän kylässä on ollut asutusta jo keskiajan lopulta lähtien. Tiiviin rakenteensa säilyttäneessä kylässä on säilynyt jonkin verran vanhaa rakennuskantaa raittien varrella, mutta uudisrakentaminenkin on ollut vilkasta. Erityisen edustava on Seppä-Kuurin tilan pihapiiri, jonka päärakennus on vuodelta 1857. Rakennusta laajennettiin 1905 rakennusmestari Viikerin suunnitelman mukaan. Samalla se sai nykyisen uusrenessanssiasunsa.

Arviointi

Keskiajalta periytyvä tiivis kylä, jossa vanhaa rakennuskantaa perinteisteisen linjauksensa säilyttäneiden raittien varrella.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

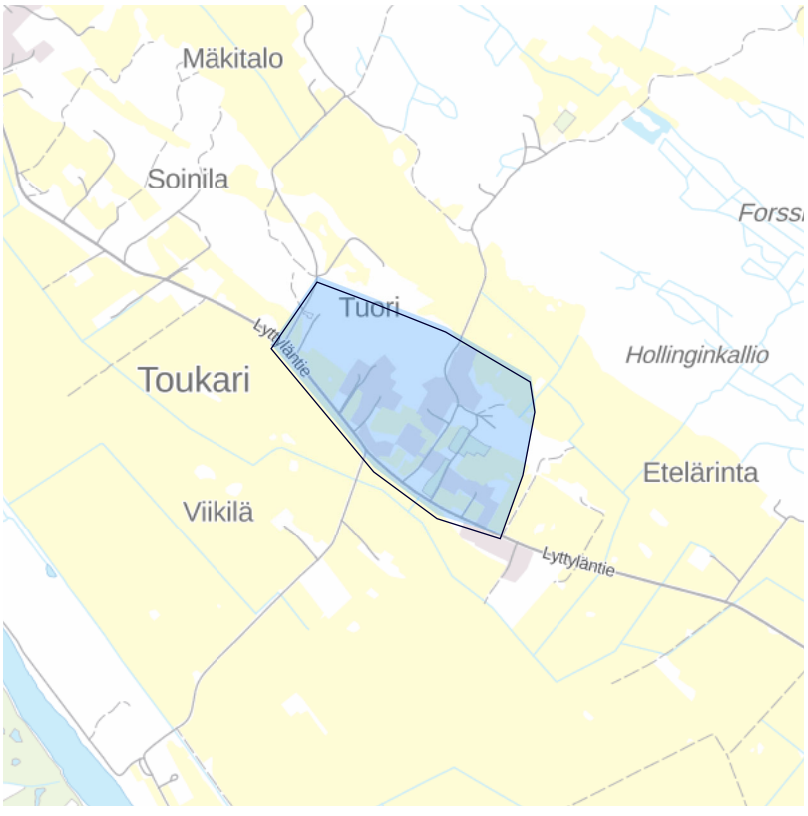
Toukarin kylä

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 9.8.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 9.8.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Toukari
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset · maatalousrakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Lyttyläntien varrella on tiheää vanhaa asutusta. Toukarin uusrenessanssityylinen koulurakennus 1900-luvun alusta. Pihapiirissä on uudempi, sotien jälkeen tehty koulurakennus.
Tuorin huvilamainen päärakennus on valmistunut vuonna 1909. Uusrenessanssityylistä rakennusta koristaa näköalatorni. Tilan mailla on aitta ja luhti 1800-luvun alkupuolelta. Tieltä avautuu laaja viljelymaisema Kokemäenjokivarteen.

Arviointi

Kylämaisema, johon liittyy 1900-luvun alun koulu ja vanha maatila.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

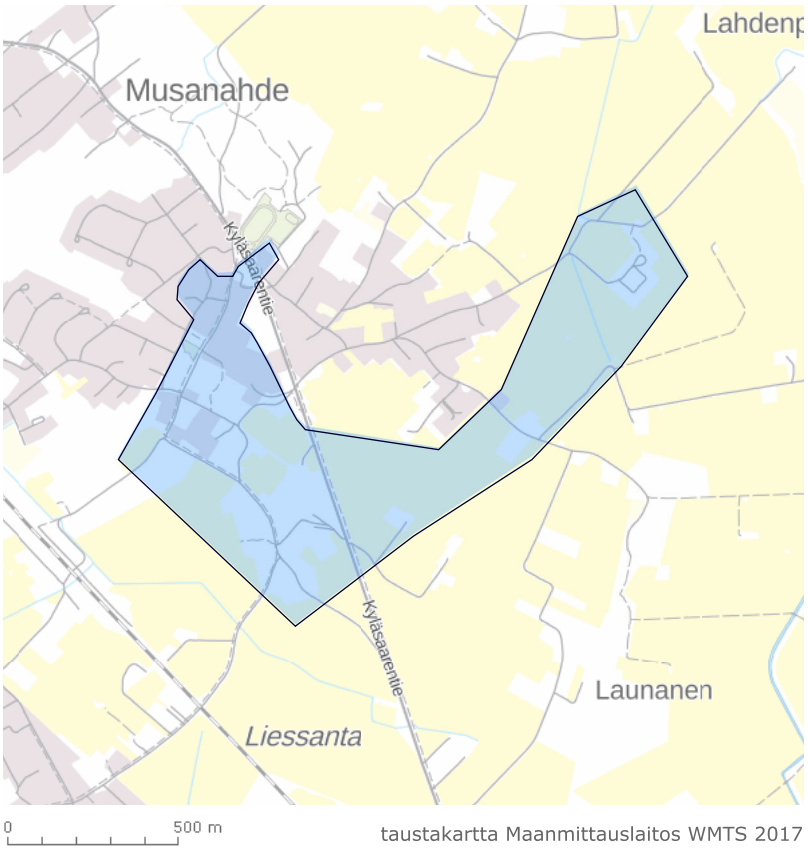
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kyläsaari

Kuvateksti:	Kyläsaaren koulu
Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika:	2023

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Kyläsaari
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · koulurakennukset · kylämaisema · kyläraitit · maatilat · työväen asuinrakennukset · vanhainkodit ·

Kuvaus

Kyläsaaren (Kokemäensaari) asutus periytyy 1300-luvulta asti. Nykyinen rakennuskanta on kerroksellista, vanhin rakennuskanta on keskittynyt lähinnä Mörtintien varteen. Uudistumisesta huolimatta alue on säilyttänyt tiiviin kylämäisen rakenteensa. Kylän laidoilla on edustavia vanhoja maatiloja kuten Riutta ja Valli-Jaakola.

Kokemäensaaren puinen kansakoulurakennus on valmistunut vuonna 1899. Rakennusta on myöhemmin laajennettu. Koulu toimi vuoteen 1993 asti, minkä jälkeen rakennus on toiminut kylätalona. Vanhan koulun itäpuolelle on rakennettu uudet koulurakennukset 1950 – 1980-luvuilla. Rakennuksista varhaisin on arkkitehti Henno Kamppurin suunnittelema opettajien asuntola (1958), jota seurasivat Maaseudun Keskusrakennustoimiston arkkitehti Pekka Hakaniemen suunnittelemat kansa- ja kansalaiskoulun rakennukset (1960). Taajaman reunalla sijaitsee porilaisen rakennusmestari Aulis Kasevan suunnittelema seurakuntatalo vuodelta 1963.

Pellon keskellä erillään muista rakennuksista sijaitsee Kyläsaaren vanhainkoti, joka on valmistunut 1914. Rakennuskokonaisuuteen kuuluu asuinrakennusten lisäksi karjanhoitoon ja viljelyyn käytettyjä rakennuksia, kuten
tiilirakenteiset navetta ja kanala. Hirsirakenteista päärakennusta on laajennettu uusilla asuinsiivillä vuosina 1980 ja 1999.

Arviointi

Tiiviin rakenteensa säilyttänyt, historiallisesti kerroksinen kylämiljöö, jossa edustavaa koulu- ja laitosarkkitehtuuria.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin historia, sivistyshistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

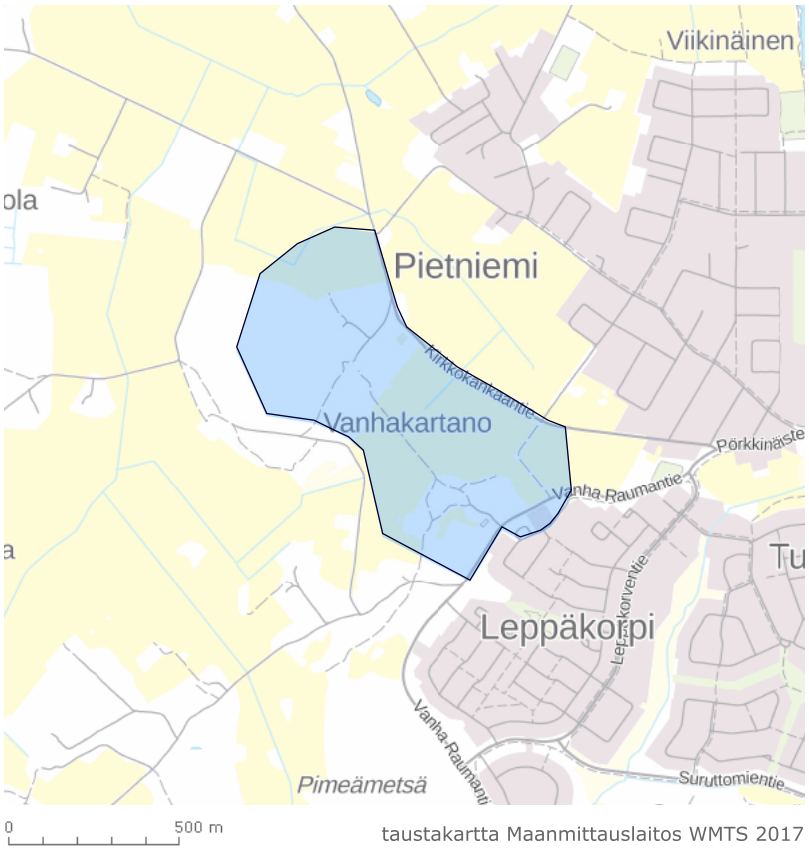
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Vanhakartano

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 12.8.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Pietniemi
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanoiden päärakennukset · kartanot (maatilat) · rälssitilat ·

Kuvaus

Vanhakartano on entinen rälssi- ja säteritila, jonka linnamainen päärakennus on rakennettu 1902-03 arkkitehti Usko Nyströmin piirustusten mukaan. Rakennusmateriaalina on käytetty graniittia ja rapattua tiiltä. Rakennuksen muodossa ja koristelussa on sekä kansallisromantiikan että jugendin piirteitä. Kookkaat navetta- ja tallirakennukset ovat 1800-luvun lopulta.

Rakennukset sijaitsevat peltoaukean keskellä olevassa metsäsaarekkeessa.
Rakennusryhmää ympäröi laaja puisto, jossa on mm. vuonna 1923 perustettu sukuhauta.

Vanhan Raumantien eteläpuolella, Leppäkorven pientaloalueen luoteisrajalla sijaitsee 1890-luvulla rakennetut Alikartanon tilan päärakennus ja kivinavetta.

Arviointi

Avoimen viljelymaiseman keskellä metsäsaarekkeessa sijaitseva entinen rälssikartano, jossa kansallisromanttisen kauden linnamainen kartanorakennus talousrakennuksineen laajan puiston keskellä.

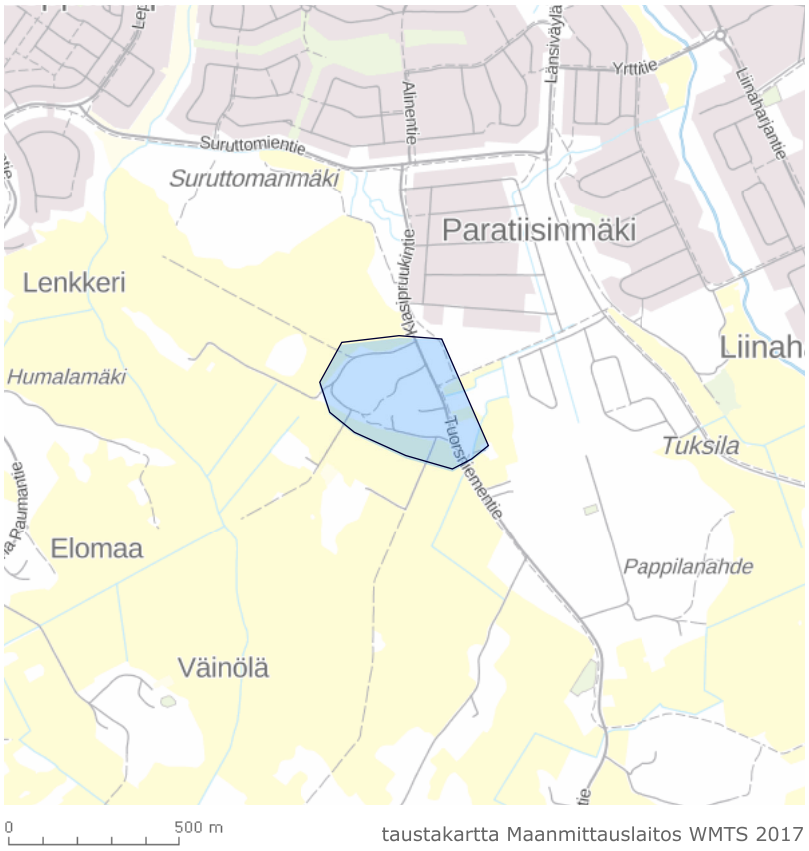
Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Klasipruukinmäki

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Tuorsniemi
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

historialliset alueet · lasitehtaat · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Tuorsniemen lasitehdas perustettiin vuonna 1781 nykyisen Klasipruukin mäen ympäristöön. Lasihyttien todennäköisin sijaintipaikka on ollut Pruukinmäen (ja nykyisen Tuorsniementien) itäpuolella, joka on muinaisjäännösaluetta. Tehdas toimi vuoteen 1868. Muistona "pruukin" ajoista on 1800-luvun alussa istutettu puisto ja vaahterakujanteet ja kivinen makasiini. Alueella on myös suuri kivinavetta. Mäellä on useita 1800-luvun merkittäviä maatilakokonaisuuksia, kuten Tommila, Teikari ja Vainio-Mattila.

Arviointi

Teollisuushistoriallisesti merkittävä paikka, jossa maisemallisesti tärkeällä paikalla säilynyt vanhoja maatilarakennuksia tiiviinä ryhmänä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden ja kaupankäynnin historia, sosiaalihistoria,
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Väinölän kirkko ympäristöineen

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2023

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2023

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2023

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2023

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Väinölä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · kirkkorakennukset ·

Kuvaus

Arkkitehti Keijo Vallin vuonna 1955 suunnittelema rakennus pitää sisällään kirkkosalin, seurakuntasalin sekä asuinsiiven, jossa ovat sijainneet kirkkoherran ja talonmiehen asunnot. Rakennuksen takana on samaa aikakautta edustavia rapattuja asuinrakennuksia.

Arviointi

Jälleenrakennuskauden kirkko- ja asuntoarkkitehtuuria.

Arvot:
historiallinen: kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Porin lyhytaaltoasema

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Koivisto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

radioasemat ·

Kuvaus

Arkkitehti Hugo Harmian vuonna 1939 suunnittelema Porin lyhytaaltoasema edustaa arkkitehtuuriltaan funktionalismia. Funktionalismin periaatteen mukaisesti rakennuksen käyttötarkoitus sanelee sen muodon. Lyhytaaltoaseman pelkistetty arkkitehtuuri ja materiaalit ilmentävät rakennuksen modernia, teknistä tehtävää. Kaksikerroksisessa rakennuksessa on useita funkikselle tyypillisiä piirteitä: vaaleat, rapatut julkisivupinnat, horisontaalinen muoto ja tasakatto. Kaakkoisjulkisivun pyöreä porrastorni muodostaa arkkitehtonisen aiheen. Pääsisäänkäynnin ylle työntyy komentosiltamainen lippa, jonka päällä on pyöröteräskaiteinen parveke. Porrastornin yläosassa on rivi noppamaisia ikkuna-aukkoja. Rakennus on joitakin aukkomuutoksia lukuun ottamatta säilyttänyt erittäin hyvin alkuperäisen ilmeensä

Arviointi

Funktionalistinen radioasema sota-ajalta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Outokumpu Oy:n teollisuus- ja asuntoalue

Kuvateksti: Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

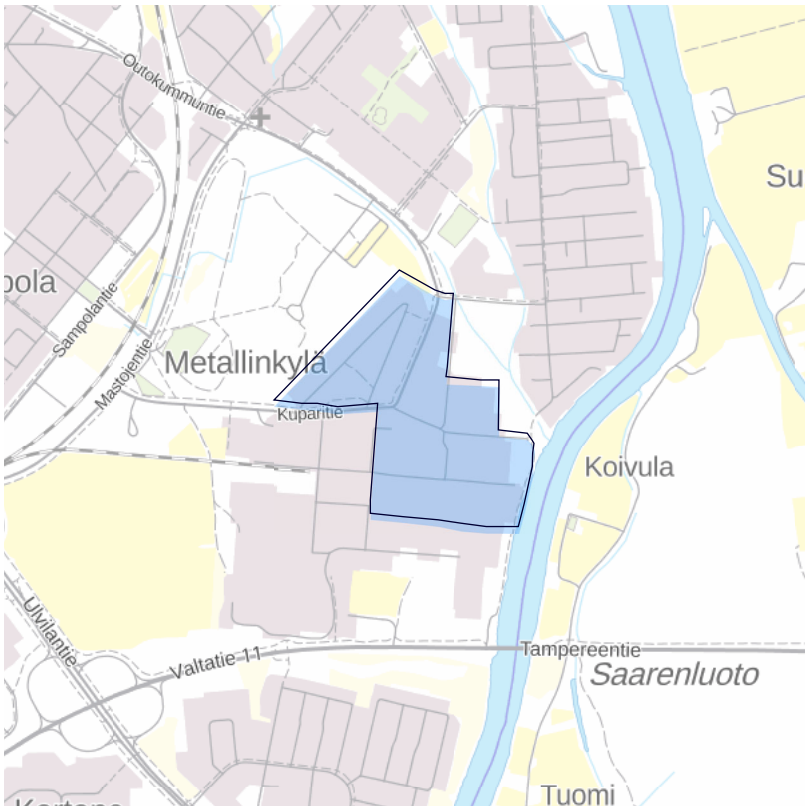
Kuvateksti: Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Outokumpu Oy:n tuotantolaitokset ja asuntoalue
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Metallinkylä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

teollisuusalueet · teollisuusrakennukset · teollisuusyhdyskunnat · työväen asuinrakennukset ·

Kuvaus

Outokumpu Oy:n Porin metallitehdas ja asuntoalue rakennettiin vuosina 1938-41 arkkitehti W.G. Palmqvistin laatiman asemakaavan ja rakennussuunnitelmien mukaan. Teknisestä suunnittelusta vastasi diplomi-insinööri Bruno Hisinger. Uudessa tehtaassa otettiin käyttöön 1941 kuparieloktrolyysi. Siihen liittyi valimo, valssi- ja vetolaitos. Sotavuosina aloitettiin myös nikkelinvalmistus sekä kolmantena linjana jalometallituotanto.
Alueella on säilynyt alkuperäistä klassistista arkkitehtuuria. Punatiiliset tuotanto- ja konttorirakennukset muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, johon liittyvät viereiset asuinalueet. 1950-60-luvuilla rakennetun Metallikylän omakotialueen talot ovat pääosin arkkitehti Pentti Aholan suunnittelemia, mutta alueella on myös uudempaa rakennuskantaa.

Arviointi

Arkkitehtonisesti korkeatasoinen teollisuusympäristö, joka koostuu punatiilisistä tuotanto- ja konttorirakennuksista sekä työväenasunnoista.

Arvot:
historiallinen: teollisuuden historia, kaavahistoria,
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

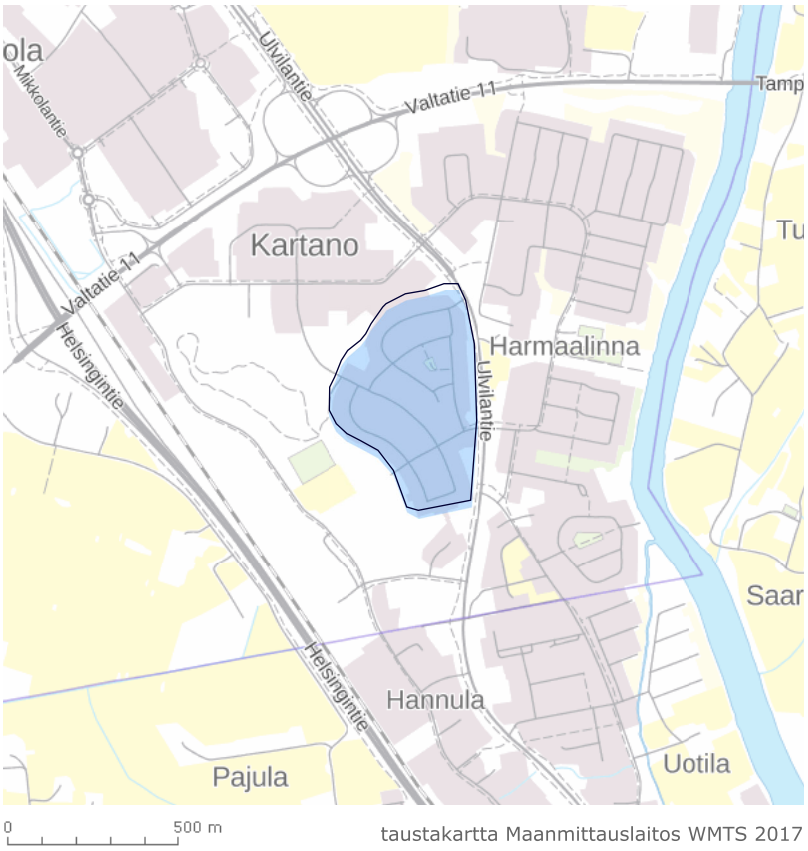
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kartanonmäen omakotialue

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 15.6.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Kartano
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakentaminen · jälleenrakennusalueet ·

Kuvaus

Jälleenrakennuskauden omakotialue, jonka asemakaava noudattelee elävästi maastonmuotoja. Rakennukset on tehty enimmäkseen tyyppipiirustusten mukaan. Alueen ensimmäiset rakennukset olivat A-talotehtaan toimittamat kahden perheen talot, jotka rakennettiin vuonna 1940. Arkkitehti Alvar Aalto oli suunnittelemassa tehtaan mallistoa.

Arviointi

Jälleenrakennuskauden tyyppipiirustusten mukaan rakennettu omakotialue.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Koiviston kartano

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Koivisto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kivinavetat · kuninkaankartanot ·

Kuvaus

1700-luvulla Koiviston entisen kuninkaankartanon omisti professori Johan Kraftman, aikansa huomattavimpia talousteoreetikkoja ja maatalouden kehittäjiä. Kraftmanin ajoilta ovat säilyneet mahtavat luonnonkiviset härkätalli ja navettarakennus. Kraftmanin härkätalli paloi 1990-luvun lopulla ja on sen jälkeen jälleenrakennettu. Suurin Kraftmanin navetoista on purettu. Päärakennusta Koivistolla ei ole, vaan se on yhteinen Harmaalinnan kanssa. Puistomaisella mäellä on joukko vanhoja aittoja ja kellareita. Mäeltä johtaa jalopuukujanne joenrannan laituripaikalle.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, jossa harvinaisia 1700-luvun kivisiä karjasuojia.

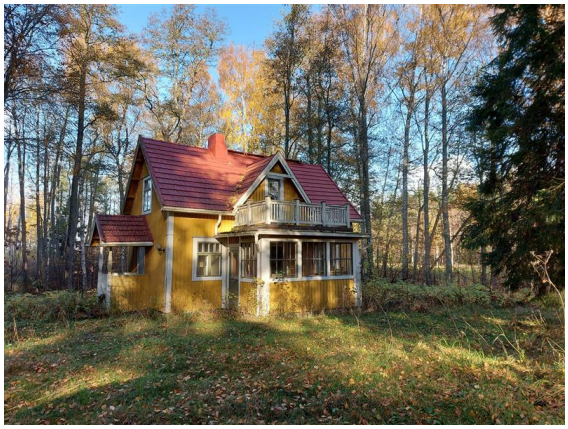
Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, henkilöhistoria, hallintohistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Hakkiluoto

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.10.2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Viasvesi
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

huvilat (omakotitalot) · maatalousrakennukset · maatilat ·

Kuvaus

Hakkiluodossa on edustava jugendtyylinen rakennusryhmä ja niiden takana vanha maatilan pihapiiri.

Arviointi

Huvilakulttuuria 1900-luvun alusta.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

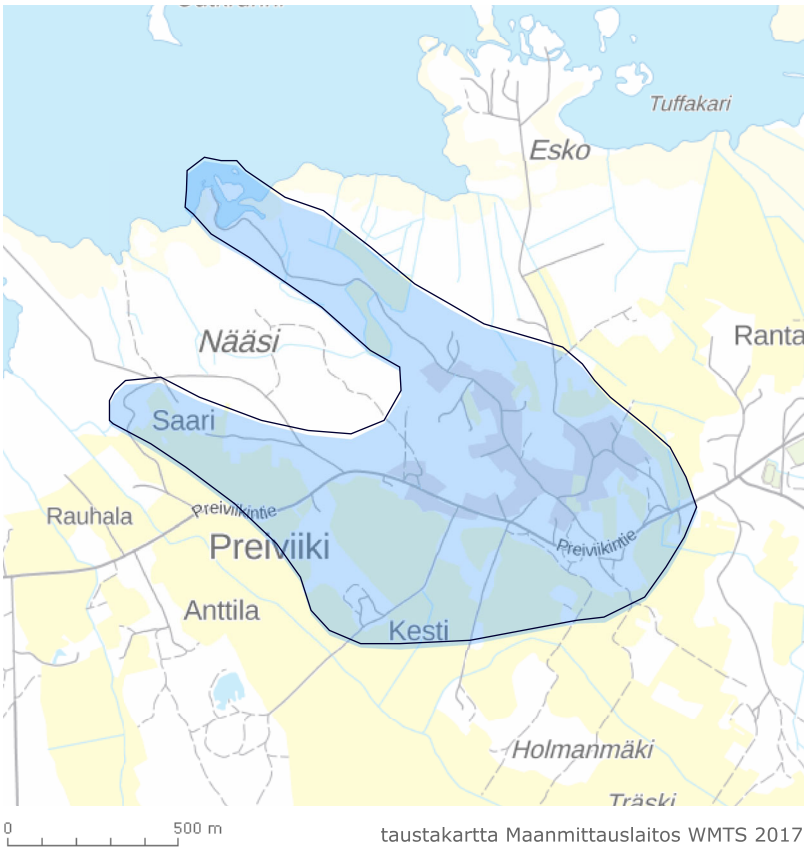
Preiviikin kylä

Kuvateksti: Preiviikin kalasatama
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Seuratalo
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

taustakartta Maanmittauslaitos WMTS 2017

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Preiviiki
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kalastusrakenteet · koulurakennukset · kylämaisema · maatilat · seurantalot ·

Kuvaus

Preiviiki on vanha kylä, jonka nykyinen rakennuskanta on vaihtelevan ikäistä. Vanhat maatilat ovat päätien tuntumassa. Pienet asuinrakennukset ovat sijoittuneet tiheästi rantaan vievän tien varteen. Rannassa on kylän kalasatama, jossa on säilynyt vanhojakin verkkohuoneita. Kylässä on 1900-luvun alussa rakennettu pystyrimavuorattu seuratalo, jossa on kansallisromanttisia piirteitä. Kyläkeskuksen ulkopuolella sijaitsee Preiviikin vanha kansakoulu, joka on rakennettu 1907.
Vanhaa rakennuskantaa on säilynyt mm. Kestin ja Uusitalon pihapiireissä.

Arviointi

Vanhaa merenrannan kyläasutusta kalasatamineen 1900-luvun alusta.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, elinkeinohistoria,sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kuuminaisten kulttuurimaisema

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Kuuminainen
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanoiden päärakennukset · kartanot (maatilat) · kesähuvilat · maatalousrakennukset ·

Kuvaus

Kuuminaisten tilan päärakennus on valmistunut vuonna 1866. Rakennuksen uusrenessanssityylinen ulkoasu on pääasiassa vuoden 1906 korjauksen tulosta. Vuonna 1928 rakennusta lyhennettiin toisesta päästä ja jatkettiin pihasiivellä. Tilan vanhin rakennus on hirsinen makasiini vuodelta 1793. Lisäksi tilan rakennusryhmään kuuluvat "mummu-puali", pakarirakennus sekä käytöstä jääneet "puarit". Kivinavetta on vuodelta 1893 ja talli vuodelta 1900. Puistomaisesti istutettuun pihaan johtaa pitkä koivukuja. Kuuminaisten tilan lähistöllä on meren rannalla edustava ryhmä 1800- ja 1900-luvun vaihteen vauraita huvilarakennuksia, osa rikaspiirteisiä uusrenessanssirakennuksia, osa mansardikattoisia kansallisromanttisia rakennuksia. Alueen merkittävimmät huvilat ovat Bruno Juseliuksen Tomtebo ja F.A. Juseliuksen huvila.

Arviointi

1800-luvun talonpoikaistila rakennuksineen sekä vanhaa huvila-asutusta arvokkaassa perinnemaisemassa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria

rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Söörmarkun kylä

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2011

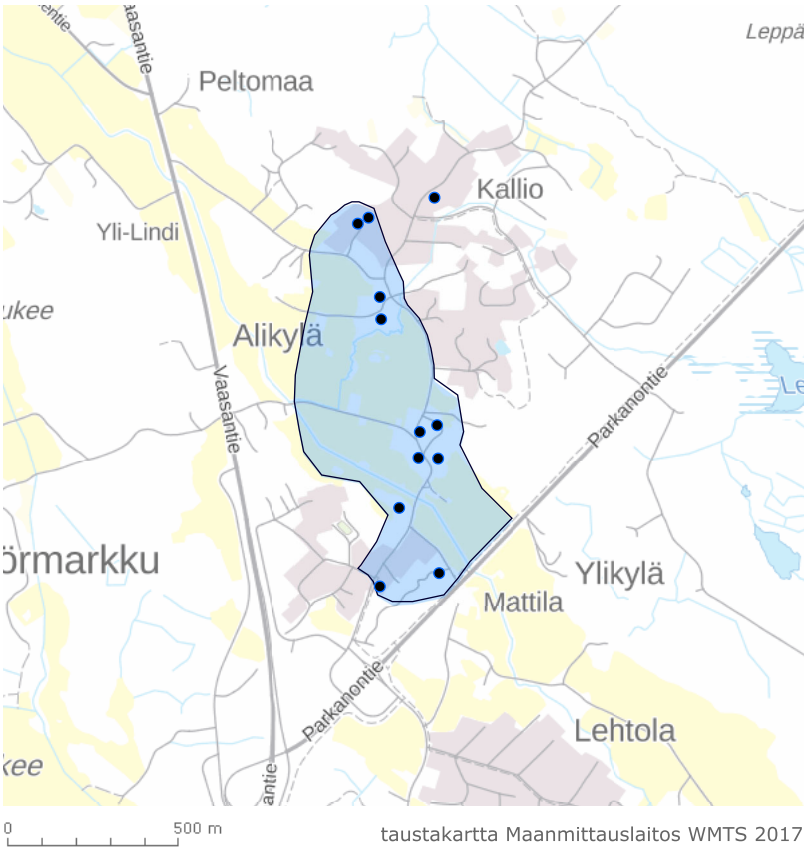
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2011

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2011

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Pentti Pere
Kuvausaika: 2011

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Söörmarkku (Noormarkku)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aitat
(talousrakennukset) · kylämaisema · kyläraitit · maatalousrakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset · seurantalot ·

Kuvaus

Todennäköisesti myöhäiskeskiajalla syntyneen Söörmarkun kylän vanhin asutus on ollut ruotsinkielistä. Vanhan maantien varrella sijaitsevat rykelmänä Vallin, Ala-Lindin ja Kartanon rakennusryhmät. Kylän laidalla on Söörmarkun seurojentalo vuodelta 1925. Kuurin tila on kylän pohjoisreunalla. Tilan uusrenessanssityylinen päärakennus on 1900-luvun alusta. Pihapiiriin kuuluu myös pakari samalta ajalta ja aitta 1800-luvulta.

Vallin päärakennus on Noormarkun entinen pappila, joka siirrettiin tälle paikalle vuonna 1878. Rakennus on vuorattu uusrenessanssityyliin. Ala-Lindin uusrenessanssityylinen päärakennus on vuodelta 1901, luhtirivi 1800-luvulta. Kartanon päärakennuksen runko on 1700-luvun lopulta, ulkoasu 1800-luvulta. Kivinavetta on vuodelta 1910. Lisäksi tilalla on vanhoja aittoja ja kaksi kivikellaria.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä kylä, jossa on säilynyt useita vanhoja pihapiirejä.

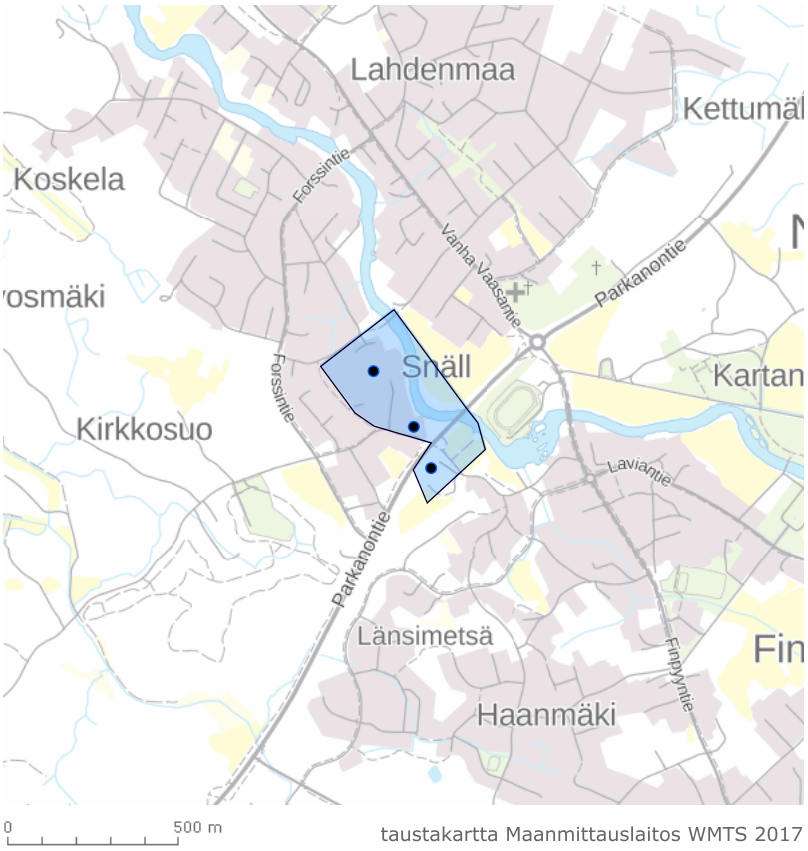
Arvot:
historiallinen: asutushistoria, aatehistoria, hallintohistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ala-Lind
Anttila (Söörmarkku)
Etvik - Kartano
Kartano
Kivimäki (Söörmarkku)
Kuurinmäki (ent. Kuuri)
Mattila (Söörmarkku)
Rintelä
Söörmarkun seurojentalo (Talonmäki)
Toivola (ent. Söörmarkun yläkoulu)
Tyykilä
Valli

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Eva Ahlströmin sairaala

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Finpyy (Noormarkku)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · sairaala-alueet · sairaalarakennukset ·

Kuvaus

Noormarkunjoen rannalle lahjoitusvarojen turvin rakennettu sairaala, jonka suunnitteli arkkitehti Lars Sonck. Vanhin rakennuksista on keskimmäinen osin tiili- ja osin hirsirunkoinen entinen turvakoti, joka valmistui vuonna 1902. Rakennuksen pohjoispuolella sijaitsee vuonna 1912 valmistunut entinen Eva Ahlströmin hirsirunkoinen ja vinkkelin mallinen sairaalarakennus, joka on myöhemmin yhdistetty lasikäytävällä uuteen terveyskeskukseen. Näiden rakennusten eteläpuolella sijaitsee ylilääkärin asunnoksi alunperin vuosina 1916-1917 valmistunut hirsirunkoinen ja klassistisia piirteitä omaava rakennus.

Parkanontien toisella puolella on A.Ahlström osakeyhtiön metsäpäällikön vuonna 1916 rakennuttama, kookas ja arkkitehtonisesti näyttävä hirsirunkoinen asuinrakennus, jonka ovat suunnitelleet Walter ja Ivar Thomé.

Arviointi

1900-luvun alun sairaalamiljöö vehmaassa ympäristössä joen rannalla. Kohde edustaa A.Ahlström osakeyhtiön yhteiskunnallista toimintaa Noormarkun alueella.

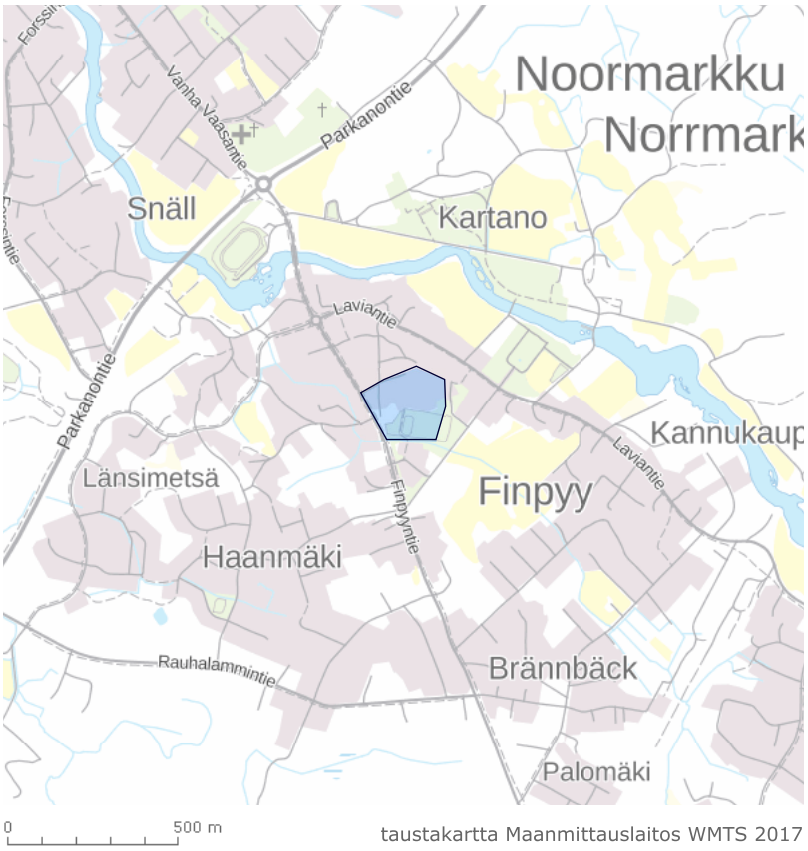
Arvot:
historiallinen: teollisuuden historia, henkilöhistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Eva Ahlströmin sairaala
Lahti ja Lisämaa
Mäkelä

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Noormarkun koulu ja kotiseututalo

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Finpyy (Noormarkku)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset · museorakennukset ·

Kuvaus

Noormarkun yhtenäiskoulun rakennukset edustavat tyypillistä 1950-luvun koulurakentamista ja ovat säilyttäneet alkuperäiset ominaispiirtensä hyvin. Alueella on 1990-luvulla laajennettu koulurakennus ja 1950-luvun asussa säilynyt opettajien entinen asuinrakennus.

1950-luvulta saakka ulkomuseona toiminut Kaharin kotiseututalo sijaitsee näkyvällä ja merkittävällä paikalla koulun vieressä. Museon melko näyttävässä pihapiirissä on kaikkiaan yksitoista rakennusta. Kaharin alkuperäisiä rakennuksia ovat päärakennuksen lisäksi holvattu kivikellari, aitta sekä Ruusan mökkinä tunnettu Kaharin mäkitorppa. Suuri osa ulkomuseon rakennuksista on siirretty paikalle lähiympäristöstä. Osa rakennuksista on jäljitelmiä. Hirsiaidalla miespihaan ja karjapihaan jaetun Pihapiirin näkyvin rakennus on ilmeisesti vuonna 1812 valmistunut päärakennus eli isorivi. Sen vieressä on alun perin 1850-luvulla valmistunut luhti, joka on siirretty paikalle Harhalasta. Pihaa halkovan tien toisella puolella, mäen päällä, sijaitsee vaateaitta, kellari, savusauna sekä entinen mäkitupalaisasunto. Pihatie on vanha Pori-Vaasa -maantie, jonka linjaus siirrettiin Kaharin päärakennuksen länsipuolelle 1940-luvulla.

Arviointi

Edustava ulkomuseoalue ja 1950-luvun kouluarkkitehtuuria keskeisellä paikalla.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Noormarkun ruukin ympäristö

Kuvateksti: Vanha ruukinalue
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Voimalaitos
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Voimalaitos ja saha
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Makkarakosken saha
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Makkarakosken saha
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Makkarakosken saha
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Makkarakosken saha
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Makkarakosken saha
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Makkarakosken saha
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

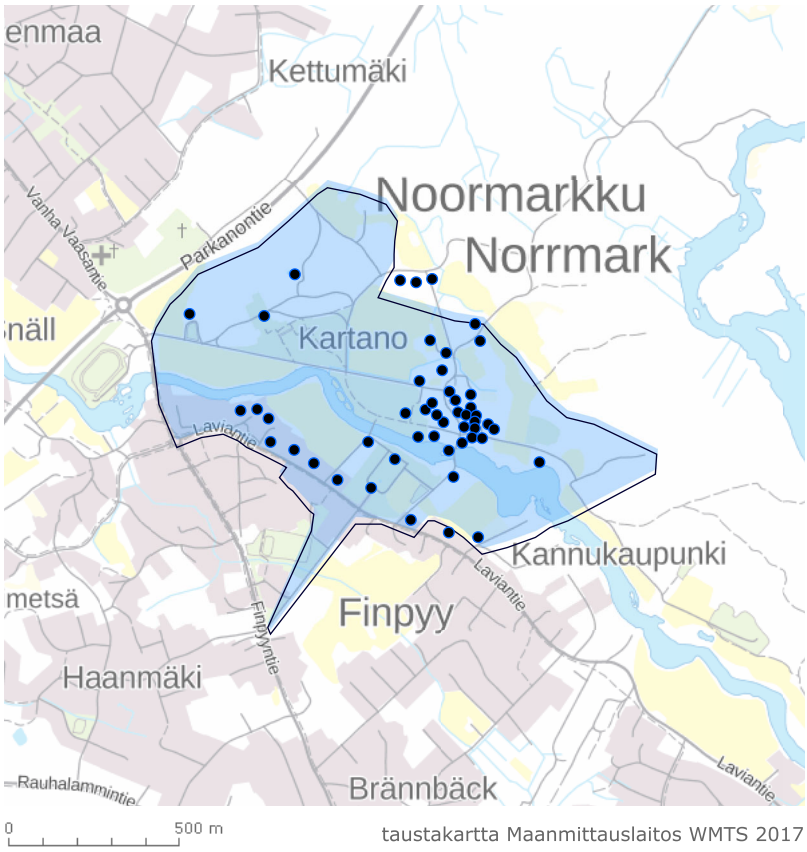
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Noormarkku (Noormarkku)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · huvilat (omakotitalot) · pääkonttorit · ruukkiyhdyskunnat · työväen asuinrakennukset · vesisahat · vesivoimalaitokset ·

Kuvaus

Noormarkun teollisen perinteen voidaan katsoa alkaneen jo 1740-luvulla kun Herrgårdin säterin omistajat saivat 1747 luvan rakentaa sahan Sahakosken rannalle. 1753 lupa ulotettiin koskemaan myös Makkarakoskea. Molemmat sahat siirtyivät 1795 vapaherra C.C. de Carnallille, joka sai 1806 luvan myös kankivasarapajan perustamiseen. Vuonna 1870 Antti Ahlström osti Noormarkun ruukin. Rautaruukin toiminta alueella loppui jo 1927 sahauksen jatkuessa aina vuoteen 1956. A. Ahlström Osakeyhtiön konttori sijaitsee Noormarkussa. Alue on kauttaaltaan puistomaisesti hoidettu. Vanhojen tuotantolaitosten ja maatalousrakennusten lisäksi alueella on huomattava määrä arkkitehtonisesti arvokkaita rakennuksia, joista kuuluisin on Villa Mairea. Alvar Aalto suunnitteli rakennuksen vuosina 1937-39 Maire ja Harry Gullichsenille. Funktionalistinen, luonnonläheinen asuinrakennus valmistui keskelle mäntymetsää vuonna 1939. L-kirjaimen mutoisen rakennuksen julkisivuissa vaihtelevat valkoinen rappaus puupintojen kanssa. Suojaisalla pihalla on ameebamainen uima-allas. Villa Maireaa pidetään kansainvälisesti yhtenä modernin asuntoarkkitehtuurin keskeisimmistä töistä.

Walter Ahlströmin itselleen vuonna 1901 rakennuttama Havulinna sijaitsee petäjiä kasvavalla mäellä. Jugendtyylisen rakennuksen suunnitteli arkkitehti G.A. Lindberg arkkitehtitoimistosta Grahn, Hedman & Wasastjerna. Mäen alla on Paul Olssonin suunnittelema terassoitu puisto.

Jokirannassa sijaitseva, arkkitehti Evert Lagerspetzin kauppaneuvos Antti Ahlströmille suunnittelema Isotalo valmistui vuonna 1881. Suuri, uusrenessanssityylinen puurakennus on varustettu koristeellisella tornilla.

Joen etelärannalla on laajan puiston ympäröimä A. Ahlström Osakeyhtiön pääkonttori, joka valmistui vuonna 1916. Jugendklassistisen rakennuksen suunnitteli arkkitehti Emil Fabritius ja ympäröivän puiston Bengt Schalin. Laviantien varrella sijaitsevat kaksi virkailija-asuntoa on rakennettu vuosina 1916-17 arkkitehtien Valter ja Ivar Thomén laatimien piirustusten mukaan. Ne sijaitsevat symmetrisesti pääkonttoriin nähden.
Vainiola on rakennettu alun perin A.Ahlström osakeyhtiön isännöitsijän asuinrakennukseksi sekä vierailijoiden majoitustiloiksi 1880-luvulla. Samassa pihassa sijaitseva hirsirunkoinen ulkorakennus on mitä ilmeisimmin saman ikäinen. Vainiolan maisemallista merkittävyyttä korostaa sen sijainti aivan Noormarkunjoen rannalla. Vainiolan rakennuksen pihan puoleisen muutoksen suunnitteli arkkitehti Alvar Aallon arkkitehtitoimisto 1940-luvulla.

Virkailijakerhon hirsirunkoinen rakennus valmistui alun perin vuonna 1907. Nykyinen runkomalli ja klassistinen ulkoasu on seurausta 1920-luvulla ja 2000-luvulla tehdyistä muutoksista ja laajennuksista. Rakennus on säilynyt julkisivultaan hyvin 1920-luvun asussaan. Piha-alueeseen kuuluu lisäksi alueelle tyypillinen rankorakenteinen aumakattoinen ja kaariovin varustettu ulkorakennus 1920-luvulta.

Noormarkun eli Makkarakosken saha on rakennettu vuonna 1875 raivonneen tulipalon jälkeen todennäköisesti valtionagronomi Henry Gibsonin laatimien piirustusten mukaan. Sahan vesipyörän paikalle on 1900-luvun alussa rakennettu jauhomylly. Muutoin saha on säilynyt koneistoineen ainutlaatuisen hyvin. Sahan vieressä sijaitseva metsäkonttorin puinen rakennus on vuodelta 1866. Kankirautapaja on rakennettu tulipalon jälkeen 1894 graniittikvaadereista. Rakennuksen sisällä on säilynyt vanha kankirautavasara ja joenpuoleisella ulkoseinällä on kunnostettu vesiratas.

Tiilinen, rapattu voimalarakennus on vuodelta 1914. Sen on suunnitellut arkkitehti Valter Jung. Patosillan toisella puolen on yhtenäinen ryhmä puisia työväenasuntoja 1800-luvun jälkipuolelta.

Tehdasalueella sijaitsee myös entinen A. Ahlström Osakeyhtiön terveyskeskus ja lastentalo vuodelta 1945. Sen suunnitteli Aino Aalto / Arkkitehtitoimisto Alvar Aalto. Tehtaan koulu on rakennettu 1875.

Laviantien varrella on muutakin edustavaa rakennuskantaa kuten Vanha Uoti, joka on valmistunut ilmeisesti 1860-luvulla ja Uotila vuonna 1900. Asuinrakennukset sijaitsevat neliömäisen pihan sivuilla Makkarakoskentien risteyksessä.

Lehmustola sijaitsee hieman etäämmällä muista rakennuksista, mutta se on entistä Ahlström Oy:lle kuulunutta aluetta. Tontilla sijaitsee kookas ja klassistisia piirteitä omaava mansardikattoinen asuinrakennus, joka valmistui alun perin yhtiön virkamiesten asuinrakennukseksi vuonna 1920. Piilitien toisella puolella sijaitsi aikanaan identtinen asuinrakennus, joka tuhoutui tulipalossa 1950-luvulla. Asuinrakennuksen lisäksi Lehmustolan tontilla on alunperin 1920-luvulla valmistunut puurakenteinen ulkorakennus sekä keskellä pihaa oleva tiilirakenteinen maakellari. Lehmustola sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla lehtipuiden reunustaman suoran Piilitien varrella, joka oli aikanaan osa Ahlströmin pääkonttorin puutarhasuunnitelmaa.

Arviointi

Arkkitehtuuriltaan poikkeuksellisen merkittävä, 1700-luvulla perustettu ruukinalue. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, sivistyshistoria, henkilöhistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

A. Ahlström Osakeyhtiön autotalli ja verstas
A. Ahlström Osakeyhtiön levysuuli

A. Ahlström Osakeyhtiön paikalliskonttori
A. Ahlström Osakeyhtiön pyykkisuuli
A. Ahlström Osakeyhtiön pääkonttori
A. Ahlström Osakeyhtiön talli
A. Ahlström Osakeyhtiön varasto ja huoltokorjaamo
Ahlströmin koulu (Tehtaan kansakoulu, Koivukujan päiväkoti)
Aittamäki I ja II
Ajokaluvarasto (A. Ahlström Oy)
Andell
Annala
Autokatos (A. Ahlström)
Emmala
Finpyyn työväentalo
Havulinna
Hiekkala ja Hannala (virkailijatalot)
Hilmala
Ilola (A. Ahlström Oy)
Isontalon pränni
Isotalo
Kaapelin riihi
Kallela (A. Ahlström Oy)
Kerhorakennus (Virkailijakerho)
Kirsikkala
Kolin sauna
Kotiranta
Kultala ja Kumpula (virkailijatalot)
Kuskila
Kymppi
Laviantien virkailija-asunnot 1 ja 2
Lepola
Maakellari (A. Ahlström, Ruukinmäki)
Mäntylä (Ahlström)
Mökki (A. Ahlström)
Paloasema (A. Ahlström Oy)
Puutarhurila
Rantala
Riihivarasto (A. Ahlström Oy)
Saha, voimalaitos ja paja
Sahala
Seppien kellari
Seppälä
Talo-Svenssilä I
Talousrakennus (A.Ahlström Oy)
Toivola (A. Ahlström Oy)
Vainiola
Vanha Uoti ja Uotila
Villa Mairea
Virkailijasauna

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Olininmäki

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Karhunen Eeva
Kuvausaika: 10.1.2011

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Noormarkku (Noormarkku)
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

ruukkiyhdyskunnat · työväenasunnot ·

Kuvaus

A. Ahlström Osakeyhtiölle kuuluvat Olininmäen työväenrakennukset on rakennettu vuosina 1879-1926. Nämä kymmenkunta tuparakennusta sijaitsevat vapaasti Olininmäen kumpareisessa maastossa muodostaen oman yhteisönsä.

Arviointi

Työväenasuntojen ryhmä 1800-luvun loppupuolelta ja 1900-luvun alkupuolelta. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

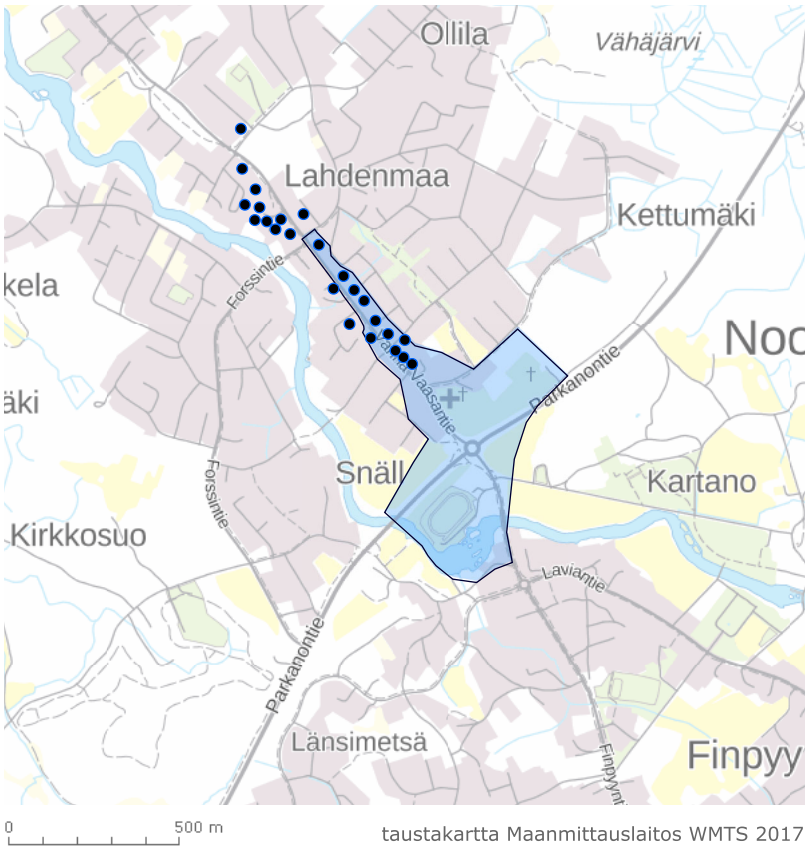
Ahomäki (Olininmäki)
Ahtela (Olininmäki)
Haapala (Olininmäki)
Hattula (Olininmäki)
Latomaa (Olininmäki)
Olininmäki
Pikku-Tuulensuu (Olininmäki)
Tuulensuu (Olininmäki)

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Noormarkun kirkon seutu

Kuvateksti: Ratikylä 1897. Oikealla ns. Harmaa Simula, seuraava on nyk. Snäll, Wrangi, neljäs Kleemola, Lahdenranta, Esala, Sulkava, Tommila, viimeisenä Ollila. Vasemmalla taloille kuuluneita ulkorakennuksia. Taloissa oli läpikuljettavat porstuat.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvausaika: 1897
Viitteet: Valokuva Satakunnan Museo.

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Noormarkku (Noormarkku)
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · hautausmaat · kirkkorakennukset · kyläraitit · meijerit · pappilat (virkatalot) · tapulit ·

Kuvaus

Noormarkun kivikirkko rakennettiin vuosina 1931-33 professori Armas Lindgrenin 1928-29 laatiman suunnitelman mukaan. Muodoltaan ja koristelultaan Noormarkun kirkko liittyy kiinteästi keskiaikaiseen kirkkotraditioomme. Kirkkosalin sisäkatteena on betoniholvi. Kirkon vieressä sijaitseva vanha kellotapuli on vuodelta 1757. Se on lounaissuomalaista

tyyppiä, jossa on neliömäinen pohjasalvos, kaareva paanukatto, kahdeksankulmainen kellohuone ja sipulikupoli. Kirkon ympärillä levittäytyy vanha, kivimuurin ympäröimä hautausmaa, jolla on säilynyt vanhoja takoraudasta ja pellistä tehtyjä hautamuistomerkkejä. Tapulin vierellä on säilytetty osa vanhaa kirkkomaan hirsiaitaa. Noormarkun sankarihautausmaan on suunnitellut arkkitehti Erik Bryggman. Vuonna 1876 rakennettu pappilan puinen päärakennus sijaitsee kirkkoa vastapäätä tien toisella puolen.

Ahlaisiin johtavan tien varteen kirkolta luoteeseen on muodostunut tiivi tienvarsiasutus. Pappilan lisäksi tien varrella on useita paritupatyyppisiä asuinrivejä sekä vanhoja aittoja.

Parkanontien eteläpuolella jokirannassa on vuonna 1907 rakennettu meijerin luonnonkivinen tuotantorakennus. Rakennus on toiminut myös kirkkona (1921-1933), puolustusvoimien varastona, urheilutalona ja nuorisotalona.

Arviointi

Keskiaikaisesta kirkkoarkkitehtuurista tyylivaikutteensa saanut 1930-luvun kivikirkko, jonka ympäristössä monipuolista rakennusperintöä. 1800-1900-lukujen vaihteesta. Osittain valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Eljaala
Hanamäki
Honkala (Vanha Vaasantie)
Itälehto (Erkintie)
Kallela
Kleemola ja Kleemola II
Koskinen
Koti ja Kotikulma
Lahdenranta
Markuksenmäki
Mäkipää
Mäkisalo
Nordman
Ollila
Ranta
Ranta II
Santala
Simula
Snäll
Tarmola (Kraatarintie)
Uusmaa
Valkoma
Wrangi ja Kaisula
Wrangin talojen aitat

Kuvateksti: Säterin talousrakennus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin päärakennus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin navetta
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin työväen asuinrakennus ja navetta
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin navetta
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin navetta ja ratasvaja
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin talousrakennus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin päärakennus ja työväen asuinrakennus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin työväen asuinrakennus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

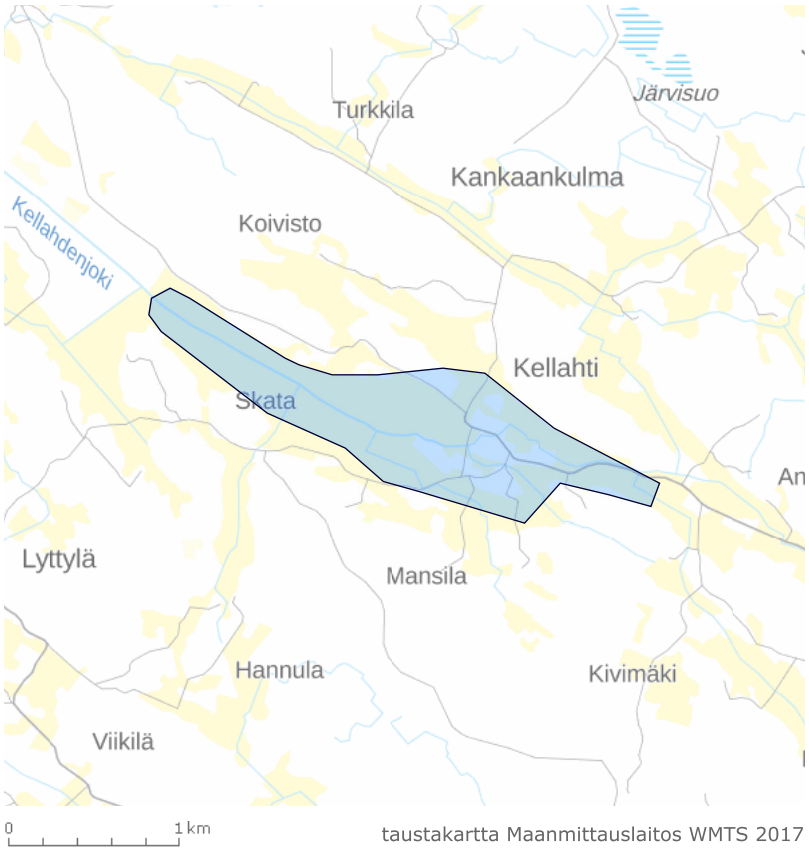
Kuvateksti: Säterin talousrakennus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin päärakennus puiston puolelta. Etualalla huvimaja.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kuvateksti: Säterin päärakennus. Taustalla työväen asuinrakennus.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liisa Nummelin
Kuvausaika: 8.1.2014

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Kellahti
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanoiden päärakennukset · kartanot
(maatilat) · koulurakennukset · maatalousrakennukset · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Kellahden Säteri ja Rustholli on erotettu toisistaan 1600-luvun lopulla. Kartanot sijaitsevat lähellä toisiaan ja niiden välissä kulkee erittäin kaunislinjainen vanhojen lehtipuiden reunustama tie.
Kellahden Säterin päärakennuksen runko on vuodelta 1818. Rakennuksen nykyinen ulkoasu on peräisin 1860-luvulta, jolloin valtionagronomi Henry Gibson suunnitteli vanhaan rakennusrunkoon mahtavan kaksikerroksisen poikkipäädyn. Pääoven yllä oleva altaani on vuodelta 1937. Kartanon päärakennus sijaitsee vanhan puiston keskellä. Myös puistosommitelma, talousrakennus ja tiilinen karjasuoja ovat Gibsonin käsialaa.

Rusthollin tiilinen, rapattu päärakennus vuodelta 1864 on rakennusmestari Malénin suunnittelema. Tyylillisesti rakennus sijoittuu empiren ja uusrenessanssin murrokseen. Pihapiirin toista sivua rajaa 1700-luvulla rakennettu puinen pirttirivi, joka saattaa olla Rusthollin vanha päärakennus. Rakennusta on jatkettu 1915. Pirttiriviä vastapäätä on 1800-luvun alussa rakennettu luhtirivi. Kivinavetta on vuodelta 1858. Rusthollin päärakennuksen ympärillä on vanha puisto.

Peltoaukean laidalla, mäentöyräällä sijaitseva, vuonna 1882 rakennettu Kellahden koulu oli Ahlaisten ensimmäinen kansakoulu. Kellahden kulttuurimaisemaan liittyy kartanoalueen lisäksi Kellahdenjoen alava niittymaisema.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä kartanomaisema, jossa kaksi 1800-luvun kartanorakennusta lukuisine talousrakennuksineen.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

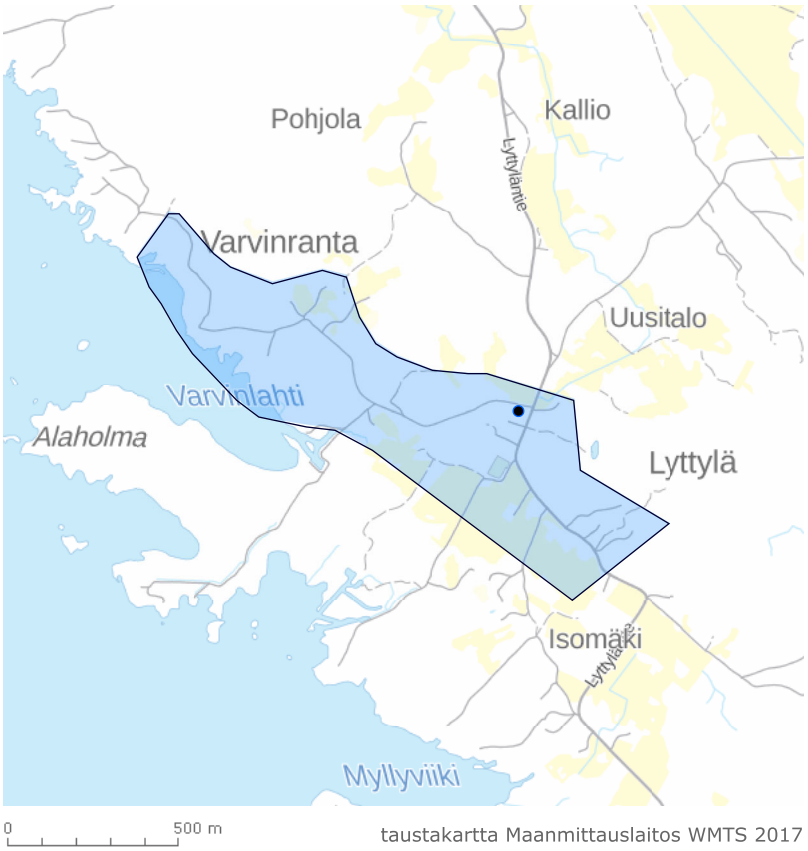
Lyttylä-Varvinranta

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Veera Saastamoinen
Kuvausaika: 24.6.2020

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 21.4.2020

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Lyttylä
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanoiden
päärakennukset · kesähuvilat · koulurakennukset · laivanrakennuspaikat · rukoushuoneet ·

Kuvaus

Lyttylän kartanon uusrenessanssia edustava päärakennus valmistui 1800-luvun lopussa. Kaksikerroksinen, runsain puuleikkauksin koristeltu rakennus toimi Lyttylän kouluna vuosina 1906-1970. Pihapiirissä on päärakennusta huomattavasti vanhempia luonnonkivisiä kellareita sekä koulua varten 1900-luvun alussa rakennettu ulkorakennus.

Lyttylän 1930-luvulla valmistunut, kooltaan melko pieni rukoushuone sijaitsee Lyttylän kylään johtavan tien varrella. Satulakattoiseen puurakennukseen liittyy pieni kuistiosa sisäänkäynteineen.

Lyttylän koululta johtaa vanhalle laivanrakennuspaikalle idyllinen kiviaitojen reunustama tie, jonka varrella on vanhaa asutusta. Santamäki komealla töyräällä on hyvin säilynyt 1800- ja 1900-luvun vaihteen huvilarakennus, jossa on avoterassit. Varvinrannan tien mutkassa on ryhmä 1940- ja 50-luvun sopusuhtaisia huviloita. Porin kirjatyöntekijöiden huvilarakennus on rakennettu 1800-luvun lopulla tukkukauppias Karumon huvilaksi. Rakennuksessa on komea kuisti.

Arviointi

Entinen kartanorakennus ja edustavaa huvilakulttuuria historiallisella laivanrakennuspaikalla.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, sivistyshistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Lyttylän kartanon kellari (kivijalka)

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

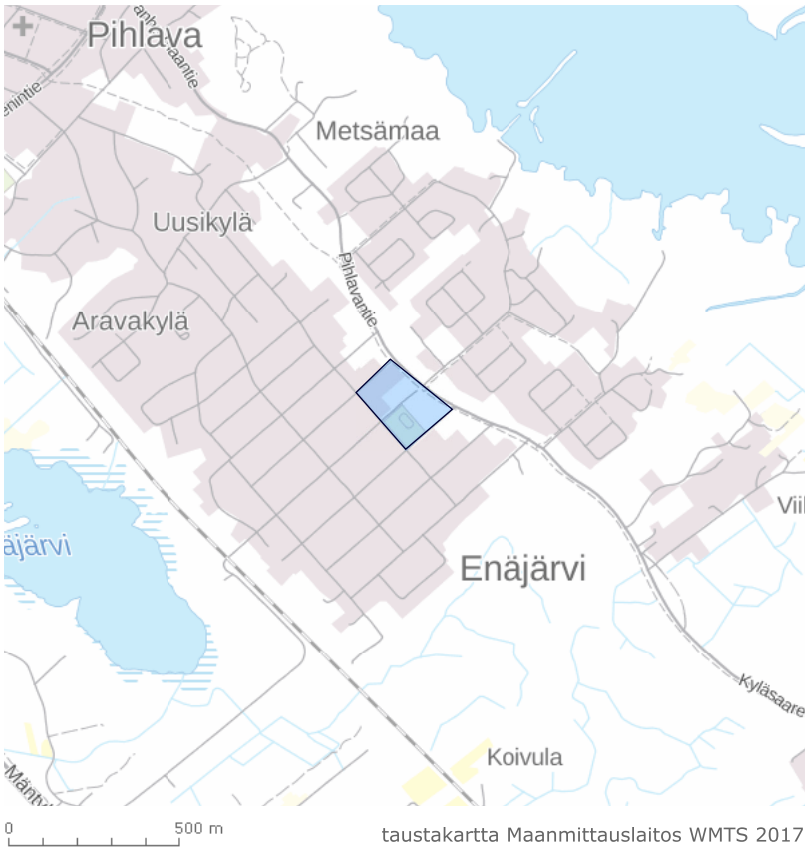
Enäjärven koulu

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Enäjärvi
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset · työväen asuinrakennukset · urheilukentät ·

Kuvaus

Enäjärven koulu ja erillinen opettajien asuinrakennus valmistuivat arkkitehti Henno Kamppurin suunnittelemina vuonna 1953. Särmääjäntien suuntaisesti sijaitsevan koulun luokkasiipi on kolmikerroksinen, juhlasalisiipi tätä hieman matalampi. Näitä yhdistää matalampi sisäänkäyntiosa, johon kuuluu tiilipilareiden kannattelema laaja parveke. Rakennukset ovat julkisivuiltaan rapattuja, mutta niissä on myös puhtaaksimuurattuja tiiliosia. Opettajien rivitalossa on kahdeksan asuntoa, joiden sisäänkäynnit sijaitsevat pareittain koulun pihan puoleisella julkisivulla. Koulun vieressä on urheilukenttä.

Arviointi

Arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen 1950-luvun kouluympäristö.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pihlavan kirkon ympäristö

Kuvateksti: Pihlavan kirkko
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

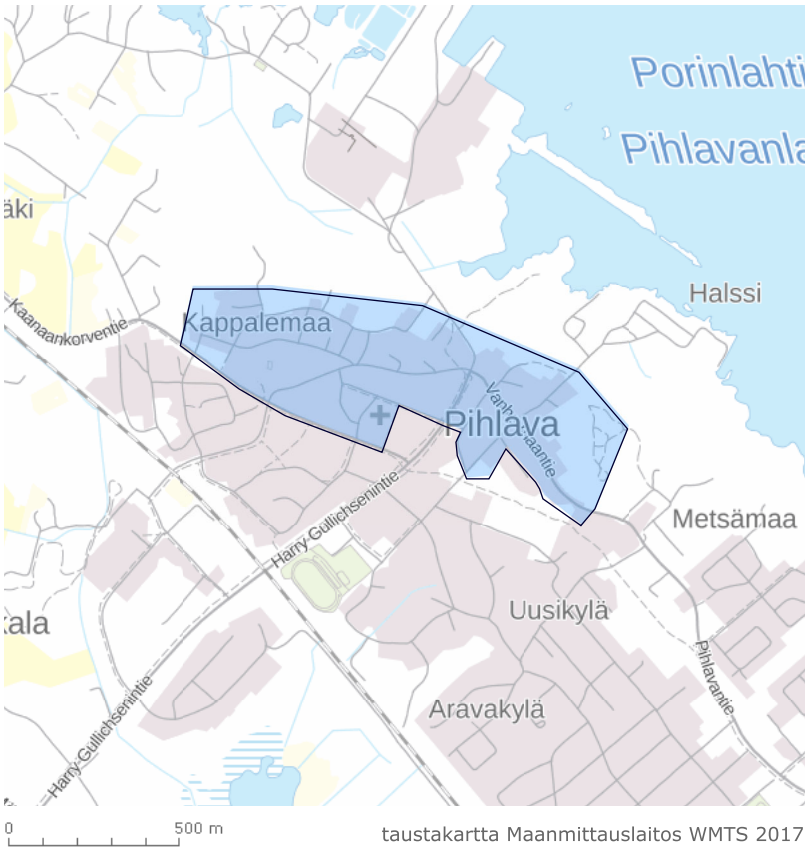
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Seurakuntakeskus
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Pihlava
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat
(kaavat) · kirkkopuistot · kirkkorakennukset · liikerakennukset · seurakuntatalot · työväen asuinrakennukset ·

Kuvaus

Pihlavan vanha työväensuntoalue juontaa juurensa 1870-luvulta, jolloin Pihlavan höyrysaha perustettiin. Kappalemaan, Holman, Viinahaminan ja Sahamäen alkuaan kaavoittamamattomilla mailla on säilynyt vaihtelevanikäistä, pääosin 1900-luvun alun rakennuskantaa. Osittaisesta uusiutumisesta huolimatta alue on säilyttänyt omaleimaisen luonteensa.
Alueen laidalla on Pihlavan ala-asteen koulu, jonka vanha koulurakennus on valmistunut 1915 ja ruokalarakennus 1923.

Pihlavan kirkon rakennukset valmistuivat kylän keskelle arkkitehti Olaf Küttnerin toimiston suunnittelemina vuonna 1957. Kokonaisuuteen kuuluvat korkea kirkkosali kastekappeleineen, kirkkoon liittyvä matala seurakuntasali sekä kaksi asuinosaa, joista toinen on rakennettu erilliseksi. Erillinen, kaksikerroksinen asunto-osa on liitetty muuhun kokonaisuuteen puisella pergolalla. Rakennusten julkisivuilla on harjattu rappauspinta. Julkisivuissa ja pihan rakenteissa on käytetty 1950-luvun arkkitehtuurille tyypillisesti myös liuskekiveä. Kirkon toiminnalliseen kokonaisuuteen liittyy sen koillispuolelle vuonna 1980 valmistunut, Michael Küttnerin suunnittelema seurakuntatalo.

Arviointi

Laaja ja tiivis työväenasuntoalue, jossa rakennukset pääsoin 1900-luvun alkupuolelta. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

Satakunnan rakennusperintö 2005 arvoluokka: valtakunnallinen

Satakunnan rakennusperintö 2005 kohdeluokka: asuntoalue

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pihlavan Halssi

Kuvateksti: Pihlavan Halssi
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Pihlavan Halssi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Pihlavan Halssi
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Pihlavan Halssi
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti:	Pihlavan Halssi
Kuvalaji:	yksityiskohtakuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri
Kuvausaika:	2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Pihlava
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakentaminen · teollisuusyhdyskunnat · työväen asuinrakennukset ·

Kuvaus

Pihlavan Halssin yhtenäinen työväenasuntoalue on rakennettu pääasiassa 1920-luvulla. Suunnittelijana oli arkkitehti Karl Lindahl. Rakennukset on suojeltu 1985 vahvistetulla asemakaavalla.

Arviointi

Yhtenäinen 1920-luvun työväenasuntoalue meren rannalla. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

Arvot:

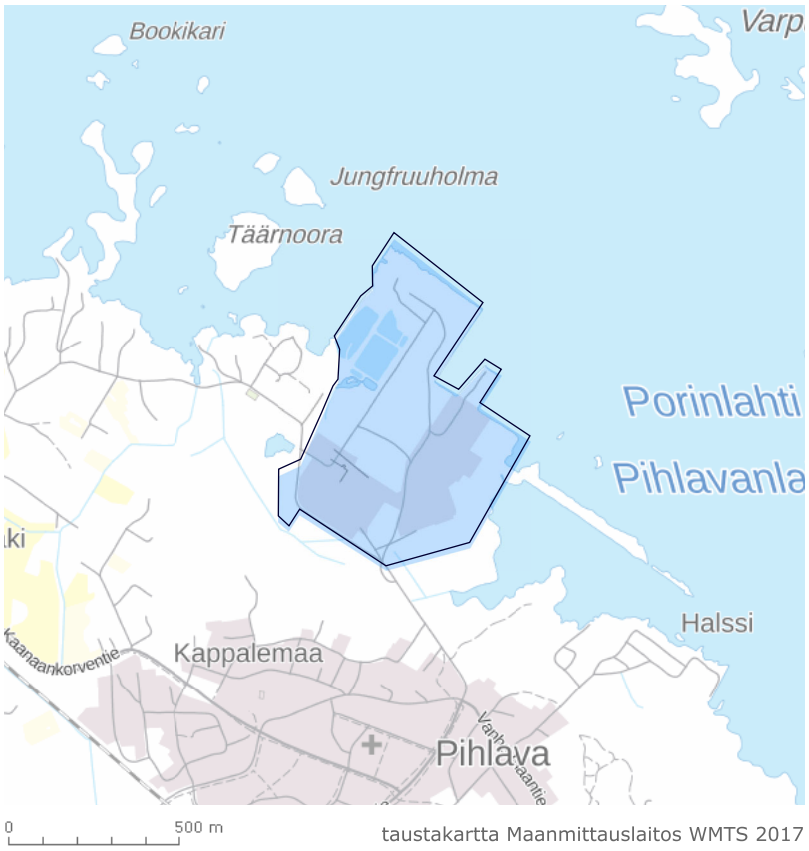
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pihlavan teollisuusalue

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Pihlava
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

sahat (teollisuusrakennukset) · sahateollisuus · teollisuusyhdyskunnat ·

Kuvaus

Pihlavan höyrysaha perustettiin vuonna 1875. Antti Ahlströmin omistukseen saha siirtyi 1889. Toimintaa laajennettiin konepajalla 1894. Vanha höyrysaha paloi vuonna 1900 ja uusi saha rakennettiin vielä samana vuonna. Höyrykone- ja kattilahuone on myös samalta vuodelta. Nykyiseen laajuuteensa saha rakennettiin ruotsalaisen Bolinder-yhtiön toimittamien piirustusten mukaan 1916. Pieni paja on ilmeisesti alueen vanhimpia rakennuksia ja rakennustavaltaan Porissa erittäin harvinainen. Sahan lähellä on vanha konttorirakennus sekä arkkitehti Aarne Ervin höyrykonehuoneeseen piirtämä funktionalistinen ruokala vuodelta 1949. Punatiilinen kuitulevytehdas rakennettiin 1948 arkkitehti O. Hammarströmin piirustusten mukaan. Ranta-alueen maamerkkinä kohoaa ilmeisesti Alvar Aallon 1954 suunnittelema suuri sahatavaran kuivaamo.

Arviointi

Suomen sahateollisuuden historian kannalta keskeinen, yhä toimiva teollisuuslaitos. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

Arvot:
historiallinen: teollisuuden historia, sosiaalihistoria,

rakennushistoriallinen: edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pihlavan Kaunismäen virkailijatalot

Kuvateksti: Kaunismäen virkailijatalot
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Pihlava
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

arkkitehtoniset puutarhat · tehdasyhdyskunnat · virka-asunnot ·

Kuvaus

Pihlavan puunjalostustehtaan välittömässä läheisyydessä sijaitsevat A. Ahlström Osakeyhtiön rakennuttamat vanhat virkailija-asunnot. Alueen asemakaavan laati arkkitehti Karl Lindahl vuonna 1923 ja puutarhasuunnitelmat teki puutarha-arkkitehti Paul Olsson.
- Tehtaanjohtajan asuintalo on rakennettu arkkitehti Alvar Aallon laatimien tyyppipiirustusten mukaan 1946.

- Kaunismäen kolme puista virkailijataloa on rakennettu 1920-luvulla arkkitehti Karl Lindahlin suunnitelman mukaan.
- Virkailijoiden ketjutalo on rakennettu 1940-luvun lopulla arkkitehti O. Hammarströmin laatiman suunnitelman mukaan.
- Arkkitehti Kristian Gullichsenin varhaisimpia suunnittelutöitä oleva kolmen atriumtalon rivi 1960-luvulta edustaa Porissa harvinaista puhdasta modernia tyylisuuntaa.

Arviointi

Arkkitehtonisesti merkittäviä teollisuuden työsuhdeasuntoja Paul Olssonin suunnittelemassa puistomaisessa ympäristössä. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

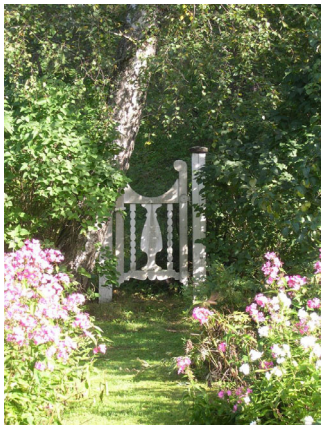
Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

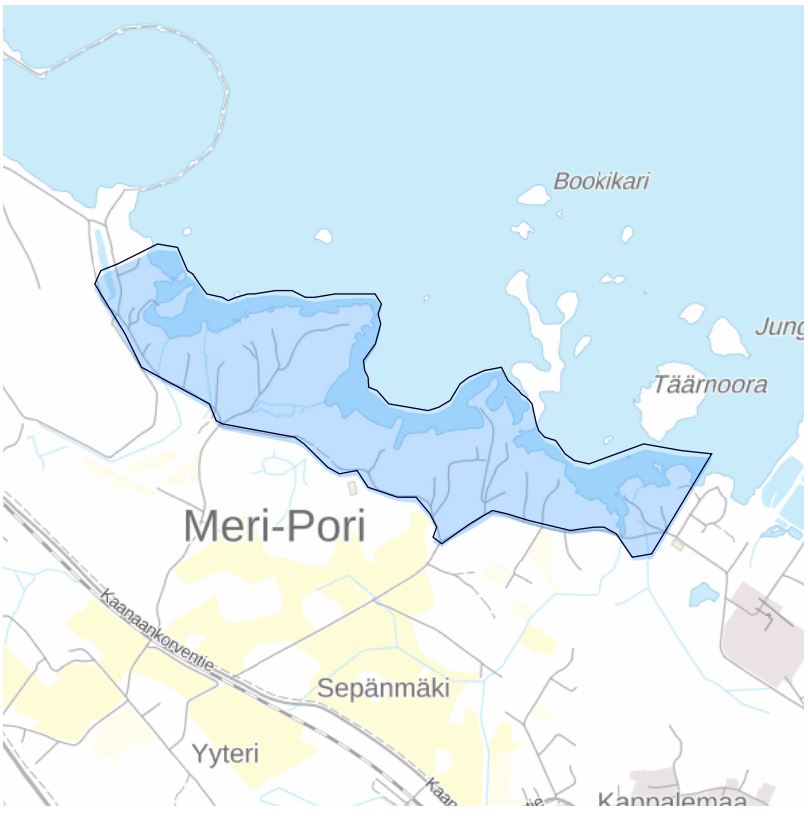
Pihlavan huvila-alue

Kuvateksti: Portti Pihlavan huvila-alueella
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2009

Kuvateksti: Solvik
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2009

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Pihlava
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

huvilaelämä · huvilapuutarhat · kesähuvilat ·

Kuvaus

Porilaiset kauppaporvarit ja teollisuusmiehet rakensivat ensimmäiset huvilansa Yyterin kartanon maille Pihlavaan 1850-luvulla. Huvilakäyttöön otettiin myös kartanon vanhoja torppia. Valtaosa huviloista on rakennettu 1800- ja 1900-luvun vaihteen molemmin puolin. Huviloiden yhteyteen suunniteltiin myös puutarhat.
Alue on nykyisellään eräs maamme parhaiten säilyneitä varhaisen huvilakulttuurin edustajia. Huviloihin liittyy
- Illoisin huvila on rakennettu ilmeisesti 1859 ja on siten Pihlavan vanhimpia. Sen rakennuttivat kauppiasveljekset Karl ja Fredrik Borg. Rakennus on 1800- ja 1900-luvun vaihteen asussa.
- Myös Rauhanlinna (Alicelund) kuuluu Pihlavan vanhimpiin huviloihin sillä se on rakennettu 1861. Erikoiseksi huvilan tekee se, että se on tuolloin ollut yhteisomistuksessa.
- Fredrik Wilhem Rosenlew rakennutti Grankullan huvilan vuonna 1878 Julius Basilierin laatiman suunnitelman mukaan. Rakennusta on muutettu mm. vuonna 1924 Torkel Nordmanin piirustusten mukaan.
- Honkalan huvilan päärakennus on rakennettu 1880-luvun alussa apteekkari J.F. Newanderin toimesta. Myöhemmin se siirtyi Ahlström-suvun omistukseen. Rakennus on säilytetty vuosisadan alun asussa. Tontilla on myös itse huvilaa vanhempi torpparakennus, johon on myöhemmin lisätty koristeellinen kuisti ja ikkunanluukut. Ns. Goethe-paviljonki on rakennettu vuonna 1941. Tove Jansson on maalannut myöhemmin sen Goethe-aiheiset seinämaalaukset.
- Solvikin rakennushistoria liittyy viereiseen Honkalaan. Se rakennettiin 1930 pääasiassa arkkitehti Karl Lindahlin ja F. Laimgruberin laatiman suunnitelman mukaan. Tontilla on myös Honkalan vanha uimahuone.
- Lustigkulla on entinen torppa, joka muutettiin huvilaksi 1900-luvun alussa.
- Erikstorpin tiilisen huvilan rakennutti Erik Rosenlew vuosina 1936-37 arkkitehti Jarl Eklundin laatiman suunnitelman mukaan. Tontilla on myös pienempi vanha hirsirakennus, joka on ilmeisesti entinen torppa.
- Muita Pihlavan vanhoja huviloita ovat huvilat Lehtonen (Silwaan), Vartio, Stenvik, Djupvik, Bäckman, Olhava, Mellin, Metsola, Rantapirtti ja Wilhelmsvik.

Arviointi

Varhainen 1800-luvun huvila-alue puutarhoineen merellisessä maisemassa. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden ja kaupankäynnin historia, henkilöhistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Yyterin kartano ja koulu

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

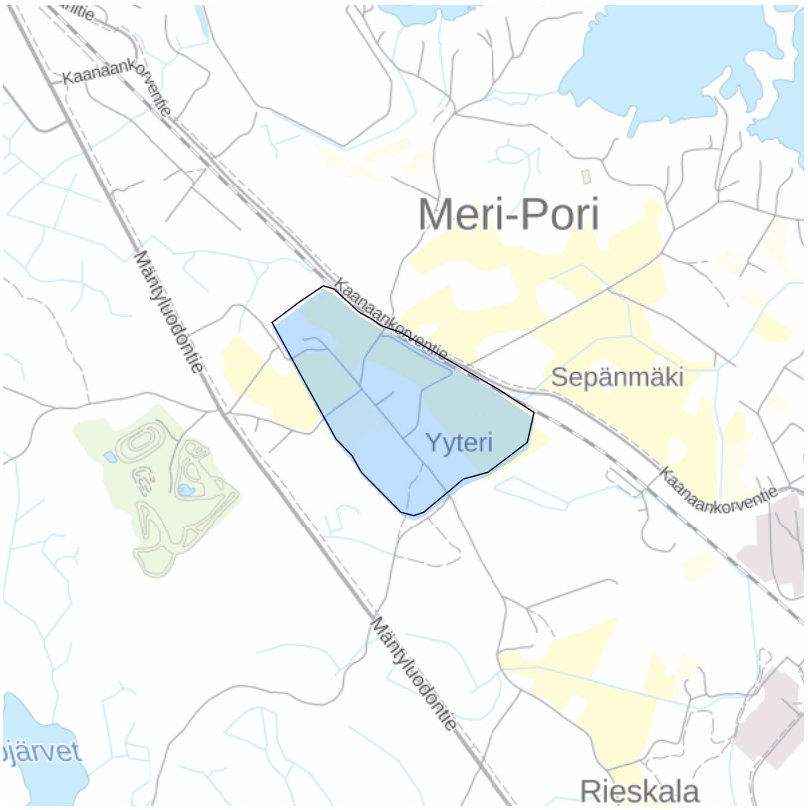
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

Kuvateksti: Yyterin koulu
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Yyteri
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanoiden päärakennukset · kartanot
(maatilat) · kivinavetat · kyläkoulut · tallit · työsuhdeasunnot ·

Kuvaus

Rautatien varressa sijaitsevan Yyterin kartanon historia ulottuu 1500-luvulle. Kartanon puinen päärakennus on vanhimmilta osiltaan 1700-luvulta, myöhemmin sitä on jatkettu. Nykyisen empireasunsa se sai vasta 1920-luvulla. Päärakennuksen ympärillä on vanha puisto ja useita rakennuksia.
Tilan komeat tiiliset karjarakennukset tien toisella puolella ovat arkkitehtitoimisto Frosterus & Gripenbergin suunnittelemat. Navettarakennus valmistui 1923, sikala ja kanala 1924.

Yyterin kartanon vieressä on entisen Yyterin koulun rakennuskokonaisuus, joka koostuu vuonna 1910 valmistuneesta koulusta, sen luoteispäätyyn vuonna 1957 rakennetusta laajennusosasta sekä koulun henkilökunnan asuinrakennuksesta, joka valmistui samana vuonna laajennusosan kanssa. Laajennusosan ja yksikerroksisen asuinrakennuksen on suunnitellut arkkitehti Henno Kamppuri.

Arviointi

Historiallinen kartanoalue, jossa edustava rakennuskanta puiston keskellä ja karjapihalla poikkeuksellisen komeat tiiliset talousrakennukset 1920-luvulta. Vieressä 1900-luvun alun kansakoulurakennus ja 1950-luvulla tehty opettajien asuntorakennus.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus
maisemallinen: lähimaisemassa vaikuttava kokonaisuus

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Yyterin hotelli ja huvilat

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Yyteri
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hotellit · huvilat (omakotitalot) ·

Kuvaus

Yyterin hotelli valmistui vuonna 1974 arkkitehtuurikilpailun tuloksena. Sen suunnitteli Arkkitehtitoimisto Söderlund & Valovirta. Melko kapean, kolmikerroksisen, betonipilareille rakennetun hotelliosan ilme on voimakkaasti horisontaalinen, mitä nauhaikkunat korostavat. Hotellin keskiosaa on korotettu vuonna 2019 kahdella kerroksella, mikä on muuttanut rakennuksen selkeän vaakasuuntaista ilmettä. Yksikerroksinen, muodoltaan orgaaninen ravintolaosa on rakennettu meren ja santojen puolelle, jossa se seurailee dyynien muotoa. Ravintolassa on viherkatto.

Hotellin pohjoispuolella, rannan tuntumassa, on edustava joukko Rosenlewin johtoportaalle rakennettuja moderneja huviloita/omakotitaloja 1960-90-luvuilta. Arkkitehti Kristian Gullichsenin suunnittelema Villa Berner valmistui Maritinantielle vuonna 1965 ja arkkitehti Reijo Kunnas on suunnitellut Pookintien varteen asuinrakennuksia vuosina 1972-1996.

Arviointi

Moderni kylpylähotelli ja edustava joukko asuinrakennuksia Suomen kuuluisimmalla hiekkarannalla.

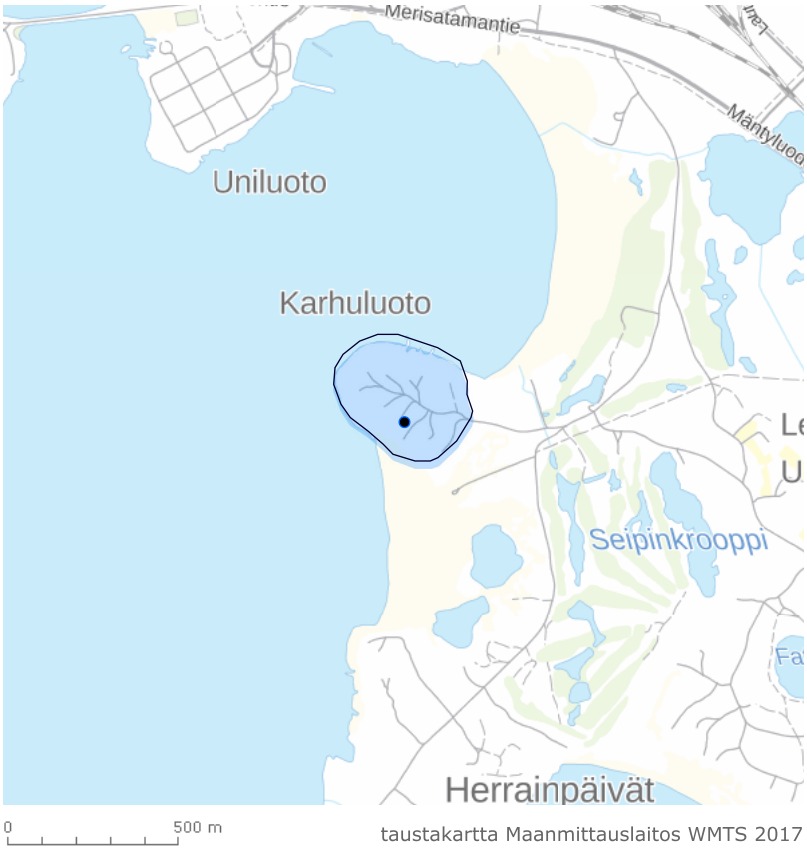
Arvot:
historiallinen: kaavahistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Karhuluodon huvilat

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Karhuluoto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kesähuvilat ·

Kuvaus

Karhuluotoon alkoi muodostua jo varhain huvila-asutusta. vanhinta huvila-asutusta edustavat 1900-luvun alussa rakennettu jugendtyylinen, arkkitehtitoimisto Åberg & Sirénin suunnittelema huvila sekä suunnilleen samanikäinen Villa Björnbo.

Arviointi

Vanhaa huvila-asutusta meren rannalla.

Arvot:
historiallinen: kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Karhuluodontie 178, Villa Björnbo

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Mäntyluodon asema-alue

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Mäntyluoto
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hotellit · rautatieasema-alueet · rautatieasemat · veturihallit ·

Kuvaus

Porin ja Mäntyluodon sataman välinen rautatie rakennettiin vuosina 1895-99. Mäntyluodon edustava rautatieasema valmistui vuonna 1900. Se on rakennettu arkkitehti Bruno Granholmin laatimien tyyppipiirustusten mukaan ja sitä on laajennettu vuosina 1912 ja 1915. Asema-alueeseen liittyy myös jonkin matkan päässä oleva veturitalli.

Rautatieaseman länsipuolella sijaitseva arkkitehtuuritoimisto Fagerholm & Nordmanin suunnittelema 1910-luvulla rakennettu jugendtyylinen hotelli- ja ravintolarakennus liittyy olennaisesti satamakaupunginosan miljööseen.

Arviointi

Valtakunnallisesti merkittävä asema-alue ja 1900-luvun alun hotellirakennus maisemallisesti keskeisellä paikalla satama-alueen tuntumassa. Rautatieasema sisältyy sopimukseen (9.12.1998) valtakunnallisesti merkittävien asema-alueiden suojelusta.

Arvot:
historiallinen: kaupankäynnin ja liikenteen historia, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Uniluoto

Kuvateksti: Uniluoto
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Uniluoto
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

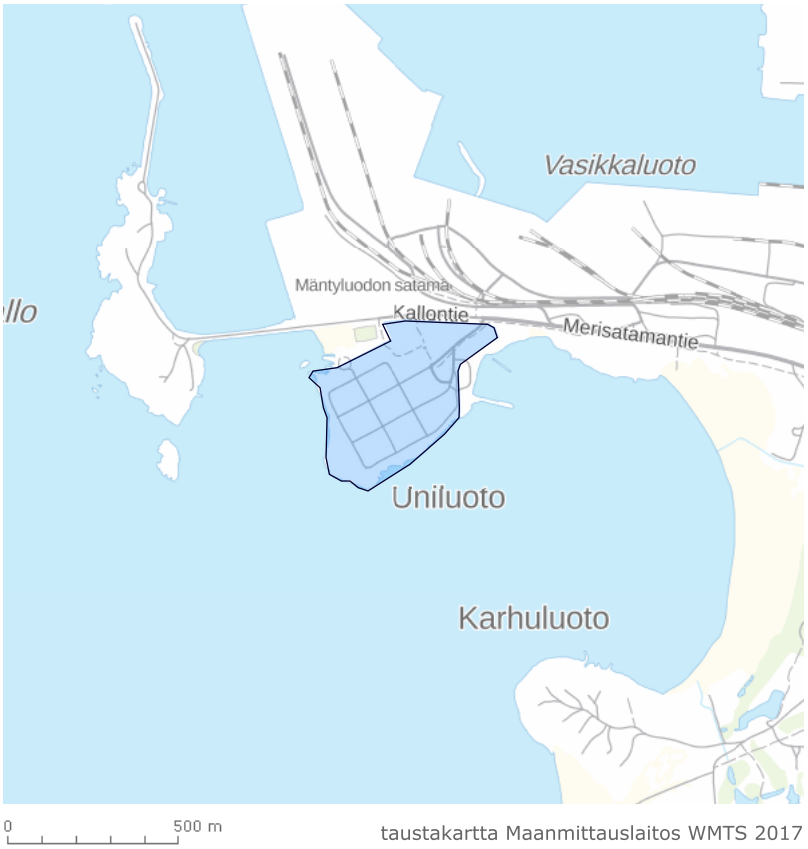
Kuvateksti: Uniluoto
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Uniluoto
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti:	Uniluoto
Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri
Kuvausaika:	2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Uniluoto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · huvilat (omakotitalot) · koulurakennukset · muuntamot ·

Kuvaus

Uniluodon yhdyskunta on syntynyt 1900-luvun alussa Mäntyluodon talvisataman rakentamisen (1898-1901) yhteydessä. Niemi palstoitettiin säännöllisen suorakulmaisiin tontteihin. Puiset asuinrakennukset ovat valtaosaltaan 1900-luvun alusta. Rakennuksista edustavin on entinen Heinen huvila. Merikapteeni Oscar Heinen rakennuttama huvila valmistui Uniluotoon vuonna 1900 porilaisen J. Nordstrandin suunnittelemana. Koristeellisen uusrenessanssirakennuksen ensimmäinen kerros on tiiltä, toinen ja kolmas puuta.
Vieressä sijaitseva, arkkitehti Jaakko Laaksovirran suunnittelema funktionalistinen koulurakennus on valmistunut vuonna 1939.

Satamakadun alkupäässä on T. Blomqvistin vuonna 1935 suunnittelema funktionalismia ja klassismia yhdistävä muuntoasema ja puhelinkeskus.

Arviointi

Yhtenäinen 1900-luvun alun kaupunginosa merellisessä ympäristössä. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sivistyshistoria, kaavahistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kallon majakka ja luotsiasema

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2023

Kuvateksti: Majakka, purjehdusseuran paviljonki ja merivartioasema (entinen luotsiasema).
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 2021

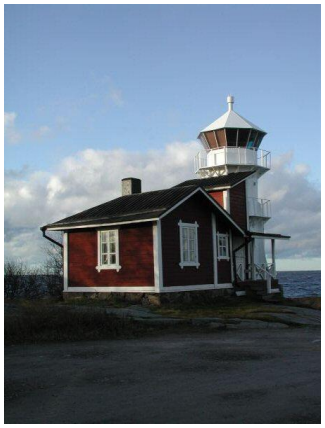
Kuvateksti: Kallon majakka ja purjehdusseuran paviljonki
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

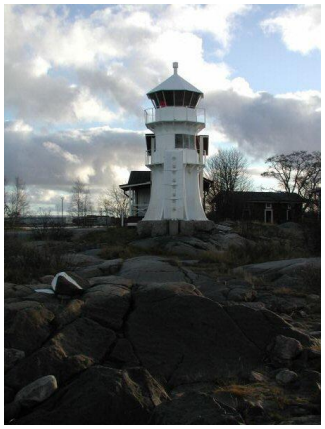
Kuvateksti: Kallon saarta satamineen ja rakennuksineen: majakka, purjehdusseuran paviljonki, luotsinvanhimman tupa ja luotsiasema.
Kuvalaji: yleiskuva
Viitteet: Kirjasta 150 vuotta myötätuulessa. Segelföreningen i Björneborg 1856-2006.

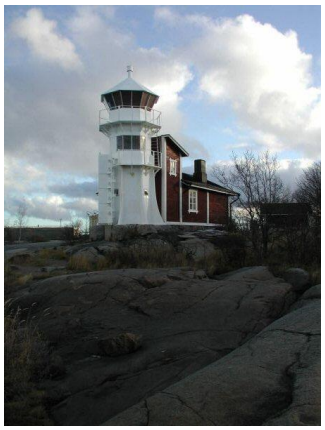
Kuvateksti: Kallon majakka ja purjehdusseuran paviljonki
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

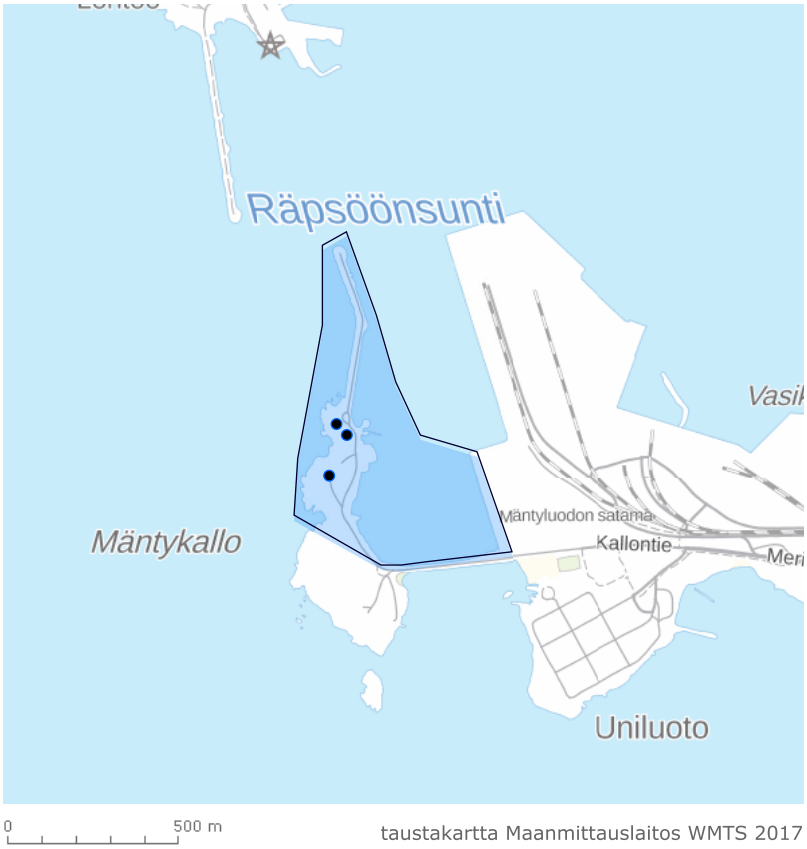
Kuvateksti: Kallon majakka
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Kallon majakka
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kuvateksti: Kallon majakka
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Mäntyluoto
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

luotsiasemat · majakat (turvalaitteet) · majakkarakennukset · satama-alueet ·

Kuvaus

Mäntyluodon satamaan liittyvä Kallon pieni satamamajakka on rakennettu vuonna 1885. Rautaiseen liki kymmenmetriseen torniin liittyy puinen rakennusosa. Vieressä sijaitseva vanha luotsiasema on vuodelta 1859 ja uudempi asema vuodelta 1967. Majakkaan liittyvä sumumerkinantoasema on vuodelta 1906.

Kallonlahden toisella puolella on arkkitehti Gustaf Nyströmin suunnittelema jugendaiheinen, koristeelliseksi maalattu puumajakka, joka sijaitsi ennen Mäntyluodon sataman itärannalla. 1900-luvun vaihteessa valmistunut rakennus on alkuperäisessä asussaan, mutta sen toiminta ja ympäristö ovat muuttuneet. Majakka on siirretty

Kallontien varrelle vuonna 2020. Samassa yhteydessä siirrettiin Luveeni-nosturi, joka oli satamakäytössä 1901-1985.

Arviointi

Kaksi merenkulun historian kannalta merkittävää majakkaa ja luotsiasema maisemallisesti merkittävällä paikalla. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: maisemallisesti merkittävä kohde Selkämeren rannikolla, jolla poikkeuksellisen suuri yhteisöllinen merkitys

Lähteet

- Nyman, Harri 2009: Meriväylien rakennusperintö. Museovirasto. https://www.museovirasto.fi/uploads/Arkisto-ja-kokoelmapalvelut/Julkaisut/merivaylien-rakennusperinto.pdf

Kohteet

Kallon luotsiasema, nyk. merivartioasema
Kallon majakka
Purjehdusseuran rakennukset

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Reposaari

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2012

Kuvateksti: Reposaari
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri

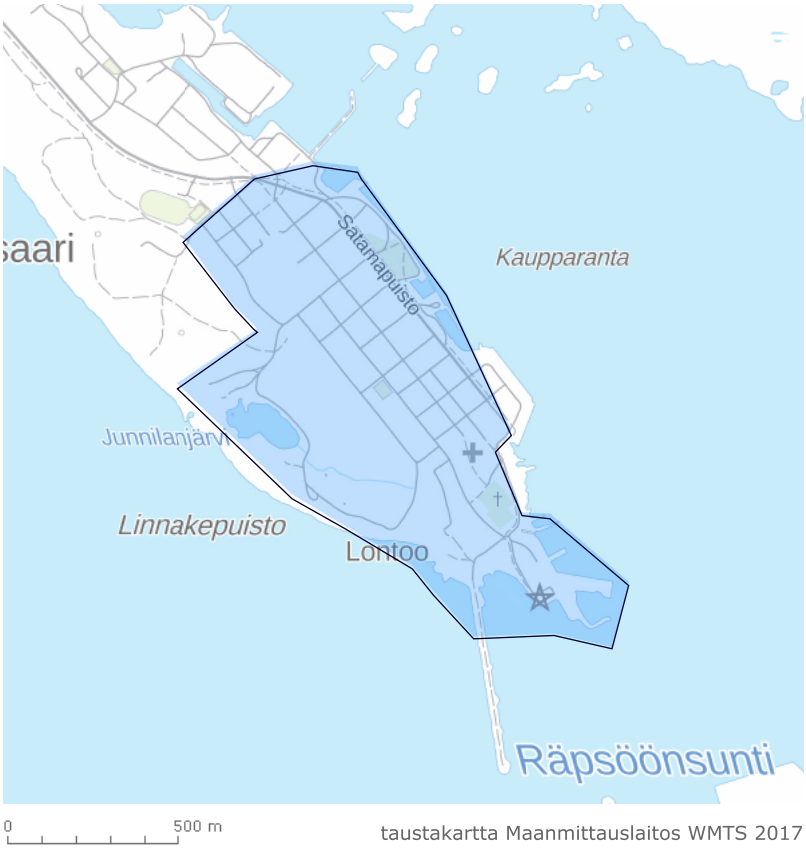
Kuvateksti: Reposaari
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Reposaari
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti:	Reposaari
Kuvalaji:	yksityiskohtakuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri
Kuvausaika:	2004

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Reposaari
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aluesuunnitelmat
(kaavat) · asuinrakennukset · kirkkorakennukset · koulurakennukset · liikerakennukset · luotsituvat ·

Kuvaus

Reposaaren yhdyskunta syntyi 1800-luvulla, kun Reposaarta ryhdyttiin käyttämään vientisatamana ja saarelle tuli teollisuutta. 1870-luvulla Reposaari oli muutaman vuoden Suomen suurin vientisatama. Reposaaren saha valmistui 1873.
Reposaaren erikoinen puukirkko ja tapuli valmistuivat 1876. Piirustukset oli tilattu Tukholmasta arkkitehdiltä, jonka henkilöllisyydestä ei ole tietoa. Malliltaan kirkko on kuusikulmainen keskeisrakennus, jonka katolla on pieni teräväpäätteinen torni. Kirkon koristemuodot viittaavat lähinnä uusgotiikkaan. Kahdeksankulmainen kellotapuli noudattelee kirkon arkkitehtonisia piirteitä.
Reposaaren säännöllinen ruutuasemakaava on vuodelta 1874. Yhtenäinen puinen

rakennuskanta on pääasiassa 1800-luvun jälkipuolelta ja 1900-luvun alusta.
Satamapuiston varrella on Reposaaren hotelli, joka on rakennettu 1838. Saariyhdyskunnan vanha kansakoulu on rakennettu 1877. Koulun vieressä on vuonna 1931 rakennettu entisenen merisuojeluskunnan talo.
Reposaaren kaakkoiskärjessä on Reposaaren kaksikerroksinen luotsiasema 1800-luvun lopulta.

Apteekkari Robert Junnelius rakennutti 1884 Reposaaren takarannalle huvilan, joka paloi 1990. Junnilan puistossa on säilynyt kivirakenteinen, linnamainen Ankkala. Uudet rakennukset ovat Arkkitehtitoimisto Küttnerin suunnittelemia.
Saaren eteläpäässä on Villa London. Liikemies Axel Gustafsson rakennutti 1892 tämän suuren, kolmikerroksisen puuhuvilan ja piti siinä pensionaattia. Lontoon niitty on arvokas perinnebiotooppi, jossa kasvaa mm. laivojen mukanaan tuomia painolastikasveja.

Aivan Reposaaren kärjessä on arkkitehti Pentti Klemetin suunnittelema, vuonna 2001 valmistunut Merimesta, jossa toimii mm. ravintola ja kalamyymälä.

Reposaaren Merisuojelukunta rakensi Reposaaren patterin 1935 suojaamaan Reposaaren satamaa ja Porin kaupunkia. Patteri laajennettiin linnakkeeksi 1939 ja se palveli meripuolustusta Talvi- ja Jatkosodassa.

Saaren lounaisosassa on rintamamiestalojen yhtenäinen kokonaisuus. Vuonna 1972 rakennettu kahdeksankerroksinen tornitalo muodostaa jyrkän vastakohdan vanhan puutaloasutuksen kanssa. Reposaaren säilyttämiseen tähtäävä asemakaava vahvistettiin elokuussa 1978.

Arviointi

Poikkeuksellinen sahateollisuuden ja merenkulun synnyttämä puukaupunki ulkomeren saaressa. Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö..

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sivistyshistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: kaupunkikuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Reposaaren sahan alue

Kuvateksti:	Reposaaren saha
Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Putkonen Lauri

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Reposaari
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

sahayhdyskunnat · tehtaankonttorit · työväen asuinrakennukset ·

Kuvaus

Reposaaren höyrysaha perustettiin vuonna 1872. Vanhan sahan tuhouduttua tulipalossa 1901 rakennettiin uusi, kuusiraaminen saha, johon liittyi tiilinen voimakeskus. Saha lopetti toimintansa 1974. Tulipalo tuhosi sahan lopullisesti huhtikuussa 1995. Vain savupiippu ja sahan perustukset ovat jäljellä.
Saha-alueesta on säilynyt puinen konttorirakennus, joka muodostaa alueen

kaakkoispäähän yhtenäisen kokonaisuuden asuntolarakennuksen ja ulkorakennuksen kanssa. Työväenasunnot sijoittuvat Sahamäenkadun ja Pleikinkadun varteen.

Arviointi

Reposaaren kehitykseen olennaisesti vaikuttaneen sahan konttori ja työväenasuntoalue. Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kaavahistoria, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Mänty-Paakarin kalastajatilat

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 18.10.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 18.10.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 24.10.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Vähäkatava
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kalatalouden rakennukset · pientilat ·

Kuvaus

Mänty-Paakarin lounaiskulmassa on kolmesta vanhasta kalastajatilasta muodostuva eheä ja poikkeuksellisen hyvin säilynyt kokonaisuus. 1800-luvun lopulla rakennetuissa pihapiireissä on säilynyt asuinrakennusten lisäksi talousrakennuksia kuten saunoja, suuleja, kellareita ja rantapuodeja.

Arviointi

Vanhojen kalastustilojen kulttuurihistoriallinen kokonaisuus merellisessä maisemassa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: tärkeä osa Selkämeren rannikon maisemallista kokonaisuutta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Brander-Isokari

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Lampaluoto
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kalatalouden rakennukset · maatilat · pientilat · saaristomaisema · torpat ·

Kuvaus

Lampaluodon saaristomaisemassa sijaitsee Branderin ehyt saaristolaistila, jonka pihapiiriin kuuluu empiretyylinen pitkä parituparakennus sekä pakari ja talousrakennuksia.

Pihlavanlahden rannalla on Isokarin kalastajatila, joka on Branderin entinen torppa. Isokari on ollut saari, mutta se on maankohoamisen myötä kuroutunut kiinni mantereeseen. Isokarin rakennuskanta on syntynyt vähitellen ilmeisesti 1900-luvun aikana muodostaen edelleen hyvin autenttisen, merellisestä elämänmuodosta kertovan kokonaisuuden.

Arviointi

Ehyt saaristolaistila torppineen.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Anttoora

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 3.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika:	2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Antoora
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatilojen päärakennukset · saaristomaisema ·

Kuvaus

Anttoora on toiminut luotsitilana 1800-luvulla. Tila on jaettu 1800-luvun lopulla Anttooraksi ja Saarikoskeksi. Saarikosken tilalla oleva empireilmeinen päärakennus on entinen luotsitalo, josta toinen pääty on kuitenkin 1940-luvulla purettu ja rakennettu myöhemmin uudelleen.
Fredrik Anttoora harjoitti kauppalaivatoimintaa ja saaren pohjoisrannalla Torroodinniemessä oli kauppalaivasatama, joka on kuitenkin hävinnyt.

Anttooran päärakennus on 1900-luvun alusta ja kivinavetta vuodelta 1906. Pihapiiriin kuuluu lisäksi muita vanhoja talousrakennuksia.

Arviointi

Vanha Selkämeren saaristolaistila, johon liittyy monipuolista saariston kulttuurihistoriaa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: Selkämeren rannikolle ominaista saaristolaismaisemaa.

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Ahlaisten saariston kalastajatilat

Kuvateksti: Iso-Väkkärä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 3.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 3.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 3.6.2022

Kuvateksti: Peräkari
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 3.6.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 3.6.2022

Kuvateksti: Peräkari
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Vähä-Väkkärä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Antoora
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kalatalouden rakennukset · saaristomaisema ·

Kuvaus

Ahlaisten jokisuun ja Lampaluodon välillä on useita vanhoja kalastajatiloja, jotka ovat muuntuneet kesämökkiympäristöiksi. Anttooran pohjoispuolella Peräkarissa on säilynyt edustava 1860-luvun kalastustorppa talousrakennuksineen (Länsikari). Edustavia 1800-1900-lukujen vaihteen pihapiirejä on myös esimerkiksi Hirvikarilla, Talloorassa ja Eteläsaaressa (Söderinluoto), Iso-Väkkärässä (Uusi-Väkkärä), Vähä-Väkkärässä, jossa on myös vanha varvinpaikka sekä Tallklopissa.

Arviointi

Laaja merellinen kulttuurimaisema, jossa useita vanhoja kalastajatiloja pihapiireineen.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta (Ahlaisten kulttuurimaisema)

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Sandö (Saantee)

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Alakylä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

huvilat (omakotitalot) · tiilitehtaat · vilja-aitat ·

Kuvaus

Sandössä on toiminut tärpätti- ja tiilitehdas 1800-luvulla. Tehtaiden toiminnasta on jäänyt joitakin jälkiä maastoon. Sandön huvilamainen päärakennus lienee 1800-luvun lopulta. Sandön tien varrella on joitakin Ahlaisille ominaisia pieniä aittarakennuksia, joissa on pienet portaat yläkertaan.

Arviointi

Vanhaa teollisuus- ja huvilaympäristöä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kolpanlahti

Kuvateksti: Hyrskyniemi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 11.9.2020

Kuvateksti: Tervaniemi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Samu Viljanen
Kuvausaika: 11.9.2020

Kuvateksti: Mäntyniemen lomamökkejä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Helene Kaarnametsä
Kuvausaika: 21.4.2020

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Lyttylä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kesähuvilat · lomamajat · pientilat · tanssilavat · torpat · yhdistystalot ·

Kuvaus

Kolpanlahdella on rannikolle leimallista rakennusperintöä vanhoista kalastajatiloista ja huviloista yhdistysten lomakyliin.

Troussun niemellä sijaitseva Porin Saaristolaispurjehdusseuran vuonna 1910 valmistunut paviljonki Hyrskyniemi on rakennusmestari K.V. Elosen suunnittelema kaksikerroksinen, korkealla tornilla varustettu puurakennus.

Skuutviikinniemellä on ollut asutusta jo 1800-luvun lopulla. Mäntyniemessä sijaitseva, todennäköisesti kalastajatilaksi rakennettu Palmuluhta on valmistunut 1890-luvulla. Lahden pohjukassa on Silmon 1800-luvulla rakennettu kalastajatilan pihapiiri. Tervaniemessä on vuonna 1910 rakennettu, omaleimainen, pienikokoinen jugendhuvila.

Mäntyniemi on vuonna 1931 perustetun Pihlavan Työväen Urheilijoiden (PTU) kesänviettopaikka. Seura osti Mäntyniemen tilan huviloineen syksyllä 1954 seuran jäsenten käyttöön. Tontilla on 1910-luvulla valmistuneen huvilan lisäksi 1950-luvulla rakennettu tanssilava ja kolmisenkymmentä pientä puurakenteista mökkiä, joiden rakentaminen alkoi 1950-luvulla. Mäntyniemi edustaa paikallisen urheiluseuran kulta-aikaa.

Impikarin saaressa on jyrkkäkattoinen 1930-luvulla rakennettu, alueelle poikkeuksellisen edustava huvila. Varhaista huvilakulttuuria edustava rakennus ja siihen liittyvät luonnonkivipengerrykset ovat maisemallisesti merkittävät.

1900-luvun alussa Loulun saareen rakennetun kalastajatilan rakennuskokonaisuuteen kuuluu vuonna 1905 valmistuneen päärakennuksen lisäksi sauna ja useita muita

ulkorakennuksia, kuten 1920-luvulla rakennettuja rantavajoja. Myös Leppäkarin saaressa on pieni mökki ja sauna, jotka on ilmeisesti rakennettu 1800-luvun lopulla tukkilaisten käyttöön.

Arviointi

Kalastajatiloja, vanhaa huvilakulttuuria ja yhdistystoiminnan arkkitehtuuria merellisessä maisemassa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Ahlaisten kirkonkylä

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 21.10.2011

Kuvateksti: Malmgårdin makasiini
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Ahlaisten kirkonkylä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Ahlaisten kirkonkylä, Malmgård
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Ahlaisten kirkonkylä
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

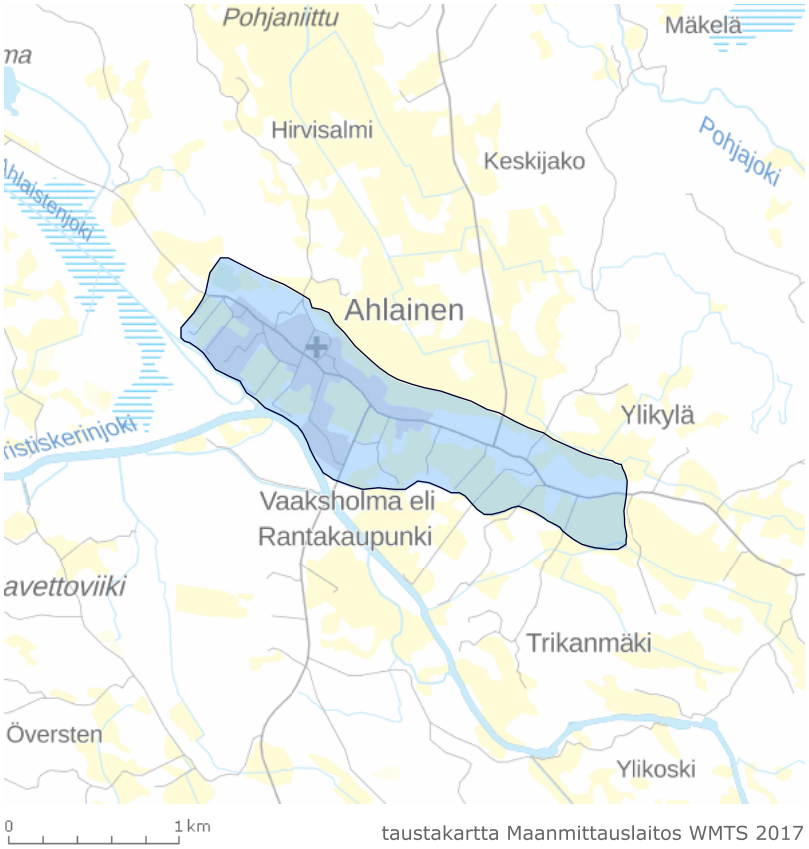
Kuvateksti: Ahlaisten kirkonkylä
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Ahlaisten kirkonkylä
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvalaji:	yleiskuva
Kuvaaja:	Pentti Pere
Kuvausaika:	21.10.2011

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Alakylä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

hautausmaat · kalastusrakenteet · kirkkorakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset · tapulit · työväen asuinrakennukset ·

Kuvaus

Ahlaisten kirkonkylä on eräs Satakunnan parhaiten säilyneitä. Asutus jatkuu kirkonmäeltä toisaalta raitin varrella Ylikylään ja Sandön suuntaan, toisaalta alas kalasataman suuntaan. Kalasatamassa on säilynyt joukko vanhoja rantahuoneita. Sataman vieressä on Vaaksholma eli Rantakaupunki, jossa on säilynyt tiheä pienimuotoinen asutus.

Vuonna 1796 rakennetun puukirkon on suunnitellut Salomon Köykkä (Köhlström). Alkuperäisessä muodossaan kirkko oli päätytorniton pitkäkirkko, jonka runkohuoneeseen liittyivät pitkillä sivuilla eteinen ja sakaristo. Kirkon harjalla oleva lanterniini on alkuperäinen. Kirkko uusittiin arkkitehti Josef Stenbäckin piirustusten mukaan 1908, jolloin

sivustarakennuksia laajennettiin kirkkohuoneen ristivarsiksi. Aumakatto korvattiin harjakatolla. Kirkon vuoraus on 1800-luvun jälkipuoliskolta ja osaksi vuodelta 1908. Kirkon vieressä on puinen kellotapuli, joka rakennettiin vuonna 1834 Suomen intendentinkonttorissa laadittujen, C.L. Engelin 1832 allekirjoittamien piirustusten mukaan.

Ylikylän raitin varrella sijaitsevat mm. seuraavat huomattavat yksittäiskohteet:
- Malmgård on entinen säteri- ja ratsutila, jonka empiretyylinen päärakennus on vuodelta 1865. Rakennuksen suunnitteli Ahlaisissa aktiivinen rakennusmestari Malén. Sitä on jatkettu 1880-luvulla ja 1900-luvun alussa sekä korotettu 1923. Tiilisen karjarakennuksen vanhimmat osat ovat päärakennuksen ikäisiä. Pirttirivi on vuodelta 1907. Rakennusten ympärillä on vanha puisto.
-Kyläraitin varrella on Malmgårdin talon hirsinen viljamakasiini, joka lienee rakennettu 1800-luvun alussa ja vuorattu ilmeisesti 1860-luvulla. Makasiinin seinässä on Talonpoikaiskulttuurisäätiön kunniakilpi.
- Entinen kirkkoherranpappila on rakennettu vuonna 1865 rakennusmestari Malénin laatiman suunnitelman mukaan.
- Rakennusmestari Malénin suunnittelema, tiilestä muurattu Södergårdin kartanon päärakennus on vuodelta 1862. Valkoiseksi rapattu rakennus liittyy tyylillisesti empiren ja uusrenessanssin murrokseen. Lehtevän pihan toisella sivulla on perinteistä talonpoikaisarkkitehtuuria edustava pirttirakennus. Kivinavetta on vuodelta 1874.
- Larsgårdin empiretyylinen, niin ikään rakennusmestari Malénin suunnittelema päärakennus on valmistunut vuonna 1860.

Ylikylän ja Alakylän eteläpuolella avautuu alava viljelymaisema. Uudentalon maalla, keskellä peltoa, sijaitsee erikoinen kuusikulmainen vilja-aitta.

Arviointi

Ahlaisten kirkonkylä lukeutuu maan parhaiten säilyneisiin kirkonkyläkokonaisuuksiin. Oman erityispiirteensä sille antavat tienvarren kartanomaiset päärakennukset 1800-luvun keskivaiheilta. Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

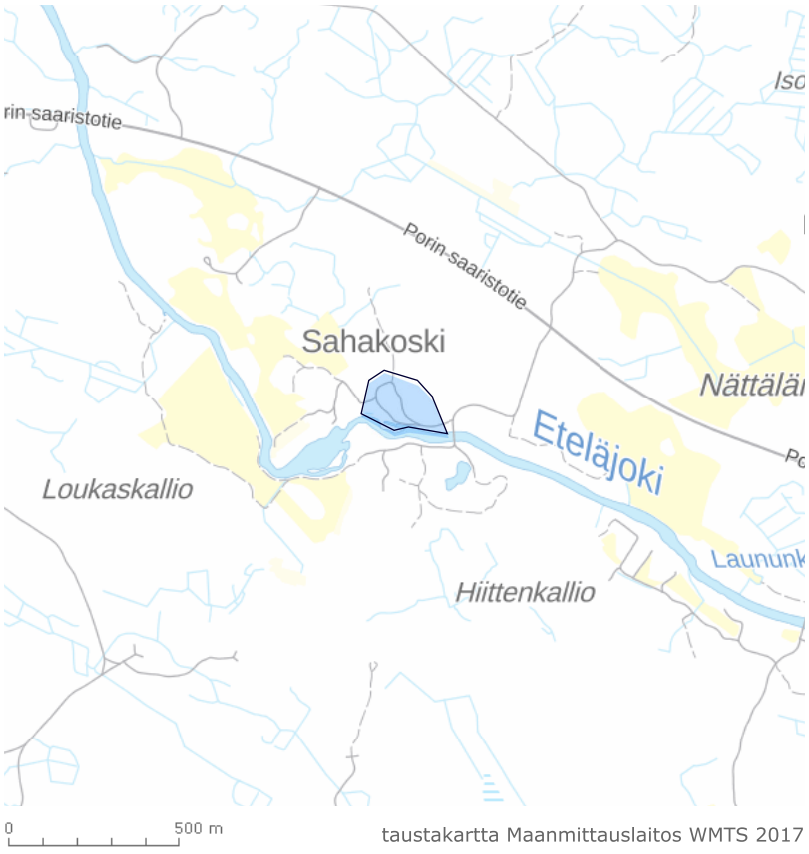
Sahakoski

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2018

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2018

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Kellahti
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

sahayhdyskunnat ·

Kuvaus

Sahakoskessa on ollut mylly- ja sahatoimintaa jo 1700-luvulla. Nykyistä saharakennusta on lisärakennettu useaan otteeseen. Ympärillä on muutama sahan historiaan liittyvä asuinrakennus. Luonnonvarainen koski on yksi Satakunnan komeimpia.

Arviointi

Historiallinen saha- ja myllypaikka kauniissa koskiympäristössä.

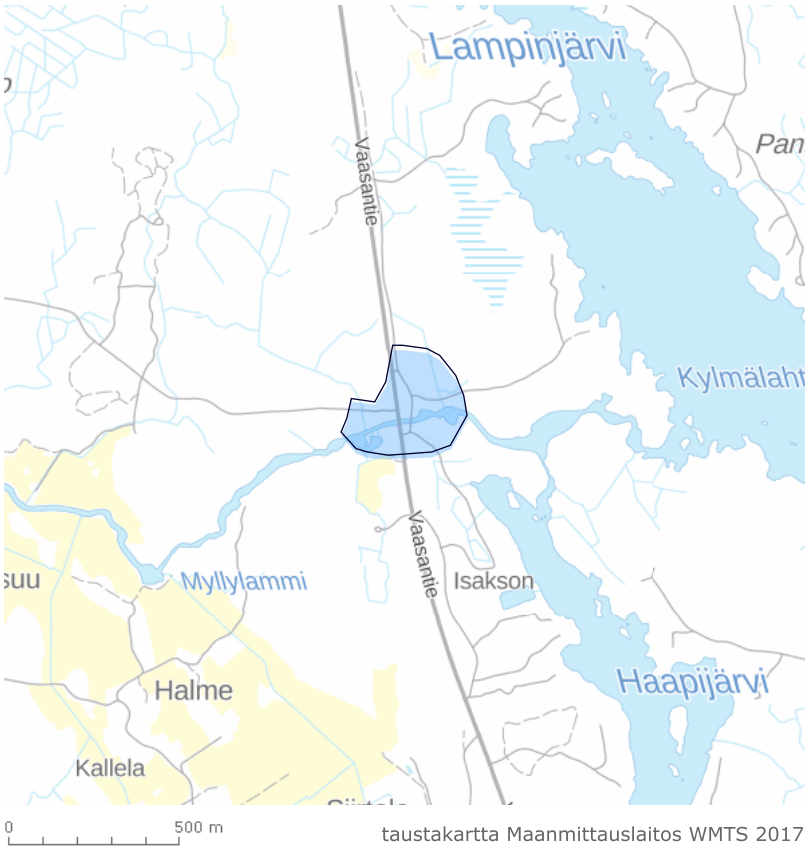
Arvot:
historiallinen: teollisuuden, kaupankäynnin ja liikenteen historia
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus,
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Lampinkosken silta ympäristöineen

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Ylikylä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Kuvaus

Lampinkoskessa on ollut sahatoimintaa jo 1700-luvulla. Teollisesta toiminnasta ei ole juuri muita jälkiä, kuin rehevää kulttuurikasvustoa.
Lampin komea neliaukkoinen kivisilta rakennettiin vuosina 1904-05 Ahlaisten talollisten toimesta. Sillan suunnitteli O.H. Itkonen. Siltaa ympäröivässä lehtevässä maastossa on Sepän torpan vanha rakennus. Uusi tielinja ja silta kulkevat vanhan sillan vierestä jättäen tämän levähdyspaikaksi.

Arviointi

Vanha teollisuusympäristö ja komea kivisilta 1900-luvun alusta.

Arvot:
historiallinen: teollisuuden ja liikenteen historia,
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Lassilan kylä

Kuvateksti: Lassilan kirkko
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 1.11.2022

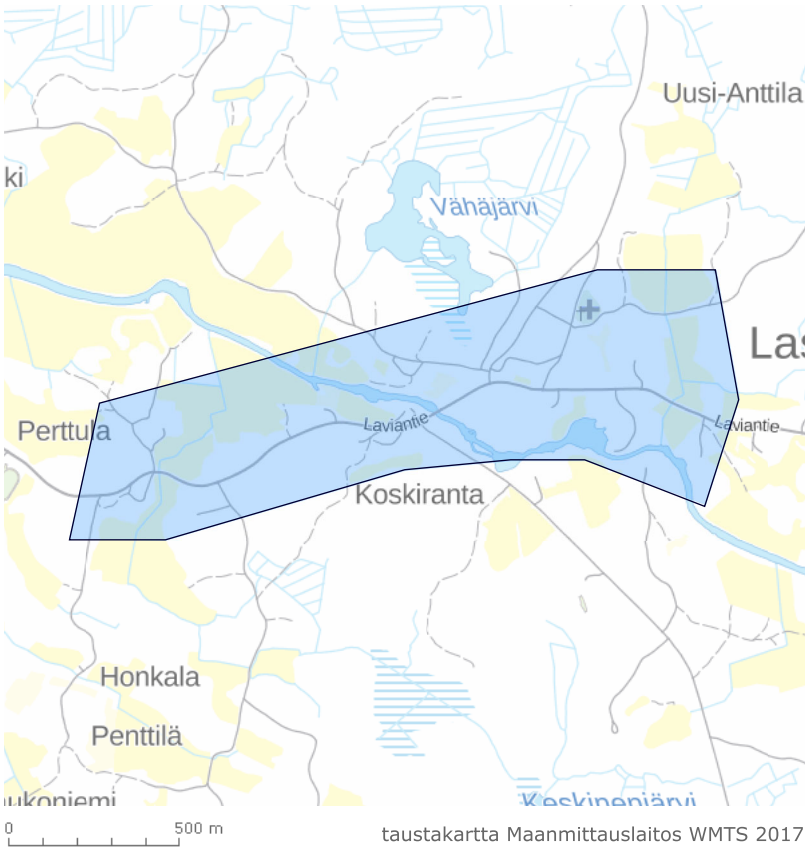
Kuvateksti: Lassilan koulu ja kiviaita
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 1.11.2022

Kuvateksti: Lassilan maamiesseuratalo
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 1.11.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 1.11.2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Lassila (Noormarkku)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kirkkorakennukset · koulurakennukset · kyläraitit · maamiesseurantalot · maatilat ·

Kuvaus

Lassila on Noormarkkuun kuulunut vanha kylä Lassilanjoen rannalla. Rakennukset muodostavat omaleimisen kylämiljöön Laviantien varrelle. Joessa on ollut vielä 1950-luvulla vesisaha Mattilan kohdalla.

Lassilan rukoushuonekunnan puinen kirkko valmistui vuonna 1855. Kyläläisten talkoovoimin rakentaman kirkon suunnitteli rakennusmestari Matti Österlund. Malliltaan kirkko on pitkäkirkko, jonka pitkään sivuun on liitetty torni. Arkkitehtuuriltaan kirkko on pelkistetyn klassistinen. Kirkon ympärillä on vanha hautausmaa.

Koppelomäen uusrenessanssin piirteitä omaava koulurakennus ja 1927 valmistunut klassistinen lisärakennus sijaitsevat Laviantien varrella mäenrinteessä. Rinne on pengerretty tien varressa massiivisella kiviaidalla.

Lassilan maamiesseurantalo on valmistunut 1930 ja se on toiminut myös suojeluskuntatalona. Vanhaa rakennuskantaa on mm. Koti-Perttulan ja Uusi-Perttulan tiloilla.

Arviointi

Omaleimainen jokivarren kylämiljöö, jossa vanhaa rakennuskantaa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, sivistyshistoria, aatehistoria,

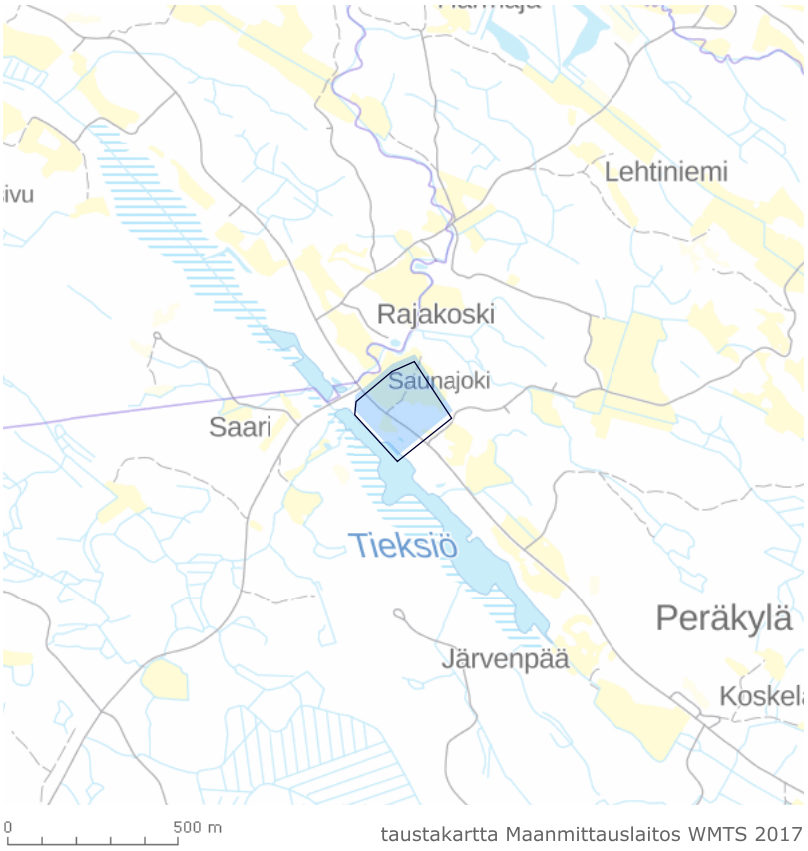
kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus
maisemallinen: kyläkuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Saunajoen tila

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Perä (Lavia)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

erämaatilat · luhtiaitat · maatalousrakennukset · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Aivan Pomarkun rajalla sijaitseva Saunajoen päärakennus edustaa 1800-luvun jälkipuolen talonpoikaista arkkitehtuuria. Katonharjalla on koristeellinen ruokakello. Pihapiirissä on vanha kivinavetta tien toisella puolella hirsinen aitta.

Arviointi

1800-luvun jälkipuolen talonpoikaista arkkitehtuuria.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria,
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

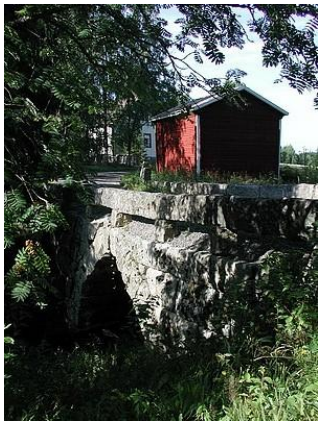
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Aluskylän-Niemenkylän kulttuurimaisema

Kuvateksti: Aluskylän - Niemenkylän kulttuurimaisema
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Sampakosken silta.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Niemenkylää
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Myllykylän silta
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Niemenkylää, Suuriniemi
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Suuriniemen aitat
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Myllykylän silta
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Myllykylä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

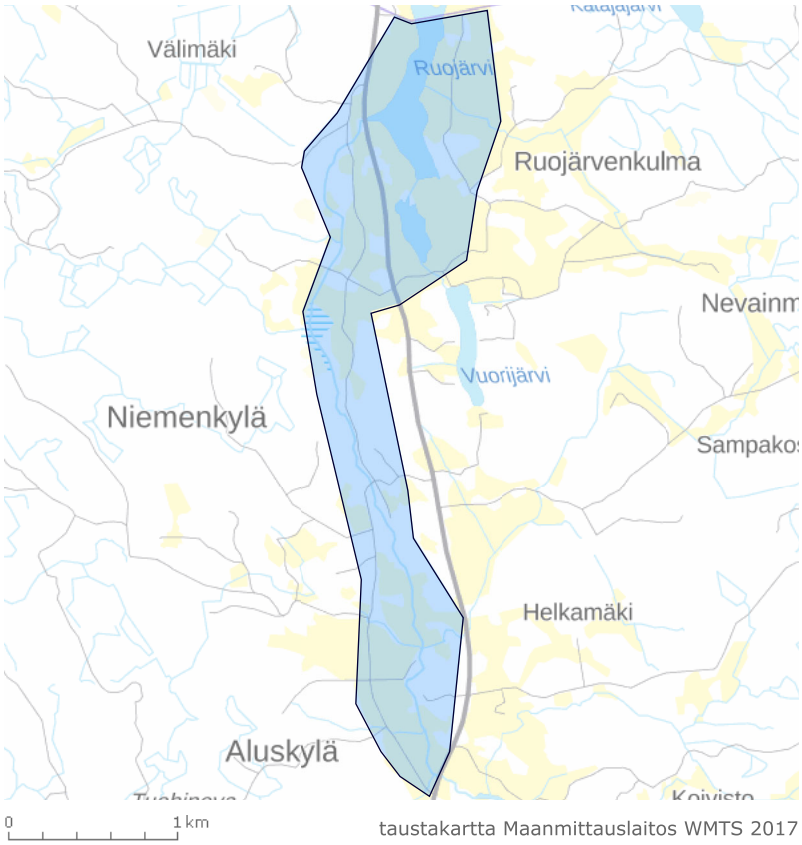
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Niemi (Lavia)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät · luhtiaitat · maatalousrakennukset · maatilat · muistomerkit · taistelupaikat · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Niemenkylän pellot keskittyvät Ruojärven ympäristöön ja Aluskylän pellot Sampasjoen varrelle. Vanha mutkitteleva tie seuraa jokivartta, uusi Pohjanmaantie kulkee sen itäpuolella.
Tuomisaaren tilalla on vanha luhtiaitta aivan tien vieressä. Suuriniemessä on kaksi vanhaa aittaa, joista toinen vuodelta 1790, toinen vuodelta 1810. Vuonna 1897 Sampasjoen yli rakennettiin Myllykylän yksikaarinen kivisilta.
Sampakosken yksikaarinen kivisilta on rakennettu vuonna 1898 ja myös Sampakosken tilan päärakennus on 1890-luvulta. Sampakosken ympäristössä käytiin vuoden 1918 sisällissodassa suuri taistelu, jonka muistomerkki on tien varrella. Paikka on maisemallisesti erittäin edustava.

Arviointi

Vanhaa talonpoikaisarkkitehtuuria, kivisiltoja ja sotahistoriaa jokilaakson kulttuurimaisemassa.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, liikenteen historia, aatehistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Riihonlahden kulttuurimaisema

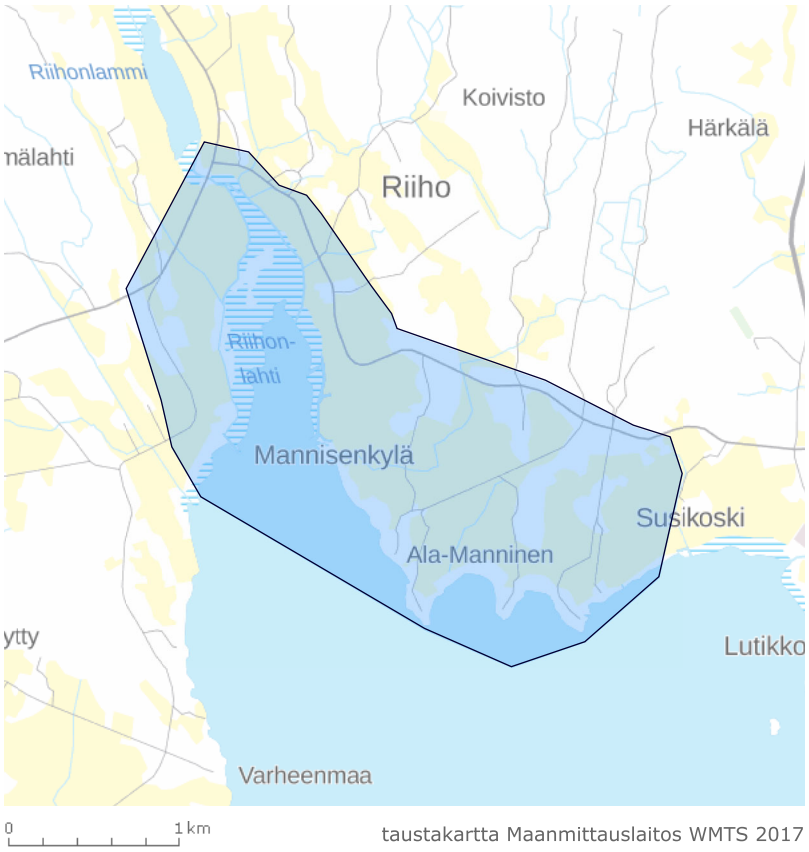
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Liina Luoma
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Riiho (Lavia)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

järvimaisema · maatalousrakennukset · maatilat · meijerit · viljelysmaisema ·

Kuvaus

Laajat viljavainiot laskeutuvat rantaan Karhijärven pohjoispäässä. Asutus on keskittynyt peltojen keskeltä nouseville metsäsaarekkeille. Alue lienee kirkonkylän jälkeen Lavian vanhinta asutusaluetta. Huidan päärakennus on viimeistään 1800-luvulta. Vanhaa rakennuskantaa on myös Riihon Susiniemessä, jossa vanha päärakennus on vuodelta 1880.
Riihonlahden pohjukassa sijaitsee Lavian vanha osuusmeijeri, jonka valkea tehdasrakennus on vuodelta 1938.

Arviointi

Laaja kulttuurimaisema, jossa vanhaa talonpoikaista rakennuskulttuuria ja 1900-luvun alkupuolen meijeri.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, sosiaalihistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallinen: osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Susikoski

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

taustakartta Maanmittauslaitos WMTS 2017

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Susikoski
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

sahayhdyskunnat · vesisahat ·

Kuvaus

Susikoskeen perustettiin mylly jo vuonna 1785. Vuonna 1845 kolme porilaista liikemiestä perusti paikalle sahan. Vuonna 1895 valmistuneen kivisillan vieressä on vanhan sahan työnjohtajan asunto. Rakennus on vuodelta 1833, joskin sen ulkoasua on myöhemmin muutettu. Kirjailija Ilmari Kianto oleskeli talossa vuonna 1946.

Arviointi

Historiallinen mylly- ja saha-alue, johon liittyy ripaus kirjallisuuden historiaakin.

Satakunnan rakennusperintö 2005 kohdeluokka: saha

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Lavian kirkonkylä

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Kirkonkylä, Tulonen
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Kirkonkylä
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Kirkonkylä, Tulonen
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Kirkonkylä
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

Kuvateksti: Kirkonkylä
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Putkonen Lauri
Kuvausaika: 2004

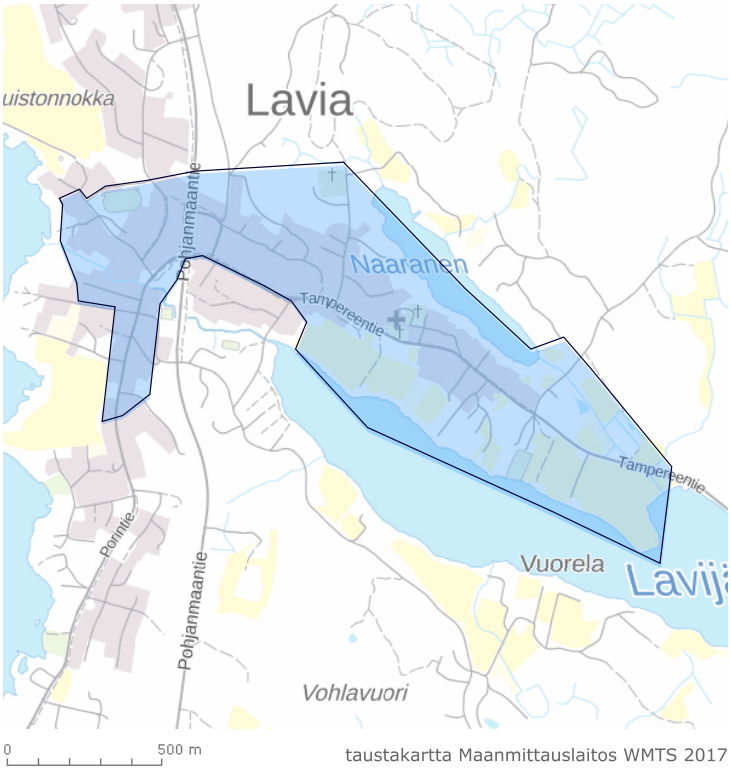
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvateksti: Virastotalo
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Keskusta (Lavia)
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

asuinrakennukset · hautausmaat · kirkkorakennukset · kyläkeskukset · kyläraitit · liikerakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Lavian kirkonkylä lienee asutettu pysyvästi myöhäiskeskiajalla karkkulaisten toimesta. Maisemallisesti erittäin kauniilla paikalla sijaitseva kirkonkylä on säilyttänyt hyvin perinteisen luonteensa. Rakennukset sijaitsevat lehtevän kyläraitin varrella. Taajama jatkuu Pohjanmaantien länsipuolella.
Lavian puinen kirkko valmistui vuonna 1823. Kirkon rakennusmestarina toimi Juho Köykkä (Köhlström), joka oli tehnyt alustavan rakennussuunnitelman 1821. Lopulliset Carlo Bassin allekirjoittamat piirustukset laadittiin Suomen Intendentinkonttorissa. Malliltaan kirkko on länsitornillinen, tasavartinen ristikirkko. Kirkon torni sai uuden muodon vuosisadan vaihteen korjauksissa, jotka suoritettiin arkkitehti Helge Ranckenin suunnitelman mukaan. Hautausmaan ympäröimä kirkko sijaitsee hallitsevalla paikalla keskellä kirkonkylää. Kirkon vieressä sijaitseva pappilan päärakennus on rakennettu 1870-luvulla.
Uusrenessanssityylistä rakennusta on jatkettu myöhemmin. Kirkonkylän raitin varrella sijaitsee hirsinen lainajyvästön makasiini, joka on rakennettu vuonna 1853. Makasiinissa toimii nykyisin Lavian kotiseutumuseo.

Yksittäisistä kohteista voidaan mainita mm. Markkulan, Hannulan ja Rankosen tilojen

rakennusryhmät sekä alueen vanhimpiin rakennuksiin lukeutuva Tulosen mökki. Kirkonkylän perinteiseen miljööseen liittyvät kiinteästi ns. Konimäen ja Kaivopuiston mäkitupalaisalueet. Kirkonkylän eteläpuolella pellot laskeutuvat Lavijärveen. Kylän pohjoisreunalla on hautausmaa, jossa on rkm J. Salovaaran suunnittelema fuktionalistinen kappeli vuodelta 1938.

Pohjanmaantien länsipuolella on entinen Lavian kunnantalo, joka on rakennettu 1800-1900 -lukujen vaihteessa merikapteeni Wirénin huvilaksi. Hallitsevalla paikalla mäenrinteessä sijaitseva huvilamainen puurakennus toimi apteekkina vuodesta 1915 alkaen. Viittatien varrella on 1920-luvulla rakennettu, klassistisia piirteitä omaava kunnanlääkärin vastaanotto- ja asuinrakennus.

Arviointi

Laaja, varsin hyvin säilynyt kirkonkylä vanhoine rakennuksineen. Valtakunnallisesti merkittävä.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sivistyshistoria, kaavahistoria, sosiaalihistoria, hallintohistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

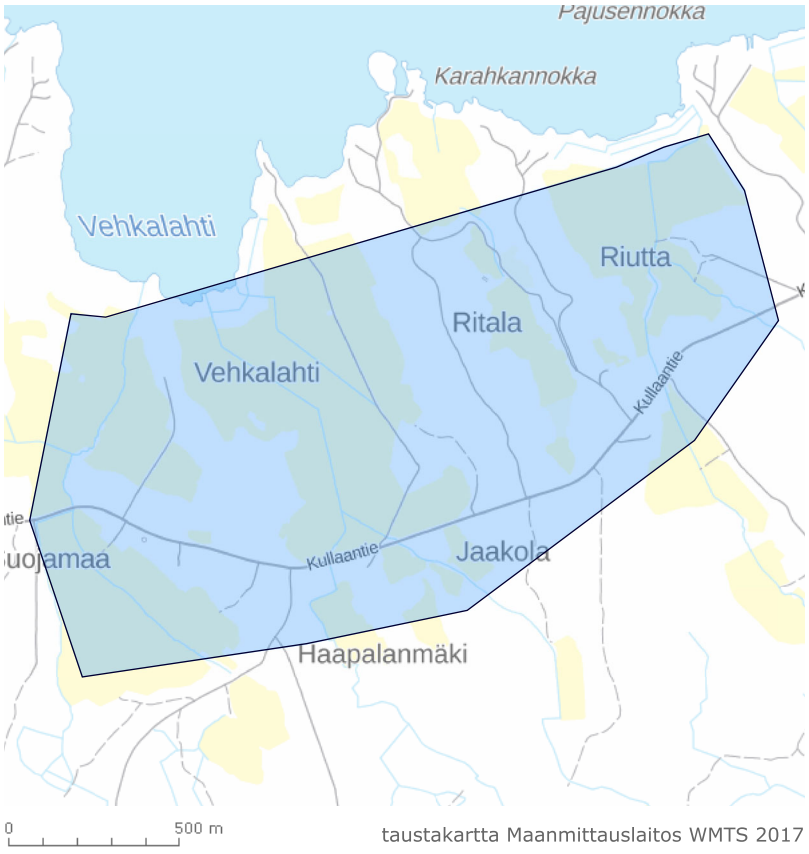
Haapalanmäki

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Riuttala (Lavia)
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

koulurakennukset · maatilat ·

Kuvaus

Karhijärven eteläpuolella Kullaantien varrella on säilynyt edustavaa vanhaa rakennuskantaa. Aivan tien varressa sijaitsevassa Haapaportaan talossa on toiminut 1800-luvulla kestikievari. Päärakennus on rakennettu 1800-luvun lopulla. Talon vieressä on Jaakolan tilan vanha aitta. Riuttalan vanha koulu on rakennettu 1931.

Riutta on Karhijärven tienoon vanhimpia ja merkittävimpiä taloja. Saman suvun hallussa se on ollut vuodesta 1585 lähtien. Vanhan päärakennuksen runko on eräiden tietojen mukaan 1650-luvulta. Uudempi päärakennus on 1800-luvun lopulta. Tilalla on säilynyt kaksi ilmeisesti 1700-luvulta peräisin olevaa aittaa. Karhijärven etelärannalla sijaitsevan Vehkalahden talon vanha päärakennus edustaa perinteistä talonpoikaista rakentamista. Pihapiiriin kuuluu myös vanhoja aittoja.

Arviointi

Perinteistä rakennuskantaa vanhan maantien varrella.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, liikenteen historia, sivistyshistoria
rakennushistoriallinen: tyypillisyys, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Porin kaupunki
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Porissa postitie on säilynyt varsin alkuperäisenä välillä Södergård-Pienpelto. Mutkitteleva ja kapea kärrytie on ylittänyt Pohjajoen Kitukosken kohdalla.
Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Hyvelä - Söörmarkku

Kuvateksti: Polku etelään Pyntösjärvenaukeen ja teollisuuslaitoksen pohjoispuolella.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20080910
Huomiot: N 6834220 E 224177 Etelään.

Kuvateksti: Etelään Pyntösjärvenojan puusillalta. Ojan kohdalla kulkee Porin ja Noormarkun raja.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20080910
Huomiot: N 6834538 E 224258 Etelään.

Kuvateksti: Pyntösjärvenojan nykyisen sillan mahdollisen edeltäjän (ikä ei tiedossa) tukirakenteita.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20080910
Huomiot: N 6834519 E 224247

Kuvateksti: Vasemmalla valtatie 8 Poriin, oikealla vanha rantatie Hyvelään.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20080910
Huomiot: N 6834559 E 224293 Etelään.

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Hyvelä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Hyvelässä on ollut asutusta myöhäiskeskiajalta lähtien.

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa. Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Korsholman ja Ulvilan välinen rantatie oli paikoin niin huono, että Hämeenkyrön kautta kulkenutta Kyrönkankaantietä pidettiin parempana vaihtoehtona Pohjanmaalle kulkemiseen. Kristiinankaupungin ja Porin välille suunniteltiin uutta metsien ja soiden halki kulkevaa tietä 1780-luvun alussa, vaikkakin talonpojat olisivat halunneet kunnostaa vanhan rantatien. Uusi tie valmistui Kristiinankaupungista Noormarkkuun asti 1700- ja 1800-luvun vaihteessa.

Kuvaus

Rantatie saapuu paikoin erittäin kapeaa Kylänraittia pitkin Hyvelän kyläkeskustaan. Vanha tie jatkuu risteyksestä Hyvelänraittia pitkin pohjoiseen. Tie polveilee ja mutkittelee metsäisen kallioalueen ja pienen peltoaukean halki ja saapuu valtatie 8:lle.

Valtatien ylityskohta on oikaistu. Vanha tie menee polkuna valtatien länsipuolella Pyntösjärvenaukeelle. Osin kallioisessa maastossa kulkevan polun vieressä on johdinlinja. Tie jatkuu teollisuusyrityksen pihamaan kautta polkuna Pyntösjärvenojan ylittävälle sillalle. Sillan kohdalla kunta vaihtuu Noormarkuksi.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Keikvesi - Pohjansaha

Kuvateksti: Vasemmalla vanha rantatien kulku-ura Pohjajoella Maijalantien kohdilla.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6853364 E 216307 Kaakkoon.

Kuvateksti: Vanhaa rantatien pohjaa Pohjajoella hieman nykyisen Merikarvian rantatien koillispuolella.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6853375 E 216288 Luoteeseen.

Kuvateksti: Vanhaa rantatien pohjaa Pohjajoella, oikealla nykyinen Merikarvian rantatie.
Kuvalaji: yksityiskohtakuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6854243 E 215643 Etelään.

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Ylikylä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa.

Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (eräissä lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Kuvaus

Nykyinen Merikarvian rantatie kulkee pääosin vanhalla rantatien linjauksella. Muutamissa kohdin tietä on oikaistu, jolloin vanha rantatie kulkee lyhyen matkaa nykyisen tien itäpuolella, mm. Pohjajoella. Vanhan tien jäännökset on yleensä maastossa havaittavissa. Joissakin kohdin vanhaa tieuraa on ollut hankala löytää, vaikka mukana oli paikallisia

vanhaa rantatietä aikoinaan käyttäneitä henkilöitä. Pääpiirteissään Ahlaisten ja Merikarvian välinen rantatie on karttadigitoinneissa kohdentunut päällekkäin joitakin tien oikaisuja ja nykyaikaisia levennyksiä lukuun ottamatta. Tie jatkuu Merikarvian rantatietä Haran kautta Merikarvian kunnan Pohjansahaan metsäisenä ja mutkittelevana.

Ahlaisten Keikveden partaalla kulkevalta tieltä avautuu merenlahdelle upea näkymä. Ainoastaan Keikvedellä tie on Satakunnassa kulkevalla osuudellaan täysin nimensä veroinen - rantatie. Tien ja merenpinnan korkeusero korostaa maiseman näyttävyyttä. Muutoin maankohoaminen on vaikuttanut rantatien ja meren suhteeseen maakunnassa etäännyttävästi. Keikvedenlahden suuosasta Pohjansahan rannoilta avautuu paikoin lähes suojaamaton yhteys aavalle Selkämerelle.

Harassa ja Merikarvian Pohjansahan kylässä rantatie kulkee aivan rakennusryhmän keskeltä. Tien pinta on rakennusten perustuksiin verrattuna paikoin korkeammalla. Tämän vuoksi tieltä valuvan kosteuden aiheuttamat vauriot rakennuksille ovat mahdollisia. Pohjansahasta tie jatkuu kohti Köörtilää loivasti mutkittelevana ja kaartelevana metsäisssä ympäristössä. Paikoin tieltä pilkahtaa näkymiä pienille peltotilkuille pääasiassa tien eteläpuolella.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

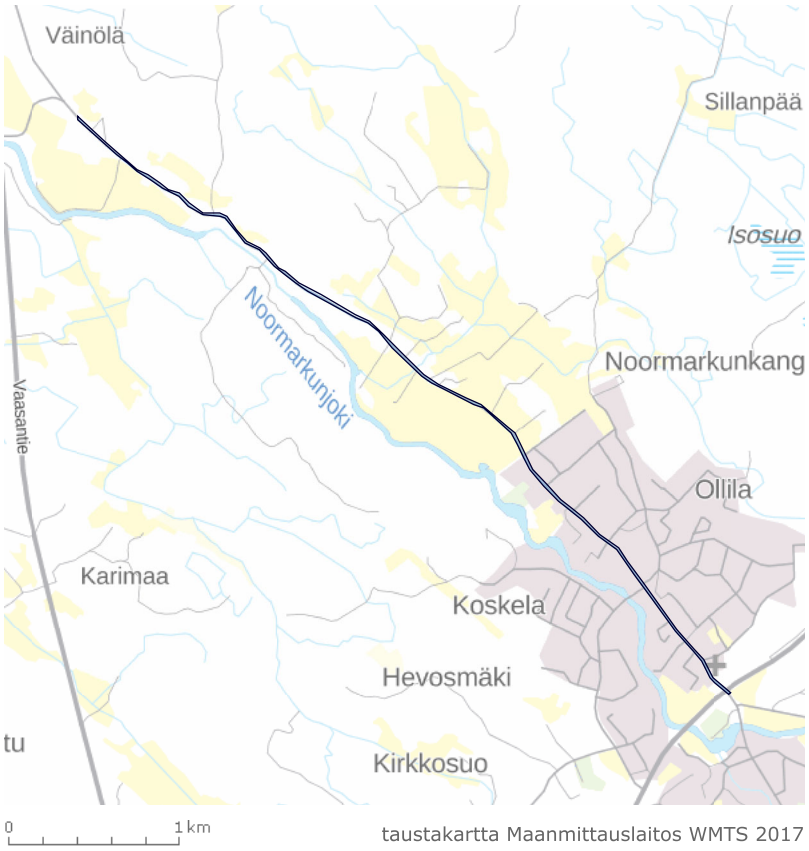
Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Noormarkku kk - Vanha Vaasantie

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Noormarkku (Noormarkku)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa. Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Korsholman ja Ulvilan välinen rantatie oli paikoin niin huono, että Hämeenkyrön kautta kulkenutta Kyrönkankaantietä pidettiin parempana vaihtoehtona Pohjanmaalle kulkemiseen. Kristiinankaupungin ja Porin välille suunniteltiin uutta metsien ja soiden halki kulkevaa tietä 1780-luvun alussa, vaikkakin talonpojat olisivat halunneet kunnostaa

vanhan rantatien. Uusi tie valmistui Kristiinankaupungista Noormarkkuun asti 1700- ja 1800-luvun vaihteessa.

Kuvaus

Vanhaa Vaasantietä seurailevan Noormarkunjoen tuntumassa tie kulkee Lahdenmaan asuinalueen halki hidastetöyssyjen sävyttämänä. Asutusta on aluksi tien molemmin puolin runsaasti, mutta Noormarkunkankaan kohdalla maisema muuttuu peltoaukioiden johdosta hetkellisesti avoimemmaksi. Tämän jälkeen tiemaisema on melko metsäistä ja asutusta on tien molemmin puolin siellä täällä. Senaatinkartta ja peruskartta eivät karttadigitoinnissa mene aivan päällekkäin. Peruskarttaa isojakokarttaan verrattaessa tielinja näyttää kuitenkin säilyneen ennallaan pieniä oikaisuja lukuun ottamatta. Lähestyttäessä valtatie 8:n Poikeljärven risteystä vanha tie jatkuu Porin kaupungin alueella kohti Ahlaista.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Pietniemi - Pori keskusta

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Tuorsniemi
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Rauma ja Pori mainitaan vuosien 1645 postitaksassa ja näiden oletetaan olleen kihlakunnanpostinviejiä. Vuodesta 1676 alkaen posti kulki Vehmaasta Kalannin, Kodjalan, Ihoden ja Rauman kautta Eurajoelle. Eurajoelta postilinja jatkui Nakkilan Masian, Ulvilan, Porin, Söörmarkun ja Ahlaisten kautta Merikarvialle ja edelleen Pohjanmaalle. Luvian kautta Raumalle vievän tien mainitaan olleen postitienä vuodesta 1694 lähtien.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Pietniemen kaupunginosasta vanha tielinja on jatkunut kaupunkimaisessa ympäristössä Ulvilan Haistilan lauttapaikalle. Senaatinkarttojen mukaan Pietniemestä Vähäraumantietä ja Maantiekatua pitkin tie on mennyt Porin vanhalle hautausmaalle ja nykyisen vesitorninpuiston halki.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta on jäänyt kaupunkirakenteen sisään.

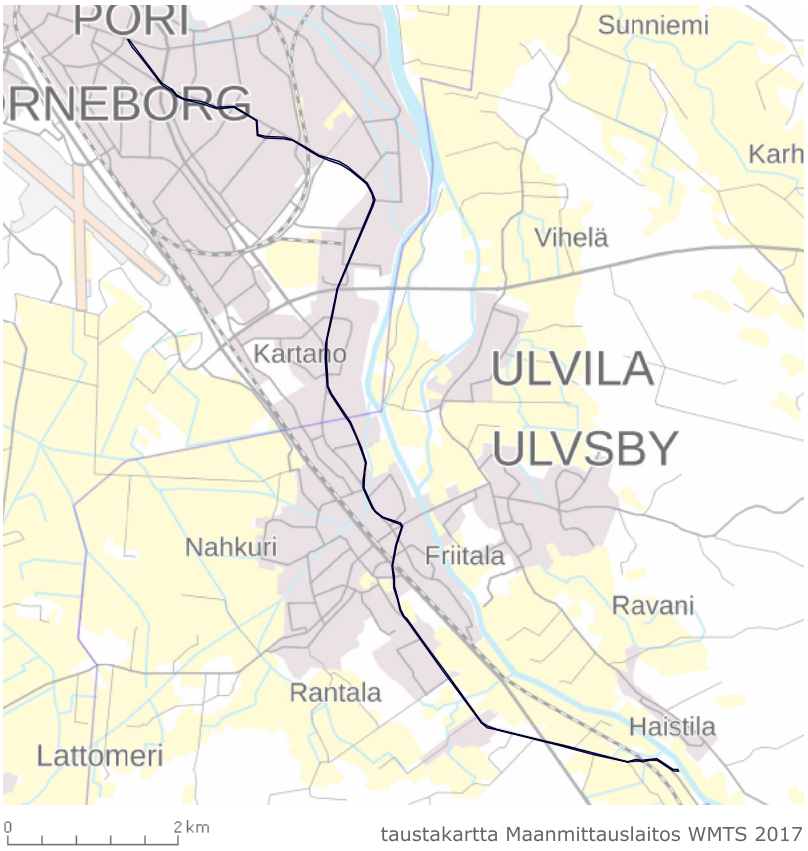
Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Pori keskusta - Ulvilan lauttapaikka

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Kartano
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Laitilan, Rauman, Lapijoen, Eurajoen ja Leistilän kautta Ulvilaan mennyt rantatie on peräisin viimeistään myöhäiskeskiajalta. Rantatietä pitkin kulki osittain Turun ja Korsholman linnojen välinen hallinnollinen yhteydenpito. Turusta Oripään, Köyliön ja Kokemäen kautta Ulvilaan on kulkenut Huovintie.

Pori on perustettu vuonna 1558. Rauma ja Pori mainitaan vuosien 1645 postitaksassa ja näiden oletetaan olleen kihlakunnanpostinviejiä. Vuodesta 1676 alkaen posti kulki Vehmaasta Kalannin, Kodjalan, Ihoden ja Rauman kautta Eurajoelle, josta postilinja jatkui Nakkilan Masian, Ulvilan, Porin, Söörmarkun ja Ahlaisten kautta Merikarvialle ja edelleen Pohjanmaalle. Luvian kautta Raumalle vievän tien mainitaan olleen postitienä vuodesta 1694 lähtien.

Kuvaus

Koivulasta tie on jatkunut suunnilleen Vanhakoivistontien ja Outokummuntien nykyistä linjausta. Outokummun laajan tehdaskompleksin kohdalla vanha tie on tuhoutunut, mutta jatkuu valtatie 11:n ylityksen jälkeen muun muassa nykyistä Vanhaa Harmaalinnantietä

pitkin kohti Ulvilan Friitalaa. Friitalasta tie on jatkunut Pitkärannantietä kohti Haistilan vanhaa lauttapaikkaa.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Osittain vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria

Kohteet

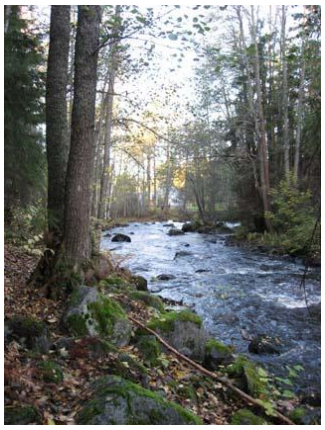
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

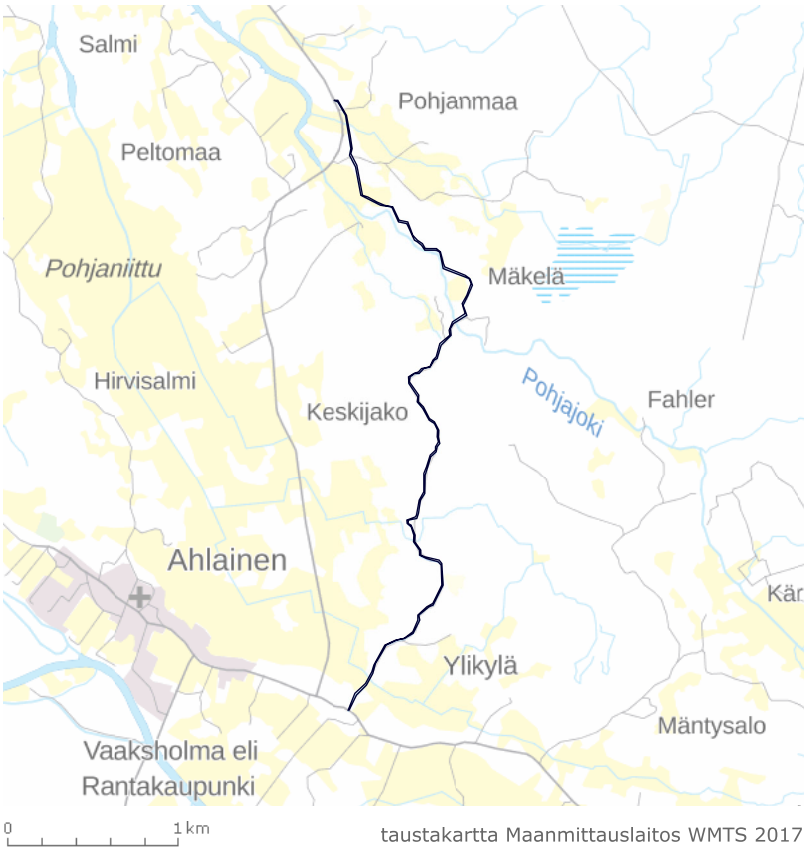
Pohjanlahden rantatie, Pullerontie ja Kitukoskentie

Kuvateksti: Ahlaisten Pullerontie.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6851386 E 217305 Pohjoiseen.

Kuvateksti: Ahlaisten Kitukoski.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6851399 E 217465 Länteen.

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Ylikylä
Aluetyyppi: arvoalue

Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa.

Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Mutkaista, kuoppaista, kapeaa ja maaston esteet kiertävää Pullerontietä kulkiessa saa jonkinlaisen käsityksen siitä millaisia entisaikojen tiet olivat.

Kuvaus

Rantatie jatkuu Ahlaisten Ylikylästä kohti pohjoista metsäisessä maastosssa ja ylittää Pohjajoen. Pullerontien ja Kitukoskentien eteläosassa on asutusta, ja tien molemmin puolin avautuu kapeana peltoaukio. Lännessä siintää kulkijan silmään kaukana horisontissa Ahlaisten kirkko ja kellotapuli. Peltoaukion jälkeen Pullerossa on muutama asuinrakennusryhmä, jonka jälkeen muutaman sadan metrin matkalla tie muuttuu nimettömäksi. Tämä hiekkatieosuus on huonokuntoinen, kulku sillä on poukkoilevaa ja vaivoin kuljettavaa metsätaivalta. Historiallisen tien autenttisuus korostuu tällä nimenomaisella tien pätkällä, jota on paikoin polkupyörälläkin kuljettava ajolinjansa tarkkaan ja harkitusti valiten . Metsätaivalta ja poukkoilevaa tietä jatkuu Pohjajoen Kitukosken sillalle asti, jonka läheisyydessä on eräs REITTI Satakunta-retkeilyreitistön laavupaikoista. Sillan jälkeen tie muuttuu Kitukoskentieksi, kääntyy luoteeseen ja seurailee Pohjajokea kulkien paikoittain aivan joen tuntumassa.

Ennen liittymistä Merikarvian rantatiehen vanha tielinjaus on kulkenut hieman nykyisen rantatien itäpuolella ja palannut takaisin Norrbackantien ylitettyään.

Tämän tieosuuden kuvaus muualla PAKKI-järjestelmässä:
100433 Ulvilan-Korsholman postitie

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:

historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Ruosniemi - Hyvelä

Kuvateksti: Rantatie jatkuu Kullaantieltä Jaakolantien kautta Kestintielle. Autoliikenne Kestintielle on ohjattu etelämpää Ruosniementien kautta.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6830112 E 226711 Länteen.

Kuvateksti: Kestintie länteen. Ruosniemi, Pori.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6830231 E 226272 Länteen.

Kuvateksti: Alikyläntie/Kylänraitti.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6831741 E 225517 Länteen.

Kuvateksti: Kylänraitti, Hyvelä.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6831930 E 225187 Länteen.

Kuvateksti: Kylänraitti, Hyvelä.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6832470 E 224500 Länteen.

Kuvateksti: Kylänraitti, Hyvelä.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6832504 E 224481 Länteen.

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Ruosniemi
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa. Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Korsholman ja Ulvilan välinen rantatie oli paikoin niin huono, että Hämeenkyrön kautta kulkenutta Kyrönkankaantietä pidettiin parempana vaihtoehtona Pohjanmaalle kulkemiseen. Kristiinankaupungin ja Porin välille suunniteltiin uutta metsien ja soiden halki kulkevaa tietä 1780-luvun alussa, vaikkakin talonpojat olisivat halunneet kunnostaa vanhan rantatien. Uusi tie valmistui Kristiinankaupungista Noormarkkuun asti 1700- ja 1800-luvun vaihteessa.

Kuvaus

Kullaantien edetessä kohti Ruosniemen kylää ohitetaan kohta, jossa oli Porin ja Haapamäen välinen junarata vuosina 1933-1985. Rataosuus on nyttemmin poistettu käytöstä ja tien yli vienyt silta purettu. Vanha tielinjaus on katkaistu liikennejärjestelyjen johdosta Noormarkkuun ja Poriin vievän risteyksen jälkeen. Jaakolantietä, Kestintietä, Alikyläntietä ja Hyvelänraittia pitkin kohti Hyvelän kylää mutkittelevana jatkuva vanha tie on paikoin erittäin kapea, talot tuntuvat olevan lähes tiessä kiinni.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Söörmarkku

Kuvateksti: Pyntösjärvenojan ylittävä puusilta. Taustalla valtatie ja Söörmarkuntie.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20080910
Huomiot: N 6834507 E 224227 Koilliseen.

Kunta: Pori
Kylä/kosa: Söörmarkku (Noormarkku)
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Söörmarkun kylä on peräisin myöhäiskeskiajalta.

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän

hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa. Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Korsholman ja Ulvilan välinen rantatie oli paikoin niin huono, että Hämeenkyrön kautta kulkenutta Kyrönkankaantietä pidettiin parempana vaihtoehtona Pohjanmaalle kulkemiseen. Kristiinankaupungin ja Porin välille suunniteltiin uutta metsien ja soiden halki kulkevaa tietä 1780-luvun alussa, vaikkakin talonpojat olisivat halunneet kunnostaa vanhan rantatien. Uusi tie valmistui Kristiinankaupungista Noormarkkuun asti 1700- ja 1800-luvun vaihteessa.

Kuvaus

Pyntösjärvenojan ylittävälle sillalta rantatie jatkuu valtatien ylityksen jälkeen Söörarkuntienä kohti Söörmarkun kylää. Lehtolan asuinalueen jälkeen tie jatkuu - valtatie 23:n katkaisemana - Vanhatie-nimisenä Söörmarkun kylässä. Ylitettäessä Söörmarkunojan silta eteen avautuu Söörmarkun kylän pienimuotoinen ja idyllinen vanha kulttuurimaisema. Vallin päärakennus on Noormarkun entinen pappila, joka on siirretty nykyiselle paikalleen vuonna 1878.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Valtateiden ylityksissä rantatie on tuhoutunut, mutta muutoin vanha tie on säilynyt lähes linjauksellaan.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Söörmarkku - Noormarkku kk

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Noormarkku (Noormarkku)
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa. Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Korsholman ja Ulvilan välinen rantatie oli paikoin niin huono, että Hämeenkyrön kautta kulkenutta Kyrönkankaantietä pidettiin parempana vaihtoehtona Pohjanmaalle kulkemiseen. Kristiinankaupungin ja Porin välille suunniteltiin uutta metsien ja soiden halki kulkevaa tietä 1780-luvun alussa, vaikkakin talonpojat olisivat halunneet kunnostaa

vanhan rantatien. Uusi tie valmistui Kristiinankaupungista Noormarkkuun asti 1700- ja 1800-luvun vaihteessa.

Kuvaus

Söörmarkun kylän keskustasta rantatie jatkuu Vanhaa Söörmarkuntietä koilliseen kohti Noormarkun kirkonkylää. Tiemaisema on metsäistä ja kallioista, mutkittelevan tieosuuden varrella on Noormarkun Kirkkokallion ulkoilualue. Noormarkun alueella polveilee REITTI Satakunta -retkeilyreitistö, joka kulkee myös Yyterinniemen, Ahlaisten, Kullaan ja Merikarvian maastoissa.

Noormarkun keskustaa lähestyttäessä vanha tie kulkee sairaala-alueen ohi, jonka jälkeen valtatie 23 katkaisee rantatien. Tie jatkuu valtatien kaakkoispuolella Noormarkun kunnan uimarannan vieritse, jonka jälkeen se kääntyy Myllykosken sillalle. Myllykosken sillalta rantatie jatkuu valtatie 23:n yli ja Noormarkun kivikirkon ohitse Vanhaa Vaasantietä pitkin kohti Ahlaisten kulttuurimaisemaa.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Vanha Porintie - Vanha Raumantie

Kuvateksti: Ensimmäisen maailmansodan puolustusvarustuksia. FK-rata, Vanha Raumantie.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081118
Huomiot: N 6823533 E 214921 (arvio)

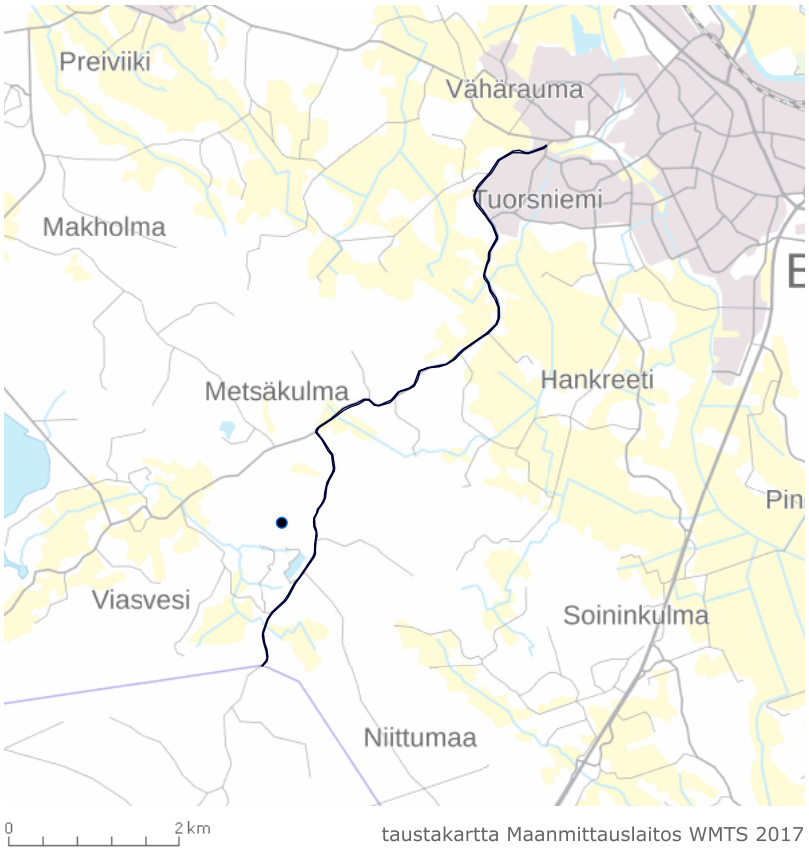
Kuvateksti: Hiekanottoalue. Viasvesi, Pori.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6822460 E 214830 Pohjoiseen.

Kuvateksti: Nousu FK-radan tuntumaan. Vanha Raumantie. Viasvesi, Pori.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6823790 E 215443 Etelään.

Kuvateksti: Vanha Raumantie. Pietniemi, Pori.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20090805
Huomiot: N 6826681 E 217432 Etelään.

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Viasvesi
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Rauma ja Pori mainitaan vuosien 1645 postitaksassa ja näiden oletetaan olleen kihlakunnanpostinviejiä. Vuodesta 1676 alkaen posti kulki Vehmaasta Kalannin, Kodjalan, Ihoden ja Rauman kautta Eurajoelle. Eurajoelta postilinja jatkui Nakkilan Masian, Ulvilan, Porin, Söörmarkun ja Ahlaisten kautta Merikarvialle ja edelleen Pohjanmaalle. Luvian kautta Raumalle vievän tien mainitaan olleen postitienä vuodesta 1694 lähtien.

Kuvaus

Vanhan Raumantien tiemaisema on Metsäkulmaan asti melko autiota metsätaipaletta. Vaihtelevuutta tuovat tien nousut, laskut ja mutkat sekä Hiittenmäen hiekanottokuopat. FK-radan läheisyydessä on ensimmäisen maailmansodan aikaisia taistelu- ja juoksuhautoja.

Rimpialhossa tie kääntyy kohti Pietniemeä, muuttuu asfalttitieksi ja etenee mutkittelevana harvan asutuksen keskellä ja metsän ympäröimänä. Leppäkorpea lähestyttäessä tiemaisema on paikoin avointa, peltoaukeiden ja korkeuserojen sävyttämää haja-asutusaluetta. Leppäkorven lähellä noin 2,5 kilometrin päässä vanhan tien itäpuolella on Tuorsniemen vanha lasipruukin alue ja puutarha.

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty

valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Vanha Raumantie on säilynyt muutamaa oikaisua lukuun ottamatta vanhalla linjauksellaan.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ensimmäisen maailmansodan puolustusvarustukset

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pohjanlahden rantatie, Ylikylä

Kuvateksti: Vanhaa tienpohjaa Ahlaisten Lampissa.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6846177 E 221440 Itään.

Kuvateksti: Vanha rantatie. Lamppi, Ahlainen.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6846273 E 221440 Etelään.

Kuvateksti: Vanha tie erkaantuu Kangasniementieltä etelään. Lamppi, Ahlainen.
Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Mikael Lähteenmäki
Kuvausaika: 20081007
Huomiot: N 6846326 E 221429 Etelään.

Kunta:	Pori
Kylä/kosa:	Ylikylä
Aluetyyppi:	arvoalue
Arvotus:	maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

liikenneväylät ·

Historia

Ulvilan ja Korsholman välinen rannikon tieyhteys on keskiaikainen. Korsholman linnan perustaminen ja siihen liittyneet hallinnolliset järjestelyt ajoittuvat 1300-luvun loppuun ja 1400-luvun alkuun. Ne vaikuttivat tieyhteyksien rakentamiseen ja parantamiseen etelän hallintokeskuksista Korsholmaan.

Valtionhoitaja Sten Sture vanhempi käytti Korsholman ja Ulvilan välistä reittiä matkallaan Ruotsiin vuonna 1491. Ture Pedersson Bielke yöpyi vuonna 1557 matkallaan Ruotsiin Merikarvialla sijainneen pyhän Birgitan kappelin lähettyvillä. Bielke yöpyi samaisella matkallaan myös Ahlaisissa.

Asumattomien seutujen halki kulkeneen Pohjanlahden rantatien ylläpito oli raskasta. Ulvilalaisia ja närpiöläisiä sakotettiin 1550-luvulla rantatien huonokuntoisten siltojen vuoksi. 1600-luvulla liikenne ja posti siirtyivät osittain kulkemaan parempikuntoiselle Kyrönkankaantielle, mutta Pohjanlahden rannikkokaupunkien valitukset saivat postinkulun takaisin rantatielle vuonna 1675 (lähteissä myös v. 1676). Samalla Kyrönkankaantien merkitys Pohjanmaan ja Etelä-Suomen välisessä liikenteessä väheni.

Kuvaus

Rantatie jatkuu Noormarkusta Vanhaa Vaasantietä pitkin kohti Kaapolaa ja valtatie 8:aa.

Poikeljärvellä valtatien risteyksessä vanha tie on tuhoutunut muun muassa Pohjoisen satamatien rakentamisen yhteydessä tehtyjen liikennejärjestelyjen vuoksi. Valtatien

ylityksen jälkeen Ristikallion kohdalla tie on katkaistu. Vanha tie on kulkenut Ristikalliontien, Kangaskalliontien, Kangasniementien kautta Ahlaistentielle. Kangaskalliontien osuus on yksityistietä. Porttikivenkorven ja Kangasniemen välillä ennen Ahlaistentietä vanha tielinjaus on paikoin tuhoutunut hiekan- ja soranoton vuoksi.

Lampista tie jatkuu metsäisessä ympäristössä mutkittelevana kohti Ahlaisten Ylikylää. Asutusta tieosuudella on harvakseltaan, ja siellä täällä näkyy hiekkakuoppia. Ylikylää lähestyttäessä tien molemmin puolin avautuu näkymiä peltomaisemaan. Juuri ennen kyläkauppaa rantatie kääntyy pohjoiseen Pullerontien soratielle.

Ahlaisten kirkonkylässä kulkija tuntee saapuneensa perinteiseen maalaiskylään. Ahlaisten Rantakaupunki sekä monet vanhojen tilojen rakennusryhmät luovat kapeahkon Ahlaistentien varrelle mieleen painuvan maisemanäkymän.

Ahlaisten arviointi muualla PAKKI-järjestelmässä:

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Kuvaus

Satakunnan rannikkoa myötäilevä, 1500-luvulta periytyvä postitie yhdisti aikanaan toisiinsa Turun ja Korsholman linnahallinnon. Pohjanlahden rantatie on hyväksytty valtakunnalliseksi matkailutieksi.

Vanha tielinjaus on osittain kadonnut Pohjoisen satamatien rakentamiseen liittyvien liikennejärjestelyjen sekä paikallisen hiekan- ja soranoton johdosta. Muutoin rantatien linjaus on edelleen pääosin kuljettavissa Ahlaisten Lampissa ja Ylikylässä. Ahlaistentien vanha tie- ja kulttuurimaisema on erittäin näyttävä.

Arviointi

Vanhan linjauksensa säilyttänyt historiallinen postitie 1500-luvulta.

Arvot:
historiallinen: liikenteen historia, hallintohistoria, kulttuurihistoria
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.